

LIETUVOS NACIONALINĖ MARTYNO
MAŽVYDO BIBLIOTEKA

RINKOS ANALIZĖS ir TYRIMŲ GRUPĖ

Bibliotekos pažangai

PROJEKTO „BIBLIOTEKOS PAŽANGAI“

Bibliotekų darbuotojų apklausa (1 instrumentas)

UŽSAKOVAS:

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka

ATLIKĖJAS:

UAB “RAIT”

Naugarduko g. 68B, Vilnius

Tel: +370 5 2691247

Faks: +370 5 2691248

El. paštas: info@rait.lt

ATASKAITĄ RENGĖ:

Projekto vadovas: Gintaras Šumskas

Asistentė: Lina Matonytė

Vilnius
2010 m.

TURINYS

i. Diagramų sąrašas.....	3
ii. Santrauka.....	5
1. Tyrimo pristatymas.....	12
1.1 Bibliotekininkų, dirbančių arba dirbsiančių su viešąja internetu prieiga, apklausa.....	12
1.1.1 Tikslai ir uždaviniai.....	12
1.1.2 Poveikio matavimo rodikliai.....	12
1.1.3 Tyrimo metodologija.....	13
1.2 Metodologinės pastabos.....	14
1.3 Apklaustųjų demografiniai bruožai.....	15
2. IT naudojimo ir viešos interneto prieigos plėtra bibliotekose.....	16
2.1 Kompiuterių naudojimas bibliotekininkų darbe.....	17
2.2 Vieša interneto prieiga bibliotekose.....	18
2.3 Viešos interneto prieigos vartotojai ir interneto greitis.....	19
2.3.1 Viešų interneto prieigų vartotojų srautas darbo dienomis.....	19
2.3.2 Viešų interneto prieigų vartotojų srautas savaitgaliais.....	19
2.3.3 Interneto spartos vertinimai.....	21
2.4 Pagalba bibliotekininkams.....	22
2.4.1 Techninė priežiūra bibliotekose.....	22
2.4.2 Metodinė pagalba bibliotekininkams.....	23
3. Bibliotekų ir viešos interneto prieigos teikiama nauda bendruomenei.....	26
3.1 Bibliotekų teikiamų paslaugų ir materialinės bazės pokyčių vertinimas.....	26
3.2 Bibliotekininkų suvokimas apie viešos interneto prieigos teikiamą naudą bendruomenei.....	30
3.3 Interneto turinio pasiūla, naudojimas ir skatinimas.....	31
4. Specifinių ir sunkiai pasiekiamų socialinių grupių integracija.....	35
4.1 Prieiga specifinėms grupėms, sunkiai pasiekiamoms socialinėms grupėms.....	35
4.1.1 Sunkiai pasiekiamų grupių aptarnavimo dažnumas.....	35
4.1.2 Programos ir mechanizmai sunkiai pasiekiamoms grupėms įtraukti.....	37
5. Bibliotekų darbuotojų gebėjimai ir motyvacija naudotis informacinėmis technologijomis.....	39
5.1 Bendrieji bibliotekininkų įgūdžiai.....	39
5.2 Informacinių technologijų naudojimo įgūdžiai.....	42
5.3 Bibliotekininkų internetinių išteklių ir el. paslaugų žinios ir įgūdžiai.....	45
5.3.1 Bibliotekininkų gebėjimas savarankiškai naudoti interneto išteklius.....	45
5.3.2 Bibliotekininkų IT įgūdžiai ir gebėjimas konsultuoti lankytojus.....	47
5.3.3 Bibliotekininkų žinios apie interneto naujoves ir gebėjimas konsultuoti lankytojus.....	50
5.4 Žinios apie interneto grėsmes.....	53
6. Atstovavimas ir įvaizdis.....	56
6.1 Bibliotekininkų atstovavimo ir viešųjų ryšių įgūdžiai.....	56
6.1.1 Bendrieji bibliotekos atstovavimo įgūdžių vertinimai.....	56
6.1.2 Bibliotekų atstovavimo ir paslaugų populiarinimo būdai.....	57
6.1.3 Viešų interneto prieigų populiarinimo akcijos.....	58
6.1.4 Bibliotekų atstovavimas per lankytojų mokymus.....	61
6.1.5 Ryšiai su socialiniais partneriais.....	62
6.2 Bibliotekų įvaizdis.....	65
7. Rezultatų apibendrinimas.....	69
Priedas A. Tyrimo klausimynas.....	73

i. Diagramų sąrašas

1 Diagrama. Apklaustų bibliotekų darbuotojų demografiniai bruožai.....	15
2 Diagrama. Bibliotekininkų naudojimas kompiuteriu bibliotekoje.....	17
3 Diagrama. Bibliotekininkų naudojimas kompiuteriu bibliotekoje. Interneto naudojimo augimo dinamika 2008 – 2010 m.	17
4 Diagrama. Ar bibliotekoje šiuo metu yra kokia nors interneto prieiga lankytojams?	18
5 Diagrama. Ar bibliotekoje šiuo metu yra kokia nors interneto prieiga lankytojams? 2008 – 2010 m. palyginimas	18
6 Diagrama. Ar eilinę darbo dieną bibliotekoje susidaro eilės laukiančiųjų naudotis viešos interneto prieigos darbo vietomis?... 19	19
7 Diagrama. Ar eilinę darbo dieną bibliotekoje susidaro eilės laukiančiųjų naudotis viešos interneto prieigos darbo vietomis? 2008 – 2010 m. palyginimas	19
8 Diagrama. Ar kurią savaitgalio dieną bibliotekoje susidaro eilės laukiančiųjų naudotis viešos interneto prieiga?	20
9 Diagrama. Ar kurią savaitgalio dieną bibliotekoje susidaro eilės laukiančiųjų naudotis viešos interneto prieiga? 2008 – 2010 m. palyginimas	20
10 Diagrama. Ar esant dabartiniam lankytojų, besinaudojančių internetu Jūsų bibliotekoje, srautui interneto greitis yra pakankamas lankytojų poreikiams patenkinti?	21
12 Diagrama. Kas Jūsų bibliotekoje teikia techninę priežiūrą viešos prieigos kompiuteriams?	22
13 Diagrama. Kas Jūsų bibliotekoje teikia techninę priežiūrą viešos prieigos kompiuteriams? 2008 – 2010 m. palyginimas	22
14 Diagrama. Ar teikiamos techninės priežiūros viešos prieigos kompiuteriams kokybė yra patenkinama ar nepatenkinama? ... 23	23
15 Diagrama. Ar teikiamos techninės priežiūros viešos prieigos kompiuteriams kokybė yra patenkinama ar nepatenkinama? 2008 – 2010 m. palyginimas	23
16 Diagrama. Kokia metodinė, konsultacinė pagalba Jums prieinama teikiant viešos prieigos paslaugas bibliotekoje?	23
17 Diagrama. Kokia metodinė, konsultacinė pagalba Jums prieinama teikiant viešos prieigos paslaugas bibliotekoje? 2008 – 2010 m. palyginimas	24
18 Diagrama. Ar prieinama metodinė pagalba Jums yra pakankama ar nepakankama?.....	24
21 Diagrama. Jūsų nuomone, per 2009m. nurodytų paslaugų Jūsų bibliotekoje teikimas pablogėjo, nepakito ar pagerėjo?..... 27	27
22 Diagrama. Jūsų nuomone, per 2009m. nurodytų paslaugų Jūsų bibliotekoje teikimas pablogėjo, nepakito ar pagerėjo? 2008 – 2010 m. palyginimas.....	28
23 Diagrama. Jūsų nuomone, per 2009m. nurodytų paslaugų Jūsų bibliotekoje teikimas pablogėjo, nepakito ar pagerėjo? <i>Kaimo vietovių 2008 – 2010 m. palyginimas</i>	29
24 Diagrama. Paslaugų ir materialinės bazės vertimų saldo.	30
25 Diagrama. Kuo Jūsų bibliotekos teikiama vieša interneto prieiga yra naudinga vietos bendruomenei?	30
26 Diagrama. Kuo Jūsų bibliotekos teikiama vieša interneto prieiga yra naudinga vietos bendruomenei? 2009 – 2010 m. palyginimas	31
27 Diagrama. Ar bibliotekoje, kurioje dirbate, lankytojai gali naudotis ir skatinami naudotis šiomis paslaugomis?.....	32
30 Diagrama. Kaip dažnai tenka aptarauti išvardintas gyventojų grupes?.....	35
31 Diagrama. Kaip dažnai tenka aptarauti išvardintas gyventojų grupes? 2009 – 2010 m. palyginimas.....	36
32 Diagrama. Ar Jūsų bibliotekos paslaugomis naudojasi šiom gyventojų grupėms?	36
33 Diagrama. Ar Jūsų bibliotekos paslaugomis naudojasi šiom gyventojų grupėms? 2009 – 2010 m. palyginimas	37
34 Diagrama. Ar Jūsų biblioteka organizavo lankytojų pritraukimo/skatinimo akcijas išvardytoms gyventojų grupėms per 2009 metus?	37
35 Diagrama. Ar Jūsų biblioteka organizavo lankytojų pritraukimo/skatinimo akcijas išvardytoms gyventojų grupėms per 2009 metus? 2008 – 2010 m. palyginimas	38
36 Diagrama. Kaip Jūs įvertintumėte savo turimus įgūdžius?	40
37 Diagrama. Kaip Jūs įvertintumėte savo turimus įgūdžius? 2008 – 2010 m. palyginimas	41
38 Diagrama. Kaip Jūs įvertintumėte savo turimus įgūdžius? 2010 – 2009 ir 2009 – 2008 vertinimų <i>saldo</i>	42
41 Diagrama. Kaip Jūs įvertintumėte informacinių technologijų vartojimo įgūdžius? 2010 – 2009 ir 2009 – 2008 vertinimų <i>saldo</i>	45
42 Diagrama. Ką iš žemiau išvardytų veiksmų bibliotekininkai yra nors kartą atlikę savarankiškai?.....	46
43 Diagrama. Ką iš žemiau išvardytų veiksmų bibliotekininkai yra nors kartą atlikę savarankiškai? 2009 – 2010 m. palyginimas	46
44 Diagrama. Kiek Jūs esate susipažinę su šiais interneto ištekliais, teikiamomis galimybėmis?.....	47
48 Diagrama. Kiek Jūs esate susipažinę su šiomis interneto naujovėmis?.....	51
52 Diagrama. Kaip Jūs įvertintumėte savo turimas žinias apie šias su interneto naudojimu susijusias grėsmes?	54
53 Diagrama. Kaip Jūs įvertintumėte savo turimus įgūdžius išvengti grėsmių, susijusių su interneto vartojimu?.....	54
54 Diagrama. Kaip dažnai vartotojai kreipiasi į Jus pagalbos, susidūrę su šiomis interneto grėsmėmis?.....	54
55 Diagrama. Žinių, realaus susidūrimo ir pasirengimo grėsmių prevencijai suvokimo žemėlapis.	55
56 Diagrama. Kaip Jūs įvertintumėte savo turimus bibliotekos atstovavimo įgūdžius?.....	57
57 Diagrama. Ką iš žemiau išvardytų veiksmų esate nors kartą atlikę savarankiškai?	57
58 Diagrama. Ką iš žemiau išvardytų veiksmų esate nors kartą atlikę savarankiškai? 2008 – 2010 m. palyginimas	58
59 Diagrama. Kaip dažnai Jūsų bibliotekos filialas, kuriame dirbate, organizavo lankytojų pritraukimo/skatinimo naudotis vieša interneto prieiga akcijas ir teikė informacinių technologijų mokymo bei konsultavimo paslaugas per 2009 metus?	58

61 Diagrama. Kurias iš išvardintų priemonių Jūs savo darbe naudojote reklamuoti viešą interneto prieigą ir skatinti žmonės naudotis šia prieiga?.....	59
62 Diagrama. Kurias iš išvardintų priemonių Jūs savo darbe naudojote reklamuoti viešą interneto prieigą ir skatinti žmonės naudotis šia prieiga? 2009 – 2010 m. palyginimas.....	60
63 Diagrama. Kaip dažnai Jums tenka konsultuoti viešos interneto prieigos vartotojus įvairiais klausimais?.....	61
64 Diagrama. Kaip dažnai Jums tenka konsultuoti viešos interneto prieigos vartotojus įvairiais klausimais? 2009 – 2010 m.	61
65 Diagrama. Kuriais nors iš išvardintų būdų esate prisidėjusi prie viešos interneto prieigos lankytojų mokymo naudotis kompiuteriu ir internetu?	62
66 Diagrama. Kuriais nors iš išvardintų būdų esate prisidėjusi prie viešos interneto prieigos lankytojų mokymo naudotis kompiuteriu ir internetu? 2008 – 2010 m. palyginimas.	62
67 Diagrama. Ar atstovaudamas/-a savo biblioteką Jūs esate užmezgę partnerystę su kitomis organizacijomis ir jei taip, tai su kokiomis?.....	63
68 Diagrama. Ar atstovaudamas/-a savo biblioteką Jūs esate užmezgę partnerystę su kitomis organizacijomis ir jei taip, tai su kokiomis? <i>Kaimo vietovės</i>	63
69 Diagrama. Kokiais būdais Jūsų partneriai dažniausiai prisideda prie bibliotekos veiklos? <i>Valstybinės institucijos</i>	63
70 Diagrama. Kokiais būdais Jūsų partneriai dažniausiai prisideda prie bibliotekos veiklos? <i>Verslo įmonės</i>	64
71 Diagrama. Kokiais būdais Jūsų partneriai dažniausiai prisideda prie bibliotekos veiklos? <i>NVO</i>	64
72 Diagrama. Bibliotekų įvaizdis.....	65
73 Diagrama. Bibliotekų įvaizdis. Miesto ir kaimo bibliotekininkų nuomonės palyginimas.....	66
74 Diagrama. Bibliotekų įvaizdis. 2008 – 2010 m. palyginimas.....	67
75 Diagrama. Bibliotekų įvaizdis. 2008 – 2010 m. palyginimas . (Kaimo vietovės).....	68

ii. Santrauka

Tyrimo pristatymas

Su vieša interneto prieiga dirbančių ar dirbsiančių bibliotekos darbuotojų nuomonės tyrimas (1 instrumentas) yra sudėtinė projekto „Bibliotekos pažangai“, įgyvendinamo Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos ir Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos, poveikio vertinimo dalis. 2010 m. tyrimas yra 2 projekto poveikio vertinimas (prieš tai vykdyta 2008 m. pradinės situacijos analizė ir 2009 m. 1 projekto poveikio vertinimas). 2010 m. rugsėjo mėnesį vykdytoje apklausoje dalyvavo 609 projekte „Bibliotekos pažangai“ numatytoje mokymo programoje dalyvaujantys ar dalyvausiantys bibliotekininkai.

Metodologija

Generalinė aibė - projekte „Bibliotekos pažangai“ numatytoje mokymo programoje dalyvaujantys ar dalyvausiantys bibliotekininkai (1270 asmenų). Tyrimo imtis- 609 respondentų.

Atsitiktinė atranka iš užsakovo pateikto dalyvių sąrašo. Iš generalinės aibės (viso dalyvių sąrašo) atsitiktinės atrankos būdu atrinkta 630 respondentų. Iš vieno filialo į atranką pateko po vieną respondentą.

IT naudojimo ir viešos interneto prieigos plėtra bibliotekose

Kompiuterių naudojimas bibliotekininkų darbe

Per tiriamąjį 2008 - 2010 m. laikotarpį pastebima akivaizdi kompiuterių naudojimo plėtra. 2008 m. kompiuterius savo darbe naudojo 78%, 2009 m. – 88%, 2010 m. – 93% bibliotekininkų. 2008 m. kompiuterių naudojimas kaimo bibliotekose nuo bendro šalies vidurkio (kaimas vs. bendras šalies vidurkis) atsiliko 12%, o 2010 m. proporcijos beveik susilygino, sudarydamos atitinkamai 93% ir 92%. Vis dėl to, atskirai lyginant bibliotekininkų kompiuterių naudojimą savo darbe kaime ir mieste (kaimas vs. miestas), kaimas (92%) vis dar atsilieka nuo miesto bibliotekų (97%). Aktyviau kompiuterius ir internetą naudoja jaunesni, centrinių miesto bibliotekų darbuotojai.

Vieša interneto prieiga bibliotekose

Viešų interneto prieigų plėtra Lietuvos bibliotekose 2008 – 2010 m. siekė 10% per metus, o kaimo filialuose ji buvo dar intensyvesnė (12% ir 14% kasmet). 2010 m. apklausos duomenimis, interneto prieigą lankytojams teikė 89% tyrime dalyvavusių bibliotekų. Interneto prieigos skvarba kaimo filialuose vis dar yra mažesnė nei miestuose (atitinkamai 88% ir 97%), tačiau atotrūkis nuo pradinės 2008 m. situacijos, kai kaimo filialai nuo centrinių miestų bibliotekų atsiliko beveik dvigubai, gerokai sumažėjo.

Viešos interneto prieigos vartotojai ir interneto greitis

Viešų interneto prieigų apkrovimas tiek mieste, tiek ir kaimo vietovėse 2008 – 2010 m išliko gana pastovus. 2010 m. tyrimo duomenimis, eilės prie viešos interneto prieigos vietų, nepriklausomai nuo savaitės dienos ir darbo valandų, buvo 18% bibliotekų. 71% bibliotekų eilės prie viešų interneto prieigų susidaro tik tam tikru dienos metu ir tik 11% bibliotekų prie interneto prieigų eilių nebūna.

2008 – 2010 m. viešų interneto prieigų apkrovimas savaitgaliais keitėsi labai nežymiai. Ryškesni pokyčiai pastebimi tik lyginant 2008 ir 2009 metų apklausų duomenis, kurie užfiksavo 8 procentiniais punktais sumažėjusi laisvų (eilių nėra) viešų interneto prieigų vietų skaičių (kaimo filialuose pokytis siekė 15

procentinių punktų). Turint galvoje nuolat plečiamą viešų interneto prieigų skaičių, galima daryti prielaidą apie minėtu laikotarpiu ženkliai išaugusį viešų interneto prieigų populiarumą.

2010 m. atliktas tyrimas parodė, kad savaitgaliais interneto prieigų vartotojų srautas, lyginant su darbo dienomis, persiskirsto. Su nuolatinėmis eilėmis susiduria 18% filialų (proporcija visiškai atitinka darbo dienos viešų interneto prieigų apkrovimą), su eilėmis tam tikru dienos metu – 41%, eilių nebūna – 41% filialų. Sugretinus darbo dienos ir savaitgalio apkrovimo statistiką, galima daryti prielaidą, kad pagrindiniai viešų interneto prieigų klientai yra žmonės, apsilankymus bibliotekoje derinantys su kita rutinine veikla (darbu, mokslu ir kt.). Būtent tam tikro dienos laiko viešų interneto prieigų užimtumo svyravimai ir yra patys ryškiausi.

Pagalba bibliotekininkams

Techninė priežiūra bibliotekose

2008 – 2010 m. vyko nežymūs pokyčiai IT tvarkymo srityje. Samdomų asmenų prižiūrimų viešų interneto prieigų taškų skaičius mažėjo, tuo tarpu bibliotekininkų, prižiūrinčių viešą interneto prieigą, skaičius palaipsniui augo. 2009 m. tyrimo duomenimis viešų interneto prieigų techninę prieigą vykdė 9% apklaustųjų bibliotekininkų, o 2010 m. duomenimis, šis rodiklis išaugo iki 15%. Kaimo filialuose stebimos analogiškos tendencijos.

Techninės kokybės vertinimai lyginamojoje laiko perspektyvoje mažai kito ir išliko aukšti. Per 2008 – 2010 metų laikotarpį techninės priežiūros kokybės vertinimai beveik nepakito. Kaimo ir miesto filialuose kokybės vertinimai nesiskiria. 2010 m. apklausos rezultatai parodė, jog absoliuti dauguma apklaustųjų bibliotekininkų yra patenkinti viešosios prieigos kompiuterių technine priežiūra – 91% (patenkinama - 65%, visiškai patenkinama – 26%).

Metodinė pagalba bibliotekininkams

2008 – 2010 m. pastebimi tam tikri poslinkiai metodinės pagalbos struktūroje: palaipsniui auga medžiagos vartotojų mokymui ir konsultavimui svarba, o kitos pagalbos rūšys išlieka beveik nekintančios. Kalbėdami apie metodinės pagalbos prieinamumą, 2010 m. apklausos dalyviai įvardino šias metodinės pagalbos formas: centrinės bibliotekos darbuotojų konsultacijas – 84%, medžiagą vartotojų mokymui ir konsultavimui – 78% ir veiklos vadovus, gaires – 20%.

Metodinę pagalbą viešos interneto prieigos aptarnavimui 2010 m. apklausoje bibliotekininkai įvardino kaip pakankamą. Metodinės pagalbos vertinimai, kaip ir techninės priežiūros vertinimai, tiek laiko tiek ir erdvės (miestas – kaimas) plotmėje yra aukšti ir stabilūs.

Bibliotekų ir viešos interneto prieigos teikiama nauda bendruomenei

Bibliotekų teikiamų paslaugų ir materialinės bazės pokyčių vertinimas

Paslaugų ir materialinės kokybės vertinimai (knygų išdavimo ir periodinių leidinių atnaujinimo sritis) kaimo vietovėse yra palankesni, nei miesto filialuose. Miesto filialuose pastebimas techninės bazės ir su IT susijusių paslaugų „prisotinimas“ (statistiškai reikšmingai dažnesni „situacija nepakito“ vertinimai).

Analizuojant 2008 – 2010 m. vertinimus, ryškiausi pokyčiai stebimi 2010 m. 2008 – 2009 m. laikotarpiu, visų sričių vertinimų balansas išlieka teigiamas, tuo tarpu 2010 m. tyrime matomas ryškus vertinimų nuosmukis periodikos, knygų ir kitų leidinių (CD, DVD) atnaujinimo srityse. Kaimo filialų situacijos vertinimai nesiskiria nuo bendrųjų vertinimų.

2010 m. apklausos duomenimis, didžiausias bibliotekos paslaugų pagerėjimas – galimybė gauti pagalbą internetu (51% įvardino šios srities pagerėjimą). Bibliotekininkų apklausoje gana palankiai vertinta parodų ir susitikimų kokybė (39% palankių vertinimų), mokymai (39% palankių vertinimų), IT technikos ir

programinės įrangos gausa (36% palankių vertinimų) ir kokybė (37% palankių vertinimų), bendra atmosfera (44% palankių vertinimų). Didžiausi neigiami pokyčiai (srities vertinimai pablogėjo) susiję su „tradicine“ bibliotekos misija – knygų asortimento atnaujinimu (55% neigiamų vertinimų), periodinės spaudos įvairove (59% neigiamų vertinimų) ir kitų leidinių (CD, DVD įvairove – 27% neigiamų vertinimų).

Bibliotekininkų suvokimas apie viešos interneto prieigos teikiamą naudą bendruomenei

Laiko (2009 – 2010 m.) perspektyvoje, viešos interneto prieigos naudą bendruomenei vertinimai yra išaugę beveik visose srityse. Progresas ypač pastebimas bendravimo su draugais, darbo paieškos, sveikatos ir e-valdžios srityse. Kaimo filialų respondentų vertinimai neišsiskiria iš bendrųjų tendencijų.

2010 m. tyrimo duomenimis, pagrindinės viešų interneto prieigų naudą bendruomenėms, bibliotekininkų nuomone, yra: pagerėjęs bendravimas su draugais, artimaisiais – 88%, laisvalaikio praturtinimas – 74%, pagalba atliekant darbus, susijusius su mokslais ar studijomis – 67% (pastarąjį statistiškai reikšmingai dažniau minėjo jaunesni bibliotekininkai). Galimybės užsidirbti ar pirkti internetu vertintos žemiausiai (atitinkamai 2% ir 7%).

Interneto turinio pasiūla, naudojimas ir skatinimas

2010 m., lyginant su 2009 m. tyrimo duomenimis, labiausiai išaugo skatinimas naudotis bendravimo priemonėmis, darbo paieška internete, kultūrinės informacijos paieška ir ekonomine veikla internete.

Naujausio - 2010 m. tyrimo duomenimis, bibliotekų viešos interneto prieigos vietose lankytojai daugiausiai naudojami šiomis paslaugomis: elektroninėmis bendravimo priemonėmis – 95%, darbo paieška internete – 48%, kultūrine, bendruomenine ir laisvalaikio informacija – 54%, interneto ištekliais ekonominei veiklai – 43% (dažniau išskyrė jaunesni bibliotekininkai), švietimo informacija ir paslaugomis – 18%, elektroninės valdžios paslaugomis – 6% (dažniau išskyrė jaunesni bibliotekininkai), sveikatos informacija – 7%, interneto naujovėmis – 5%.

Bibliotekose lankytojai daugiausia skatinami naudotis šiomis paslaugomis: darbo paieška internete – 60%, elektroninėmis bendravimo priemonėmis – 84%, interneto ištekliais ekonominei veiklai – 57%. Rečiausiai viešų interneto prieigų vartotojai skatinami naudotis interneto naujovėmis, turinio kūrimu, galimybėmis užsidirbti internete.

Apibendrinant interneto išteklių populiarumą ir skatinimą jais naudotis, pagal „naudojasi – skatinama“ santykį galima išskirti tris pagrindines grupes:

„vartotojų sritis“ – šiais interneto ištekliais žmonės naudojami ir be papildomo skatinimo. Tai - elektroninis bendravimas ir laisvalaikio, kultūros informacijos paieška.

„tiekiųjų sritis“ – interneto ištekliais, kuriais aktyviausiai skatinama naudotis, tačiau jie nebūtinai sutampa su populiarumu. Tai – darbo paieška internete, sveikatos informacija, interneto ištekliais ekonominei veiklai ir elektroninės valdžios paslaugos (pastarosios skatina – naudojami skirtumai yra ypač ryškūs, 22% - skatina, 6% - naudojami).

„niekieno sritis“ – nepopuliarūs ir neskatinami interneto resursai. Tai – interneto turinio kūrimas, galimybė užsidirbti internetu, interneto naujovės. Šios sritys galimai yra nepopuliarios ir mažai skatinamos dėl jų sąlyginio sudėtingumo ir specialiųjų žinių poreikio.

Specifinių ir sunkiai pasiekiamų socialinių grupių integracija

Sunkiai pasiekiamų grupių aptarnavimo dažnumas

Bibliotekos yra svarbus socialinės integracijos centras. Dauguma bibliotekų pensininkus, kaimo gyventojus, bedarbius, vaikus iš socialinės rizikos šeimų aptarnauja bent kelis kartus per savaitę ir dažniau. Rečiausiai bibliotekininkams tenka aptarnauti neįgaliuosius asmenis.

Pagrindinės mažiau socialiai aktyvioms ir socialinės rizikos grupėms bibliotekų siūlomos paslaugos yra knygų išdavimas, galimybė skaityti periodinę spaudą ir vieša interneto prieiga. Paslaugų populiarumas, kaip ir anksčiau išvardintų grupių apsilankymo periodiškumas, per 2009 – 2010 m. beveik nekito.

Bibliotekų darbuotojų gebėjimai ir motyvacija naudotis informacinėmis technologijomis

Bendrieji bibliotekininkų įgūdžiai

2008 – 2010 m. daugelyje sričių stebimas nuolatinis įgūdžių tobulėjimas, tačiau interneto naujovių ir specialiųjų poreikių lankytojų aptarnavimo įgūdžiai vertinami žemais balais (atitinkamai 21% ir 31% palankių savo įgūdžių vertinimų).

Tačiau net ir interneto naujovių ir gyventojų su specialiaisiais poreikiais aptarnavimo srityse pastebimas įgūdžių tobulėjimo progresas. 2010 m. duomenimis, 31% respondentų interneto naujovių gebėjimus įvertino kaip pakankamus ar visiškai pakankamus (2009 m. ši grupė sudarė 19%). Specialiųjų poreikių lankytojų aptarnavime taip pat stebimi teigiami pokyčiai (2009 m. teigiamai savo žinias ir gebėjimus vertino 16% respondentų, o 2010 m. – 21% respondentų).

Pagal interneto vartojimo įgūdžius, interneto paslaugų reklamavimo visuomenėje ir viešųjų ryšių įgūdžius ir kompiuterinio raštingumo įgūdžius, kompiuterinių naujovių žinias geriau save vertina jaunesni, centrinių miestų bibliotekų respondentai. Lyginant kaimo vietovių ir miesto respondentų atsakymus pastebima, kad daugelyje sričių įgūdžių vertinimai beveik nesiskiria. Kaimo vietovių bibliotekininkai pastebimiau atsilieka tik interneto naujovių srityje.

Informacinių technologijų naudojimo įgūdžiai

2010 m. tyrimo duomenimis, bibliotekininkai geriausiai vertina šiuos savo IT naudojimo įgūdžius: bendrieji kompiuterio naudojimo įgūdžiai (96% teigiamų vertinimų), naudojamas paieškos sistemomis (89% teigiamų vertinimų), pagrindinių interneto paslaugų naudojimas (89% teigiamų vertinimų), elektroninio laiško siuntimas su prisegtu dokumentu (94% palankių vertinimų). Mažiausiai žinomos sritys – naudojimas bylų apsikeitimo programomis (32% palankių vertinimų) ir interneto svetainės sukūrimas (18% palankių vertinimų).

Jaunesnių ir miestų filialų bibliotekininkų kompiuteriniai įgūdžiai yra vidutiniškai geresni. Pagal kompiuterių ir interneto naudojimo dažnumą bei žinių lygį pirmauja miestų filialų bibliotekininkai.

Bibliotekininkų internetinių išteklių ir el. paslaugų žinios ir įgūdžiai

Per 2008 – 2010 m. išaugo baziniai interneto technologijų taikymo gebėjimai (paieška, el. paštas). Ypač išsiskiria IT telefonijos populiarumo augimas (pastebimesnis kaimo vietovėse).

2010 m. vykdytos apklausos duomenimis, populiariausi bibliotekininkų interneto praktinio pritaikymo būdai yra paieška naudojant specializuotus įrankius (pvz. Google) ir laiškų su prisegta informacija siuntimas (96% ir 93% bibliotekininkų yra atlikę šiuos veiksmus savarankiškai). Mažiausiai populiarūs sudėtingesni veiksmai: interneto svetainės kūrimas, naujos programinės įrangos atsiuntimas ir įdiegimas, bylų apsikeitimo programų naudojimas.

Lyginant atsakymus socio – demografinėse grupėse, pastebimos tos pačios tendencijos: jaunesni ir miestų bibliotekininkai yra labiau nepriklausomi IT vartotojai. Kaimo filialų darbuotojų įgūdžiai artėja prie bendro vidurkio, tačiau lyginant su miestų bibliotekininkų įgūdžiais, jų žinios ir gebėjimai vis dar atsilieka. Tai ypač pastebima gebėjimuose atlikti sudėtingesnes užduotis: kurti interneto puslapius, diegti ir šalinti programas, šalinti kompiuterinius virusus ir nereikalingas programas. Kaimo vietovių bibliotekų atstovai pirmavo tik vienoje srityje – IT telefonijos naudojime.

Bibliotekininkų IT įgūdžiai ir gebėjimas konsultuoti lankytojus

2008 – 2010 m. perspektyvoje, mažiausia pažanga pastebima interneto turinio kūrimo srityje. Kai kuriose srityse (el. bendravimo priemonės, kultūrinė, bendruomeninė ir laisvalaikio informacija, interneto išteklių ekonominei veiklai) pastebimas stabilus augimas. Kaimo bibliotekininkų IT įgūdžius vertinimai neišsiskiria iš bendrųjų tendencijų.

Bibliotekininkų žinios apie interneto išteklius ir konsultavimo galimybes, 2010 m. tyrimo duomenimis, padidėjo beveik visose srityse (ypač sveikatos informacijos, darbo paieškos, elektroninės valdžios srityse). Teorinės (srities pažinimas ir gebėjimas savarankiškai naudotis) bibliotekininkų žinios beveik visose srityse yra labai aukštos. Probleminė sritis – interneto turinio kūrimas, kur 56% respondentų savarankiškai dirbti nėra pasirengę, ir 6% net nežino tokios srities. Geriausiai žinomos sritys, kuriose bibliotekininkai jaučiasi gana užtikrintai (gali konsultuoti kitus) yra darbo paieška internete, elektroninių bendravimo priemonių naudojimas, kultūrinės, bendruomeninės ir laisvalaikio informacijos paieška ir sveikatos informacija.

Bibliotekininkų žinios apie interneto naujoves ir gebėjimas konsultuoti lankytojus

2008 – 2010 m. perspektyvoje pastebimas žymus interneto naujovių žinomumo augimas (ypač WIKI, BLOG, įrašų dalijimosi srityse). Mažesni žinių pokyčiai nuorodų dalijimosi sistemų ir Library 2.0 žinomume. Kaimo bibliotekininkų interneto naujovių vertinimai neišsiskiria iš bendrųjų tendencijų.

Kasmet augant interneto naujovių žinioms, „ekspertinės“ žinios (žino tiek, kad galėtų konsultuoti kitus) daugelyje sričių per visą tyrimų laikotarpį yra „išaldytos“. Augimas pastebimas tik keletoje sričių: Wikipedijos, Youtube ir BLOG'ų naudojime. Kitose srityse pokyčiai yra minimalūs (artimi 0).

Žinios apie interneto grėsmes

Su internetu susijusių grėsmių prevencijos sugebėjimus bibliotekininkai vertina blogiau, nei žinias apie grėsmių šaltinius. Gebėjimus apsisaugoti nuo kompiuteriui keliamų grėsmių respondantai įvertino mažiausiais balais (30% respondentų žinias įvertino nepakankamai ir visiškai nepakankamai). Vertinant kaimo vietovių viešų interneto prieigų aptarnaujančių bibliotekininkų žinias, statistiškai reikšmingu kokybinių skirtumų su bendrais vertinimais nėra.

Lyginant demografines grupes, vėlgi, pastebima amžiaus faktoriaus svarba (jaunesnių respondentų savo gebėjimų vertinimai aukštesni). Miesto – kaimo darbuotojų žinios kai kuriose kategorijose išsiskyrė. Miesto bibliotekininkai geriau vertina savo gebėjimus asmens duomenų praradimo ir psichologinės priklausomybės prevencijos srityse.

„Realiame gyvenime“ bibliotekininkai dažniausiai susiduria su grėsmėmis kompiuteriui ir galimo asmens duomenų atskleidimo pavojais. Lyginant faktines grėsmes, kaimo – miesto takoskyra išnyksta – kreipimūsi dėl neigiamo interneto poveikio procentas yra labai panašus. Kiti demografiniai faktoriai taip pat nėra reikšmingi.

Apibendrinant „žino – patyrė – sprendė“ dimensijas galima išskirti keletą pagrindinių tendencijų:

ir žinios, ir pasirengimas kovoti su virtualių pažeidimų pavojais ir su asmens duomenų praradimu yra žemiausi, todėl reikalauja papildomo dėmesio. Ypač reikėtų akcentuoti asmens duomenų apsaugą, kadangi pagal realių atvejų skaičių ši sritis yra svarbesnė;

psichologinė priklausomybė laikoma geriausiai pažįstama ir kontroliuojama sritimi. Tai dėsninga, kadangi šios srities žinios yra labiau „statiškos“ ir universalios o problema lengviau atpažįstama, grėsmės kompiuteriui yra itin svarbios ir realios, tačiau jos sprendimas yra pats sudėtingiausias (reikalinga speciali kvalifikacija), kadangi, priešingai nuo psichologinės priklausomybės, kompiuterių grėsmės yra labai specifinės ir dinamiškos. Galima prognozuoti, kad ir ateityje ši sritis liks aukšto žinių apie bendrąjį pavojų ir žemo pasirengimo pavojų prevencijai srityje.

Atstovavimas ir įvaizdis

Bendrieji bibliotekos atstovavimo įgūdžių vertinimai

Savo bendruosius atstovavimo įgūdžius, 2010 m. atlikto tyrimo duomenimis, bibliotekininkai vertina gana palankiai (sugebėjimas įtaigiai pristatyti biblioteką ar perteikti žinutę – 78%, sugebėjimas užmegzti ir palaikyti ryšius su partneriais – 76% teigiamų vertinimų). Labiau probleminės sritys yra gebėjimas suburti komandą ir lyderiauti ir gebėjimas kreiptis paramos į valdžios ir verslo institucijas. Kaimo filialų bibliotekininkų atstovavimo savęs vertinimo rezultatai 2010 m. nesiskiria nuo bendrųjų tendencijų.

Bibliotekų atstovavimo ir paslaugų populiarinimo būdai

Bibliotekininkai yra gana aktyvūs viešojoje veikloje. 2010 m. apklausos duomenimis, 54% respondentų yra rašę straipsnį apie bibliotekos veiklą į vietos spaudą, 56% respondentų yra bendravę su žiniasklaida, 53% - viešai kalbėję, 40% - bendravę su politikais. Veiklos viešinimo srityje (ypač viešinimo per nacionalinę žiniasklaidą ir interneto svetainėse srityje) aktyvesni yra jaunesni ir miesto bibliotekų respondentai.

Lyginant respondentų veiksmus susijusius su veiklos viešinimu laiko perspektyvoje (2008 – 2010 m. apklausų duomenys), pastebima, kad išaugo bibliotekų aktyvumas rašant straipsnius į vietinę spaudą (+3%, lyginant su 2009 m. apklausos rezultatais) ir rengiant medžiagą interneto svetainei (+5%, lyginant su 2009 m. apklausos rezultatais).

Viešų interneto prieigų populiarinimo akcijos

2010 m. bibliotekininkų apklausos duomenimis, dauguma bibliotekų filialų (50%) per 2009 metus organizavo 1-2 viešą interneto prieigą populiarinančias akcijas. Trečdalis filialų (32%) tokias akcijas organizavo 3 ir daugiau kartų.

IT mokymai organizuoti intensyviau, tačiau ne taip plačiai (27% filialų visai nevyko): 41% filialų jie vyko daugiau nei 3 kartus per metus, o 30% - 1 – 2 kartus per metus.

Bibliotekininkų tyrime IT mokymų srityje pastebimas didelis atotrūkis tarp centrinių filialų ir kaimo, kur mokymai vyko daugiau nei dvigubai rečiau (2 kartus ir daugiau mokymus organizavo 30% kaimo filialų ir 66% centrinių filialų).

Bibliotekų atstovavimas per lankytojų mokymus

Bibliotekininkų kaip konsultantų vaidmuo 2009 – 2010 m. išlieka itin svarbus ir gana pastovus. Bent kartą per dieną viešų interneto prieigų lankytojus konsultuoja 95% respondentų. Vidutinis konsultavimo dažnis – 1 – 3 kartai per dieną (64% atvejų). Kaimo – miesto skirtumų konsultavimo dažnyje nėra.

Didelė bibliotekininkų dalis yra aktyviai prisidėjusi prie mokymo programų ar projektų, skirtų bibliotekų lankytojams. 2010 m. duomenimis, 44% respondentų prisidėjo prie mokymų organizavimo, 39% vedė mokymus (ar dalį mokymų), 6% parengė medžiagą (ar dalį medžiagos) mokymams, 7% konsultavo mokymų programų rengėjus, 2% parengė mokymų programą. 2010 m. pastebimas ryškus bibliotekininkų dalyvavimas mokymų rengimuose augimas – 39% (2009 m. buvo 15%).

Ryšiai su socialiniais partneriais

Ryšiai su socialiniais partneriais neabejotinai yra probleminė sritis. 2010 m. tyrimo duomenimis, partnerystę su kitomis organizacijomis yra užmezgęs tik kas antras bibliotekas atstovaujantis respondentas (54%). Socialinės partnerystės srityje pirmauja centrinės bibliotekos.

Pagrindiniai bibliotekų partneriai – NVO ir valstybinės institucijos. Su verslo struktūromis ryšius palaiko tik kas šeštas iš partnerystę užmezgusių filialų.

Remiantis tyrimo rezultatais, socialinės partnerystės teikiamas naudas galima diferencijuoti į materialines (piniginės lėšos, kiti materialiniai išteklių - daugiausiai paramos gaunama iš verslo) ir nematerialines (idėjų palaikymas, renginių organizavimas, ryšių užmezgimas – parama dažniau ateinanti iš NVO ir valstybės sektoriaus).

Bibliotekų įvaizdis

Absoliuti dauguma vertinimų yra palankūs. Vertinimus reikėtų traktuoti kaip tam tikrą teigiamų savybių reitingavimą (pozityvūs vertinimai svyruoja nuo 75% iki 99%).

Bibliotekininkų nuomone, stipriausia bibliotekų dalis – personalas: bibliotekose dirba aukštos kvalifikacijos darbuotojai, bibliotekininkai yra geri pagalbininkai lankytojui, bibliotekininkai yra linksmi ir mandagūs.

Labai palankiai vertinama bendra aplinka, atvirumas, demokratiškumas ir universalumas: bibliotekoje yra gera atmosfera, biblioteka yra skirta visiems norintiems, biblioteka teikia daug paslaugų.

Respondentai mano, kad bibliotekos yra žmonių traukos centrai: populiari vieta leisti laiką, bendruomeninio gyvenimo centras, vieta bendrauti.

Respondentai pabrėžia bibliotekų konservatyvumą: nelabai madinga (25%), labiau skirta vyresnio amžiaus žmonėms (31%).

Bibliotekų infrastruktūra, techninė įranga ir teikiamos paslaugos vertinamos prasčiausiai: bibliotekoje įranga pasenusi, bibliotekose naujovės nėra diegiamos, arba diegiamos lėtai.

Bibliotekų įvaizdį kaimo ir miesto respondentai mato kiek skirtingai. Kaimuose biblioteka dažniau laikoma bendruomeninio gyvenimo centru, madinga ir susitikimams tinkama vieta. Miestų respondentai labiau pabrėžė modernumą ir paslaugų kokybę: naujoves, naujausią įrangą, darbuotojų kvalifikaciją.

Nors bibliotekų įvaizdžio suvokimas per visą tiriamąjį laikotarpį yra labai stabilus, tačiau kai kuriose srityse per 2008 – 2010 m. pastebimi vertinimų poslinkiai. Per trijų metų lyginamąjį laikotarpį bibliotekos apibūdinamos kaip labiau šiuolaikiškos, modernesnės (naujausia įranga) ir labiau skirtos jaunimui.

1. Tyrimo pristatymas

1.1 Bibliotekininkų, dirbančių arba dirbsiančių su viešąja interneto prieiga, apklausa

Su vieša interneto prieiga dirbančių ar dirbsiančiųjų bibliotekos darbuotojų nuomonės tyrimas (1 instrumentas) yra sudėtinė projekto „Bibliotekos pažangai“, įgyvendinamo Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos, Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos ir Bilo ir Melindos Geitsų fondo, poveikio vertinimo dalis. 2010 m. tyrimas yra 2 - asis projekto poveikio vertinimas (prieš tai vykdyta 2008 m. pradinės situacijos analizė ir 2009 m. 1 projekto poveikio vertinimas).

1.1.1 Tikslai ir uždaviniai

Pagrindinis 1 tyrimų instrumento tikslas - ištirti bibliotekų, dirbančių ar dirbsiančių su vieša interneto prieiga žinių, gebėjimų ir situacijos vertinimo (bibliotekininkų požiūris) kiekybinius ir kokybinius rodiklius:

- Ištirti bibliotekininkų technologines žinias ir įgūdžius;
- Išanalizuoti bibliotekininkų atstovavimo ir viešųjų ryšių įgūdžius;
- Įvertinti bibliotekininkų specialiųjų poreikių asmenų aptarnavimo įgūdžius ir turimą specialiųjų poreikių aptarnavimo technologinę bazę;
- Aptarti bibliotekų įvaizdį, reputaciją ir misijos suvokimą bibliotekininkų požiūriu;
- Įvertinti naujų IT pagrįstų bibliotekos paslaugų kiekį ir turinį;
- Įvertinti inovacijų, gautų projekto pagalba naudą;
- Įvertinti techninės priežiūros lygį;
- Įvertinti bibliotekininkų suvokimą apie bibliotekų ir bendruomenei teikiamą naudą;
- Įvertinti bibliotekininkų žinias apie su internetu susijusias grėsmes ir gebėjimus su jomis kovoti;
- Palyginti kiekybiškai pamatuojamų rodiklius su ankstesnių tyrimų rezultatais.

1.1.2 Poveikio matavimo rodikliai

Bibliotekų, dirbančių arba dirbsiančių su viešąja interneto prieiga apklausa tiriami poveikio matavimo rodikliai:

2. Išaugę bibliotekų darbuotojų gebėjimai ir motyvacija naudotis informacinėmis technologijomis:

2A. Pagerėję bibliotekininkų informacinių technologijų naudojimo žinios ir įgūdžiai

2B. Pagerėję bibliotekininkų atstovavimo ir viešųjų ryšių įgūdžiai

2C. Pagerėję bibliotekininkų internetinių išteklių ir el. paslaugų žinios ir įgūdžiai

2D. Pagerėję bibliotekininkų specialiųjų poreikių vartotojų aptarnavimo žinios ir įgūdžiai

2E. Bibliotekininkų, turinčių vartotojų mokymo ar konsultavimo patirties skaičius

4. Pagerėjusi prieiga specifinėms grupėms, sunkiai pasiekiamoms socialinėms grupėms:

4D. Egzistavimas programų ar kitų mechanizmų sunkiai pasiekiamoms grupėms įtraukti

5. Pagerėjęs bibliotekų atstovavimas

5A. Bibliotekos reputacija, viešas suvokimas ir profilis

5B. Išplėsta bibliotekų misija ir kompetencijos sritys

7. Išaugusi socialinė nauda individams ir bendruomenėms per IT:

7B. Bibliotekininkų suvokimas apie bendruomenei viešos interneto prieigos teikiamą naudą

8. Išaugusi aktualaus turinio pasiūla ir naudojimas:

8B. Naujas turinys ir paslaugos bibliotekoje

8C. Išaugusi vietos turinio apimtis internete

9. Atsiradę bibliotekų tinkle inovacijos:

9A. Inovacijų bibliotekose pavyzdžiai atsiradę projekto pagalba

10. Sustiprėjusi pagalba bibliotekininkams:

10A. Pagerėjusi techninė priežiūra bibliotekose

10B. Pagerėjusi metodinė pagalba bibliotekininkams

1.1.3 Tyrimo metodologija

Tikslinė grupė

Generalinė aibė - projekte „Bibliotekos pažangai“ numatytoje mokymo programoje dalyvaujantys ar dalyvaujantys bibliotekininkai (1270 asmenų).

Tyrimo imtis

609 respondentų.

Atranka

Atsitiktinė atranka iš užsakovo pateikto dalyvių sąrašo. Iš generalinės aibės (viso dalyvių sąrašo), taikant atsitiktinių skaičių generavimo algoritmą atrinkta 630 respondentų. Iš vieno filialo į atranką pateko po vieną respondentą.

Duomenų rinkimo metodas

Anketinė apklausa internetu ar telefonu (nesant techninių galimybių pildyti internetu).

Apklausa vykdyta keliais etapais:

- Pirmame etape atrinktiems respondentams išsiųstas kvietimas dalyvauti apklausoje („Bibliotekos pažangai“ koordinatorių laiškas ir apklausos vykdytojų kvietimas);
- Antrame – patikslinimo etape, neįvykę kontaktai (netikslus, neveikiantis el. paštas, nėra nurodytas el. paštas, pasikeitę kontaktiniai asmenys, pasikeitusios pareigos) papildyti telefonine apklausa. Telefonu surinkti trūkstami respondentų kontaktai ir jiems pakartotinai išsiųstas kvietimas prisijungti prie internetinės anketos ir dalyvauti apklausoje. Tuo būdu išlaikyta atrankos schema (nekeičiami atrinkti filialai), siekiant užtikrinti vienodas galimybes patekti į atranką (būtina reprezentatyvumo sąlyga).
- Trečiame etape su neatsakiusiais respondentais pakartotinai susisiekti telefonu prašant į klausimus atsakyti telefonu.

Lauko darbų ataskaita

Apklausos data	2010 09 01 - 2010 09 22
Apklausta	609
Likviduotas/laikinai uždarytas filialas	13
Nėra galimybės susisiekti	6
Atsisako	4
Nėra interneto ir telefoninio ryšio	13
Kitos priežastys	21
Viso panaudota kontaktų	666

Kokybės kontrolė

UAB „RAIT“ tyrimai atliekami laikantis ESOMAR reikalavimų.

Darbo kontrolė vykdoma visuose tyrimo eigos etapuose:

- duomenų rinkimo;
- duomenų suvedimo (apklausa, vykdyta naudojant užprogramuotą anketą, užtikrinančią 100% suvedimo kontrolę);
- duomenų kodavimo (apklausa, vykdyta naudojant užprogramuotą anketą, užtikrinančią 100% kodavimo ir loginės sekos (angl. *routing*) kontrolę).

Statistinė duomenų paklaida

Vertinant rezultatus, būtina kreipti dėmesį į statistinę paklaidą. Ji atsiranda dėl to, kad yra daroma respondentų atranka, o ne vykdoma ištisinė apklausa. Ši paklaida yra apskaičiuojama matematiškai.

Tolnesnėje lentelėje yra pateikiamos paklaidos, esant įvairiam respondentų skaičiui bei atsakymų pasiskirstymui.

Atsakymų pasiskirstymas ⇒	50	45/55	40/60	35/65	30/70	25/75	20/80	15/85	10/90	5/95
Atrankos dydis ⇓										
10	31	30.8	30.4	29.6	28.4	26.8	24.8	22.1	18.6	13.5
30	17.9	17.8	17.5	17.1	16.4	15.5	14.3	12.8	10.7	7.8
50	13.9	13.8	13.6	13.2	12.7	12	11.1	9.9	8.3	6
75	11.3	11.3	11.1	10.8	10.4	9.8	9.1	8.1	6.8	4.9
100	9.8	9.8	9.6	9.3	9	8.5	7.8	7	5.9	4.3
150	8	8	7.8	7.6	7.3	6.9	6.4	5.7	4.8	3.5
200	6.9	6.9	6.8	6.6	6.4	6	5.5	4.9	4.2	3
300	5.7	5.6	5.5	5.4	5.2	4.9	4.5	4	3.4	2.5
400	4.9	4.9	4.8	4.7	4.5	4.2	3.9	3.5	2.9	2.1
500	4.4	4.4	4.3	4.2	4	3.8	3.5	3.1	2.6	1.9
600	4	4	3.9	3.8	3.7	3.5	3.2	2.9	2.4	1.7
700	3.7	3.7	3.6	3.5	3.4	3.2	3	2.6	2.2	1.6
800	3.5	3.4	3.4	3.3	3.2	3	2.8	2.5	2.1	1.5
900	3.3	3.2	3.2	3.1	3	2.8	2.6	2.3	2	1.4
1000	3.1	3.1	3	3	2.8	2.7	2.5	2.2	1.9	1.4

Pavyzdys

Tarkime, kad 1000 respondentų buvo paklausta, kokius projektus jie žino. Tarkime, kad 25 % jų pasakė, kad žino X projektą.

Tai reiškia, kad su 95 % tikimybe galime teigti, jog tikroji reikšmė yra intervale 25 % ± 2,7%.

1.2 Metodologinės pastabos

Ataskaitoje pateikti bendrieji atsakymų pasiskirstymai, palyginimai su 2008 ir 2009 m. apklausų rezultatais ir statistiškai reikšmingų atsakymų sklaida demografinėse grupėse (ryšiams tarp kintamųjų atskleisti ir statistiškai reikšmingiems skirtumams nustatyti taikyti statistinės analizės metodai: T – testas, Chi kvadrato kriterijus, koreliacinė analizė).

Tyrimo tikslinė grupė yra projekto „Bibliotekos pažangai“ dalyviai - su vieša interneto prieiga dirbantys (ar dirbsiantys) bibliotekininkai. Kiekvienas į atranką patekęs respondentas atstovauja vieną projekte dalyvaujančios bibliotekos filialą, taigi tyrimo rezultatai atspindi projekte dalyvaujančių bibliotekų filialų situaciją.

Patogesniai vertinimų skalių interpretavimui ir palyginimams laike panaudoti išvestiniai dydžiai:

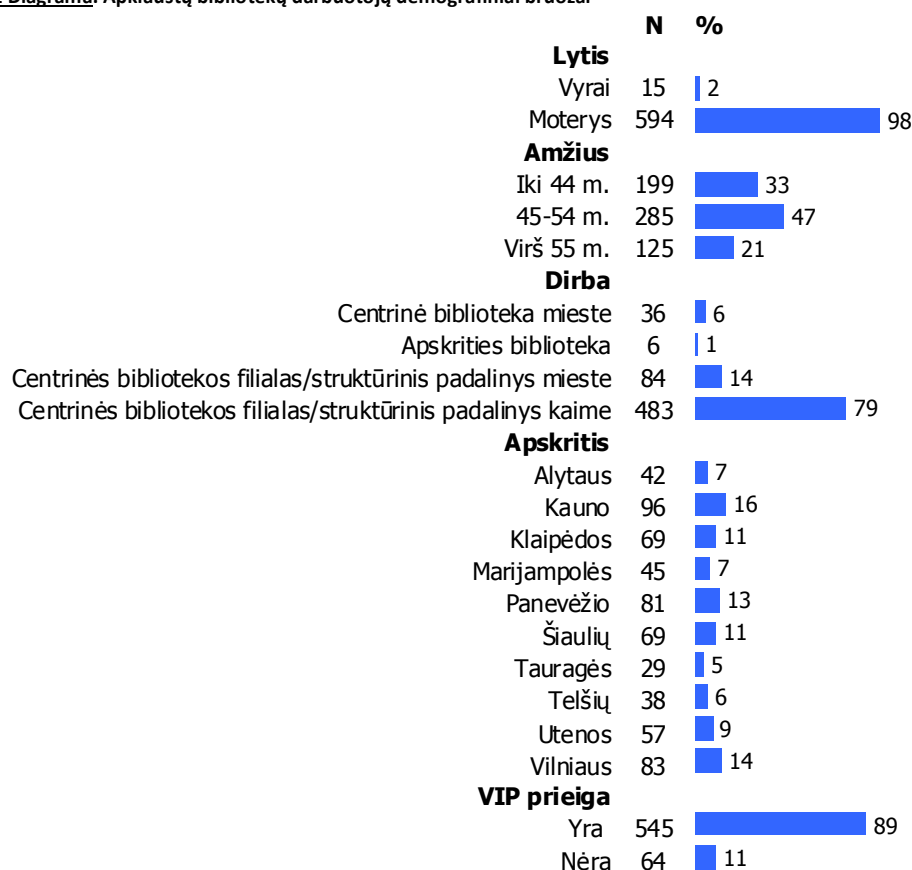
- **Skalės balansas** padeda objektyviau palyginti vertinimus. Balansas skaičiuojamas iš teigiamų vertinimų atimant neigiamus, naudojant sutartinius svorius. Balansas = (VISIŠKAI PAKANKAMAI + PAKANKAMI*1/2) - (VISIŠKAI NEPAKANKAMI + NEPAKANKAMI*1/2). Teoriškai balansas gali įgyti reikšmes nuo -100 iki + 100. tai skirtumas tarp teigiamų ir neigiamų atsakymų lyginamosios dalies procentais. Likerto skalės balansas gali įgyti reikšmes nuo -100, kai visi respondentai pasirenka labiausiai neigiamą atsakymo variantą, iki +100, kai visi pasirenka labiausiai teigiamą atsakymo variantą. Jeigu teigiamų ir neigiamų atsakymų skaičius yra vienodas, balanso reikšmė bus lygi 0. Jeigu balanso reikšmė lygi -10, tai reiškia, kad neigiamų reikšmių buvo 10 procentų daugiau negu teigiamų.

- **Vertinimų saldo.** Panaudotas buhalterijoje ir tarptautinėje prekyboje (mokėjimų balanse) plačiai naudojamas rodiklis. Debetui, tyrimo atveju, prilygintas vėlesnių metų vertinimų balansas, o kreditui – praėjusių metų (skolintas) vertinimo balansas. Teigiamas saldo reiškia, kad nurodyto laikotarpio vertinimai yra aukštesni, nei praėjusio laikotarpio, o neigiamas, kad vertinimai (balansas), lyginant su praėjusiu laikotarpiu pablogėjo (0 reikštų, kad tarp lyginamųjų laikotarpių pokyčių nebuvo).

1.3 Apklaustųjų demografiniai bruožai

Viso apklausta 609 su vieša interneto prieiga dirbančių (ar dirbsiančių) atsitiktinai atrinktų bibliotekų filialų darbuotojų. Vieša interneto prieiga veikia 89% bibliotekų. Respondentų amžiaus vidurkis – 48 metai. (1 diagrama)

1 Diagrama. Apklaustųjų bibliotekų darbuotojų demografiniai bruožai

2. IT naudojimo ir viešos interneto prieigos plėtra bibliotekose

2008 – 2010 m. projekto „Bibliotekos pažangai“ bibliotekininkų apklausos (1 instrumentas) rezultatai analizuoti pagal pasirinktus poveikius ir jų vertinimo rodiklius.¹ Šiame skyriuje analizuojami tyrimo duomenys apie kompiuterių naudojimo ir viešos interneto prieigos paslaugos plėtrą bibliotekose.

- 2008 – 2010 m. kompiuterių naudojimas bibliotekininkų darbe tolygiai augo. 2010 m. kompiuterių naudojimas kaimo filialuose pasiekė bendrąjį šalies lygį. 92% kaimo vietovių bibliotekinių naudojami kompiuteriais (šalies vidurkis – 93%).
- **Viešų interneto prieigų bibliotekose skaičiaus augimas yra labai spartus.** 2008 – 2010 m. Viešų interneto prieigų plėtra bibliotekose siekė 10% per metus. Kaimo vietovėse viešos interneto prieigos paslaugą teikiančių bibliotekų filialų augimo dinamika siekė net 12 – 14% . 2010 m. tyrimo duomenimis, dėl sparčios plėtros viešos interneto prieigos skaičius kaime pasiekė 89% (mieste šis rodiklis yra 97%).
- 2008 - 2009 m. apklausos fiksavo 8 procentiniais punktais sumažėjusi laisvų (eilių nėra) viešos interneto prieigos vietų skaičių (kaimo filialuose pokytis siekė 15 procentinių punktų). Turint galvoje nuolat plečiamą viešų interneto prieigų skaičių, galima daryti prielaidą apie minėtu laikotarpiu ženkliai išaugusį viešų interneto prieigų populiarumą. 2009 – 2010 m. laikotarpyje viešų interneto prieigų užimtumas beveik nesikeitė.
- **Bibliotekų lankytojų poreikių viešai interneto prieigai tenkinimas per 2008 – 2010 m. tiek mieste, tiek ir kaimo vietovėse iš esmės nepagerėjo** – 18% apklaustųjų filialų nuolat susiduria su lankytojų eilėmis prie viešų interneto prieigų. Savaitgaliais viešos interneto prieigos srantai persiskirsto sumažėjus skaičiui lankytojų, kurie į bibliotekas ateina tik darbo ar mokslo metu. Vis dėl to, net ir sumažėjus „darbinių“ vartotojų skaičiui, viešos interneto prieigos ne visada yra laisvai prieinamos (tas pats 18% filialų, kurių lankytojams tenka laukti nuolatinėse eilėse).
- Analizuojant 2008 – 2010 m. apklausų rezultatus, tiriančius techninę ir metodinę pagalbą bibliotekininkams, labiausiai pastebimas bruožas – **bibliotekininkų savarankiškumo augimas** tiek techninės priežiūros, tiek ir metodinės pagalbos srityse.
- 2008 – 2010 m. samdomų asmenų prižiūrimų viešų interneto prieigų skaičius mažėjo, tuo tarpu bibliotekininkų, prižiūrinčių viešą interneto prieigą, skaičius palaipsniui augo.
- 2008 – 2010 m. pastebimi tam tikri poslinkiai metodinės pagalbos struktūroje: palaipsniui auga medžiagos vartotojų mokymui ir konsultavimui svarba, o kitos pagalbos rūšys beveik nekinta.

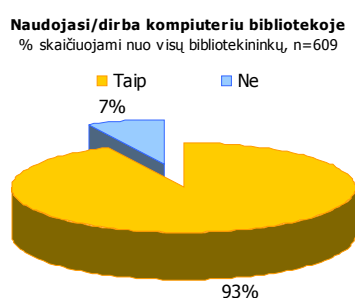
¹ Poveikiai ir rodikliai buvo aprašyti techninėje užduotyje ir įvadinėje ataskaitoje. Šiuo (1) instrumentu matuoti rodikliai išvardinti 1.1.2 skyrelyje.

2.1 Kompiuterių naudojimas bibliotekininkų darbe

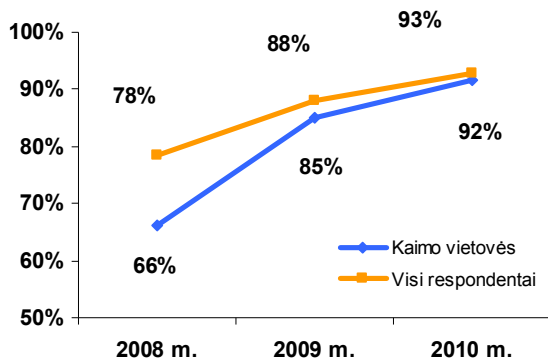
2010 m. apklausos duomenimis, kompiuteriu ir internetu bibliotekoje naudojosi dauguma apklaustųjų bibliotekininkų. (2 diagrama) 2008 - 2010 m. pastebima akivaizdi kompiuterių naudojimo plėtra: 78% - 2008 m., 88% - 2009 m., 93% - 2010 m. Kita svarbi tendencija – ypač sparti kaimo vietovių kompiuterizacija. 2008 m. kompiuterių naudojimas kaimo bibliotekose nuo bendro šalies vidurkio (kaimas vs. bendras šalies vidurkis) atsiliko 12%, o 2010 m. proporcijos beveik susilygino, sudarydamos atitinkamai 93% ir 92%. (3 diagrama)

Vis dėl to, atskirai lyginant bibliotekininkų kompiuterių naudojimą savo darbe kaime ir mieste (kaimas vs. miestas), kaimas (92%) vis dar atsilieka nuo miesto bibliotekų (97%). Aktyviau kompiuterius ir internetą naudoja jaunesni, centrinių miesto bibliotekų darbuotojai.

2 Diagrama. Bibliotekininkų naudojimasis kompiuteriu bibliotekoje.

3 Diagrama. Bibliotekininkų naudojimasis kompiuteriu bibliotekoje. Interneto naudojimo augimo dinamika 2008 – 2010 m.

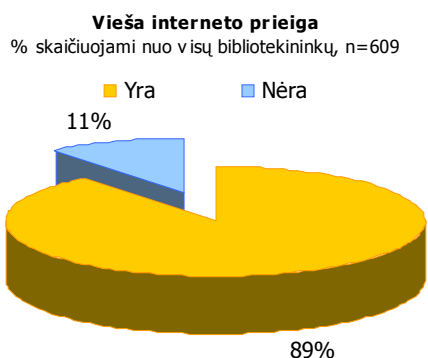

Visi respondentai: 2010 m. N=609, 2009 m. N=611, 2008 m. N=609.
Kaimo vietovės: 2010 m. N=483, 2009 m. N=462, 2008 m. N=333.

2.2 Vieša interneto prieiga bibliotekose

2010 m. apklausos duomenimis, interneto prieigą lankytojams teikė 89% tyrime dalyvavusių bibliotekų (4 diagrama). Interneto prieigos skvarba kaimo filialuose vis dar yra mažesnė nei miestuose (atitinkamai 88% ir 97%), tačiau atotrūkis nuo pradinės 2008 m. situacijos, kai kaimo filialai nuo centrinių miestų bibliotekų atsiliko beveik dvigubai, gerokai sumažėjo.

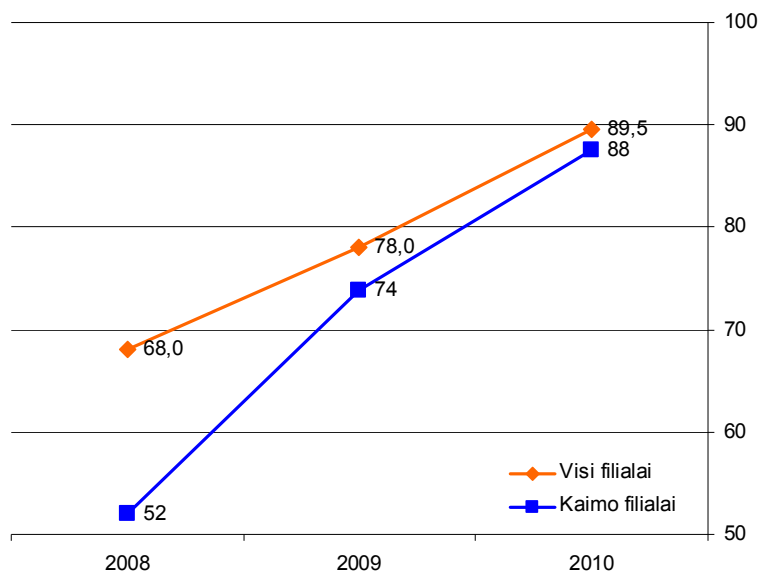
4 Diagrama. Ar bibliotekoje šiuo metu yra kokia nors interneto prieiga lankytojams?

visi respondentai, N=609.

Viešų interneto prieigų plėtra Lietuvos bibliotekose 2008 – 2010 m. siekė 10% per metus, o kaimo filialuose ji buvo dar intensyvesnė (12% ir 14% kasmet). (5 diagrama)

5 Diagrama. Ar bibliotekoje šiuo metu yra kokia nors interneto prieiga lankytojams? 2008 – 2010 m. palyginimas

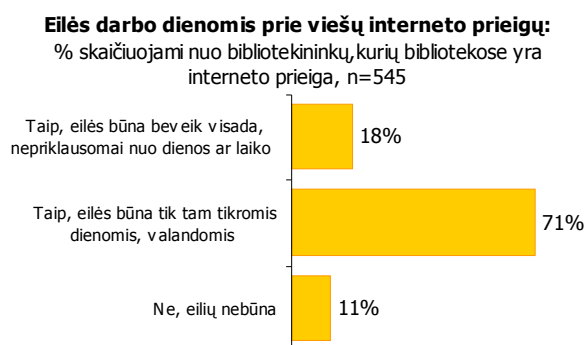
Visi respondentai: 2010 m. N=609, 2009 m. N=611, 2008 m. N=609.
Kaimo vietovės: 2010 m. N=483, 2009 m. N=462, 2008 m. N=333.

2.3 Viešos interneto pieiņas vartotojai ir interneto greitis

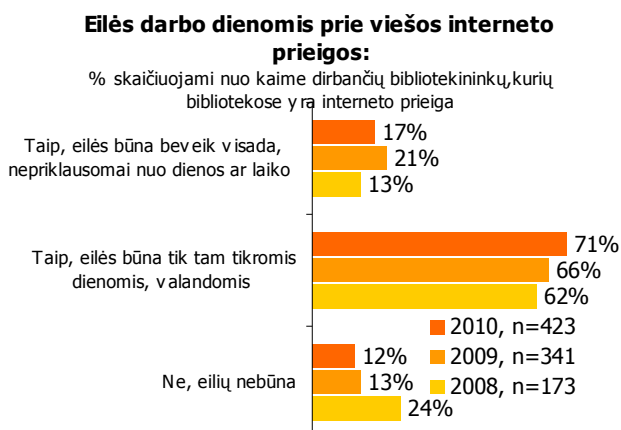
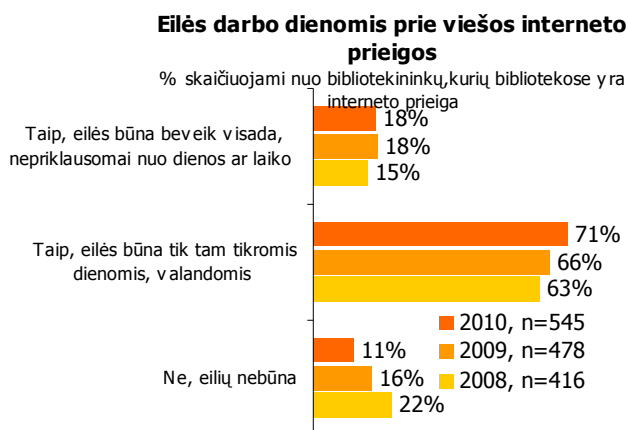
2.3.1 Viešu interneto pieiņas vartotoju sruats darbo dienomis

2010 m. tyrimo duomenimis, eilēs prie viešos interneto pieiņas vietu, nepriklausomai nuo savaitės dienos ir darbo valandų, buvo 18% bibliotekų. 71% bibliotekų eilēs prie viešu interneto pieiņas susidaro tik tam tikru dienos metu ir tik 11% bibliotekų prie interneto pieiņas eilių nebūna. Per 2008 – 2010 m. lyginamąjį laikotarpį, situacija išliko gana stabili. Viešu interneto pieiņas apkrovimas tiek mieste, tiek ir kaimo vietovėse išliko gana pastovus. (6 – 7 diagramos)

6 Diagrama. Ar eilinę darbo dieną bibliotekoje susidaro eilēs laukiančiųjų naudotis viešos interneto pieiņas darbo vietomis?

7 Diagrama. Ar eilinę darbo dieną bibliotekoje susidaro eilēs laukiančiųjų naudotis viešos interneto pieiņas darbo vietomis? 2008 – 2010 m. palyginimas

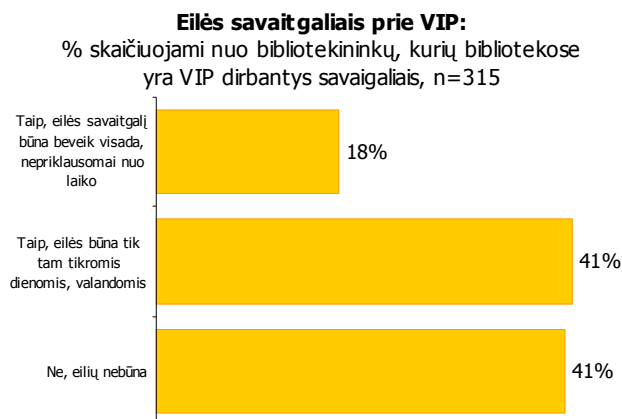

2.3.2 Viešu interneto pieiņas vartotoju sruats savaitgaliais

2010 m. atliktas tyrimas parodė, kad savaitgaliais interneto pieiņas vartotoju sruats, lyginant su darbo dienomis, sumažėja. Su nuolatinėmis eilėmis susiduria 18% filialų (proporcija visiškai atitinka darbo dienos viešu interneto pieiņas apkrovimą), su eilėmis tam tikru dienos metu – 41%, eilių nebūna – 41% filialų. (8 diagrama) Sugretinus darbo dienos ir savaitgalio apkrovimo statistiką (žr. 6 ir 8 diagramas), galima daryti prielaidą, kad pagrindiniai viešu interneto pieiņas klientai yra žmonės, apsilankymus bibliotekoje derinantys su kita rutinine veikla (darbu, mokslu ir kt.). Būtent tam tikro dienos laiko viešu interneto pieiņas užimtumo svyravimai ir yra patys ryškiausi.

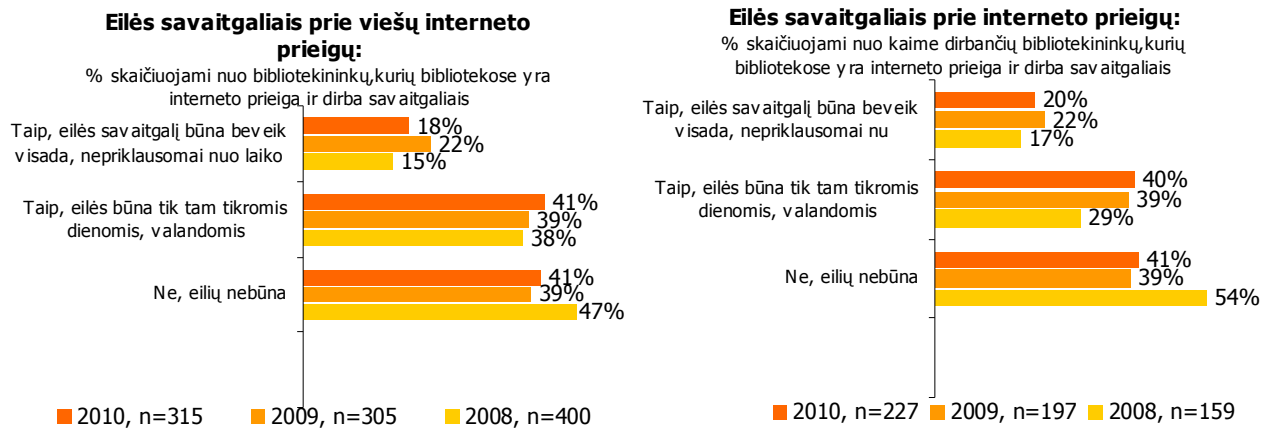
2008 – 2010 m. viešų interneto prieigų apkrovimas savaitgaliais keitėsi labai nežymiai. Ryškesni pokyčiai pastebimi tik lyginant 2008 ir 2009 metų apklausų duomenis, kurie užfiksavo 8 procentiniais punktais sumažėjusi laisvų (eilų nėra) viešų interneto prieigų vietų skaičių (kaimo filialuose pokytis siekė 15 procentinių punktų). Turint galvoje nuolat plečiamą viešų interneto prieigų skaičių, galima daryti prielaidą apie minėtu laikotarpiu ženkliai išaugusį viešų interneto prieigų populiarumą.

8 Diagrama. Ar kurią savaitgalio dieną bibliotekoje susidaro eilės laukiančiųjų naudotis viešos interneto prieiga?

Kaimo filialų viešų interneto prieigų savaitgalio lankomumas yra identiškas visos šalies tendencijoms (9 diagrama).

9 Diagrama. Ar kurią savaitgalio dieną bibliotekoje susidaro eilės laukiančiųjų naudotis viešos interneto prieiga? 2008 – 2010 m. palyginimas

Gan įdomus viešų interneto prieigų apkrovimo darbo ir poilsio dienomis palyginimas (poriniai palyginimai). Viešos interneto prieigos populiarumas darbo dienomis nėra susijęs su darbo grafiku. Net 51 filialas iš 96, kuriuose vieša interneto prieiga yra ypač užimta, savaitgaliais nedirba. (žr. lentelę). **Vieša interneto prieiga gali tapti bibliotekų lankytojų traukos centru ir savaitgaliais, tačiau dėl darbo grafiko šis potencialas nėra išnaudojamas.**

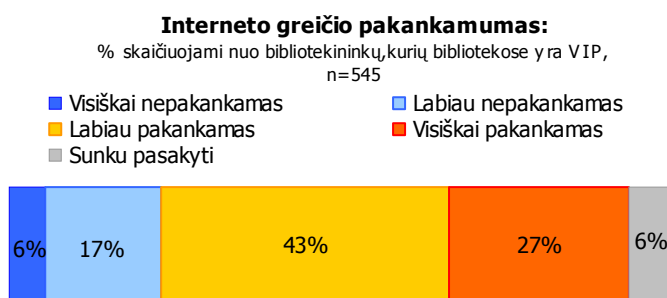
Savaitgalis	Darbo diena					
	Taip, eilės būna beveik visada, nepriklausomai nuo laiko		Taip, eilės būna tik tam tikromis dienomis, valandomis		Ne, eilių nebūna	
	%	N	%	N	%	N
	Taip, eilės savaitgalį būna beveik visada, nepriklausomai nuo laiko	30,2	29	7,2	28	0,0
Taip, eilės būna tik tam tikromis dienomis, valandomis	8,3	8	30,9	120	3,3	2
Savaitgaliais biblioteka nedirba	53,1	51	39,4	153	42,6	26
Ne, eilių nebūna	8,3	8	22,4	87	54,1	33
Iš viso:	100,0	96	100,0	388	100,0	61

2.3.3 Interneto spartos vertinimai

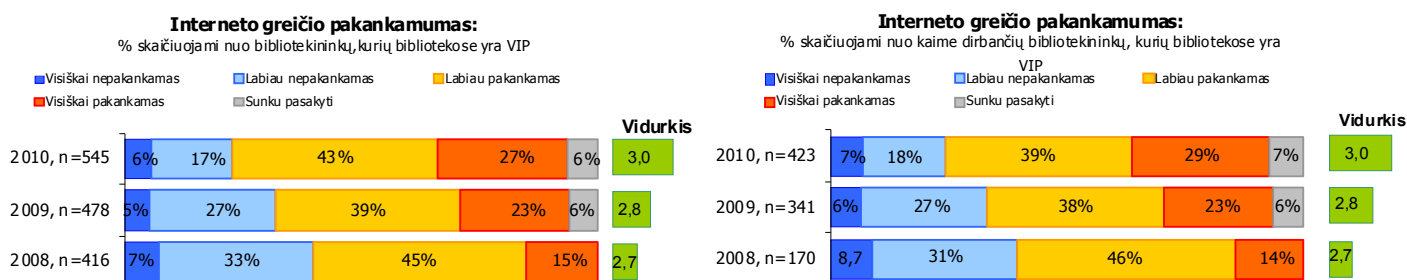
2010 m. apklausoje, interneto greitį, esant dabartiniam lankytojų srautui, bibliotekininkai vertina teigiamai (70% teigiamų vertinimų).

2008 – 2010 m. perspektyvoje, palankių interneto spartos vertinimų pagausėjo beveik du kartus (2008 m. interneto spartą visiškai pakankama įvardino 15%, 2009 m. – 23%, 2010 m. – jau 27% bibliotekininkų). (10 – 11 diagramos)

10 Diagrama. Ar esant dabartiniam lankytojų, besinaudojančių internetu Jūsų bibliotekoje, srautui interneto greitis yra pakankamas lankytojų poreikiams patenkinti?

11 Diagrama. Ar esant dabartiniam lankytojų, besinaudojančių internetu Jūsų bibliotekoje, srautui interneto greitis yra pakankamas lankytojų poreikiams patenkinti? 2008 – 2010 m. palyginimas

*vidurkiai nuo 1 – „visiškai nepakankamas“ iki 4 – „visiškai pakankamas“.

2.4 Pagalba bibliotekininkams

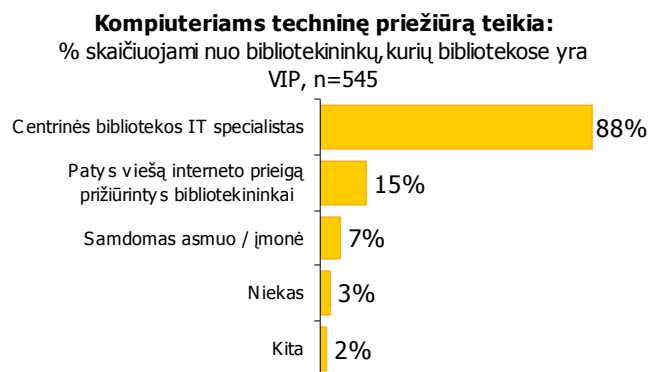
Skyrelyje aptariami techninės ir metodinės pagalbos pokyčiai 2008 – 2010 m.²

2.4.1 Techninė priežiūra bibliotekose

Techninės priežiūros teikėjai

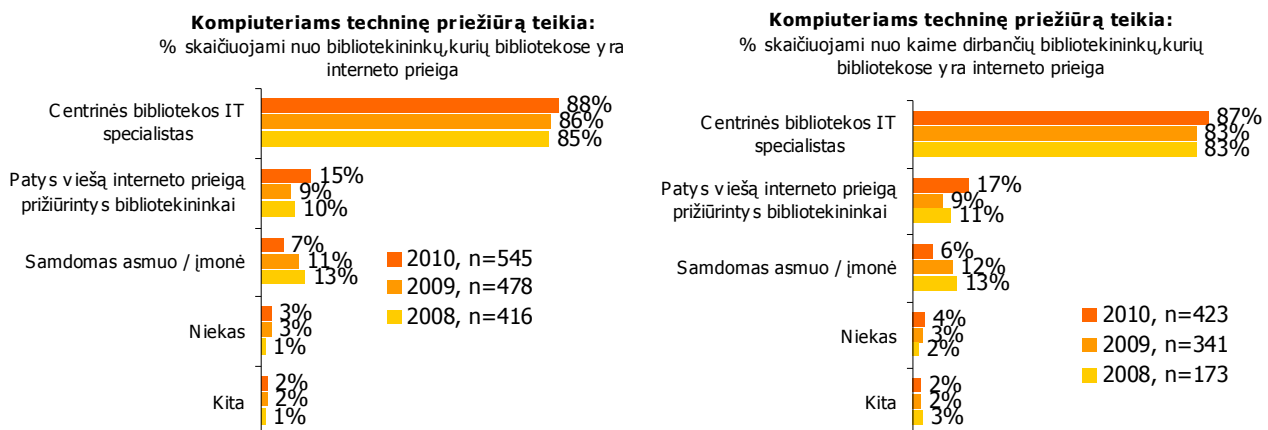
Viešos interneto prieigos kompiuterius bibliotekose daugeliu atvejų (88%)³ prižiūri centrinės bibliotekos IT specialistai. 15% atvejų kompiuterių priežiūrą atlieka patys viešą interneto prieigą prižiūrintys bibliotekininkai, 7% atvejų - samdomas asmuo / įmonė. (12 diagrama)

12 Diagrama. Kas Jūsų bibliotekoje teikia techninę priežiūrą viešos prieigos kompiuteriams?

2008 – 2010 m. vyko nežymūs pokyčiai IT tvarkymo srityje. Samdomų asmenų prižiūrimų viešų interneto prieigų taškų skaičius mažėjo, tuo tarpu bibliotekininkų, prižiūrinčių viešą interneto prieigą, skaičius palaipsniui augo (2009 m. tyrimo duomenimis viešų interneto prieigų techninę prieigą vykdė 9% apklaustųjų bibliotekininkų, o 2010 m. duomenimis, šis rodiklis išaugo iki 15%). Kaimo filialuose stebimos analogiškos tendencijos. (13 diagrama)

13 Diagrama. Kas Jūsų bibliotekoje teikia techninę priežiūrą viešos prieigos kompiuteriams? 2008 – 2010 m. palyginimas

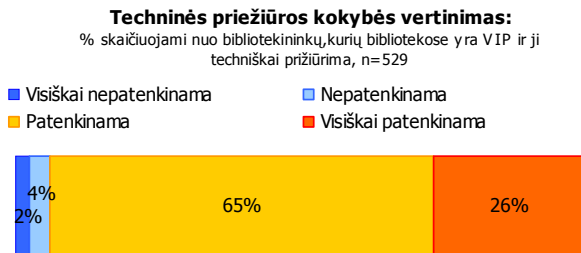
² 10 poveikis. „Sustiprėjusi pagalba bibliotekininkams“

³ Priežiūros rodiklis 10A. „Pagerėjusi techninė priežiūra bibliotekose“

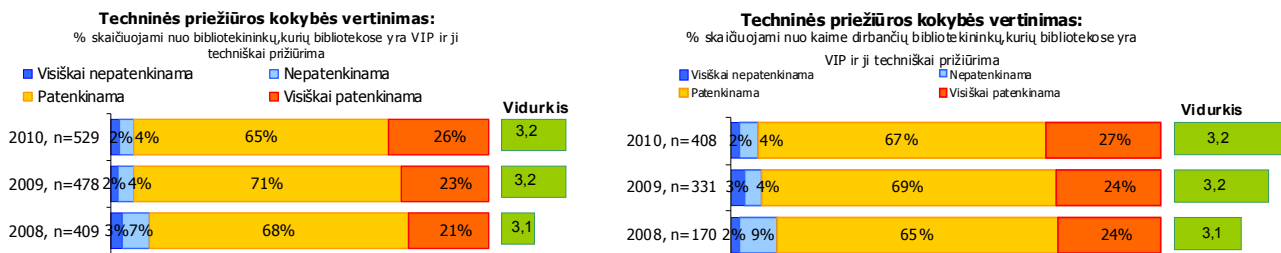
Techninės priežiūros kokybės vertinimai

2010 m. apklausos rezultatai parodė, jog absoliuti dauguma apklaustųjų bibliotekininkų yra patenkinti viešosios prieigos kompiuterių technine priežiūra – 91% (patenkinama - 65%, visiškai patenkinama – 26%). Techninės kokybės vertinimai lyginamojoje laiko perspektyvoje mažai kito ir išliko aukšti. Per 2008 – 2010 metų laikotarpį techninės priežiūros kokybės vertinimai beveik nepakito. Kaimo ir miesto filialuose kokybės vertinimai nesiskiria. (14 – 15 diagramos)

14 Diagrama. Ar teikiamos techninės priežiūros viešos prieigos kompiuteriams kokybė yra patenkinama ar nepatenkinama?

15 Diagrama. Ar teikiamos techninės priežiūros viešos prieigos kompiuteriams kokybė yra patenkinama ar nepatenkinama? 2008 – 2010 m. palyginimas

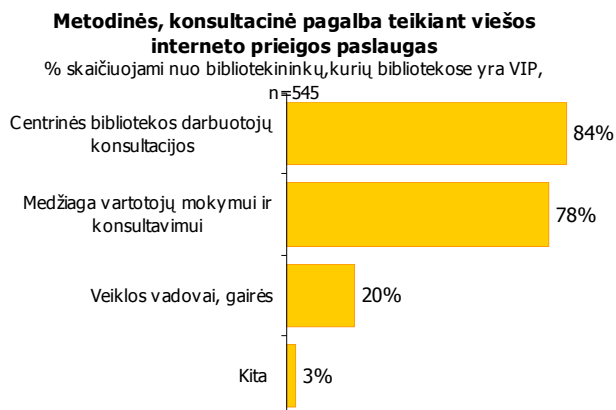
*vidurkiai nuo 1 – „visiškai nepatenkinama“ iki 4 – „visiškai patenkinama“.

2.4.2 Metodinė pagalba bibliotekininkams

Metodinė konsultacinė pagalba

Kalbėdami apie metodinės pagalbos prieinamumą, 2010 m. apklausos dalyviai įvardino šias metodinės pagalbos formas: centrinės bibliotekos darbuotojų konsultacijas – 84%, medžiagą vartotojų mokymui ir konsultavimui – 78% ir veiklos vadovus, gaires – 20%.⁴ (16 diagrama)

16 Diagrama. Kokia metodinė, konsultacinė pagalba Jums prieinama teikiant viešos prieigos paslaugas bibliotekoje?

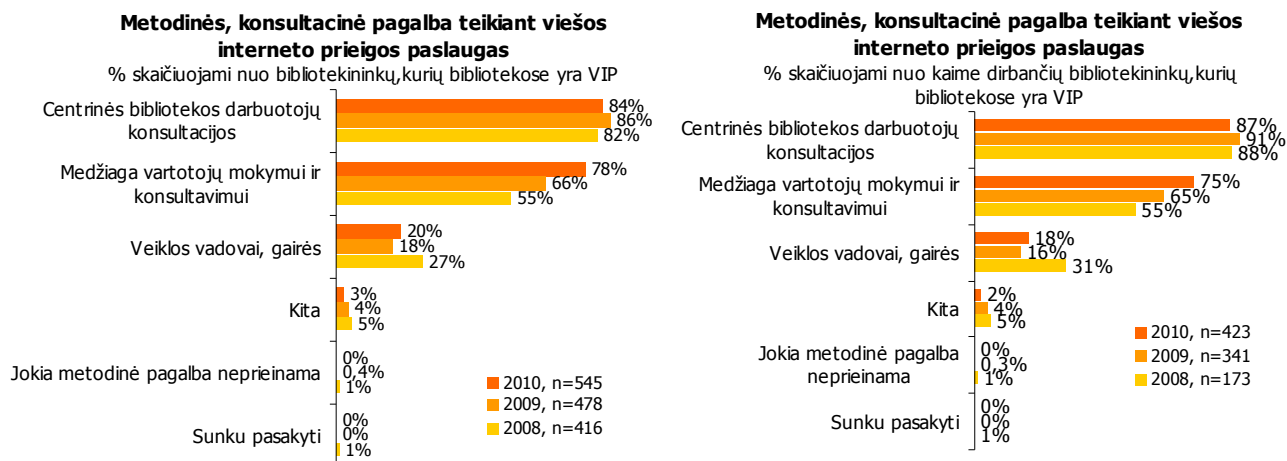

⁴ Priežiūros rodiklis 10B. „Pagerėjusi metodinė pagalba bibliotekininkams“

Lyginant 2008 – 2010 m. apklausų rezultatus, pastebimi tam tikri poslinkiai metodinės pagalbos struktūroje: palaiapsniui auga *medžiagos vartotojų mokymui ir konsultavimui svarba*, o kitos pagalbos rūšys išlieka beveik nekintančios. (17 diagrama)

Kaimo ir miesto takoskyros metodinės – konsultacinės pagalbos bibliotekininkams teikimo modelyje nėra.

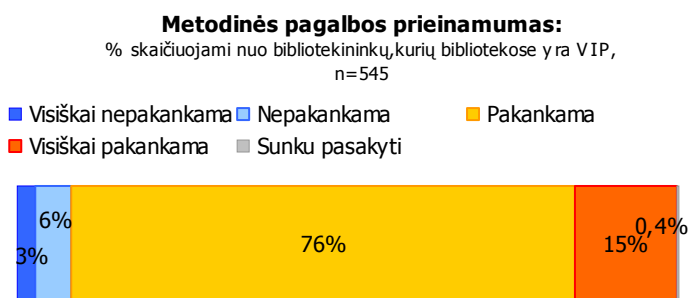
17 Diagrama. Kokia metodinė, konsultacinė pagalba Jums prieinama teikiant viešos prieigos paslaugas bibliotekoje? 2008 – 2010 m. palyginimas

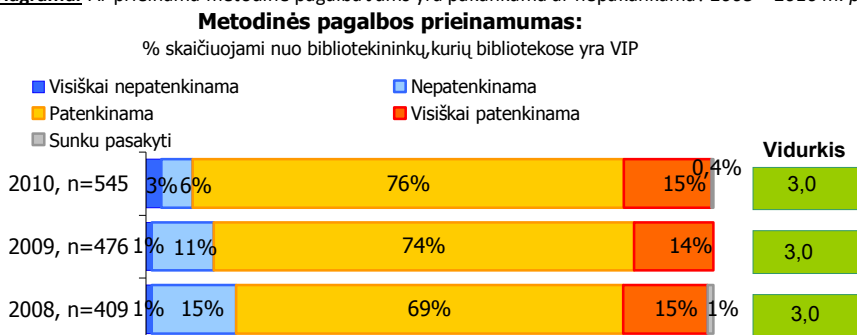
Metodinės konsultacinės pagalbos vertinimai

Metodinę pagalbą viešos interneto prieigos aptarnavimui 2010 m. apklausoje bibliotekininkai įvardino kaip pakankamą. (18 diagrama) Metodinės pagalbos vertinimai, kaip ir techninės priežiūros vertinimai, tiek laiko tiek ir erdvės (miestas – kaimas) plotmėje yra aukšti ir stabilūs. (19 – 20 diagramos)

18 Diagrama. Ar prieinama metodinė pagalba Jums yra pakankama ar nepakankama?

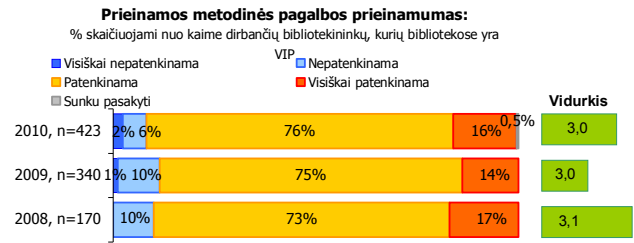
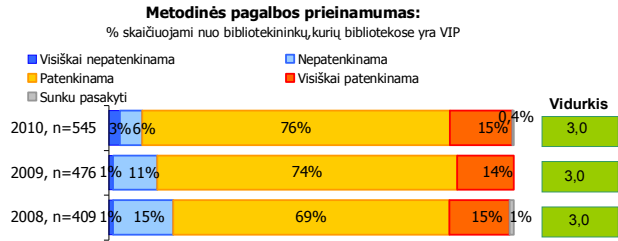

19 Diagrama. Ar prieinama metodinė pagalba Jums yra pakankama ar nepakankama? 2008 – 2010 m. palyginimas

*vidurkiai nuo 1 – „visiškai nepatenkinama“ iki 4 – „visiškai patenkinama“.

20 Diagrama. Ar prieinama metodinė pagalba Jums yra pakankama ar nepakankama? *Kaimo vietovių 2008 – 2010 m. palyginimas*

*vidurkiai nuo 1 – „visiškai nepatenkinama“ iki 4 – „visiškai patenkinama“.

3. Bibliotekų ir viešos interneto prieigos teikiama nauda bendruomenei

Ši dalis analizuoja bibliotekininkų nuomonę apie viešų interneto prieigų teikiamą naudą vietos bendruomenei.

- **Analizuojant 2008 – 2010 m. tyrimų rezultatus, stebimas išaugęs bibliotekininkų pasitenkinimas „naujosios“ (IT pagrindu sukurtos) bibliotekos baze ir paslaugomis ir vis didėjantis atotrūkis nuo „tradicinės“ bibliotekos.**
- Didžiausias teigiamas 2010 m. poslinkis – galimybė gauti pagalbą internetu (51% respondentų įvardino šios srities pagerėjimą). Didžiausi neigiami pokyčiai pastebimi vertinant materialiąją bazę, susijusią su „tradicine“ bibliotekos misija – knygų asortimento atnaujinimas, periodinės spaudos ir kitų leidinių (CD, DVD) įvairovė.
- Laiko perspektyvoje (2009 – 2010 m.), naudos bendruomenei vertinimai yra išaugę beveik visose srityse. Bibliotekininkų nuomone, progresas ypač pastebimas bendravimo su draugais, darbo paieškos, sveikatos ir e-valdžios srityse.
- 2010 m. bibliotekininkai ypač aktyviai skatino naudotis bendravimo priemonėmis, darbo paieška internete, kultūrinės informacijos paieška ir ekonomine veikla internete. Šios sritys (bibliotekininkų nuomone) taip pat yra pačios populiariausios tarp viešų interneto prieigų vartotojų.

3.1 Bibliotekų teikiamų paslaugų ir materialinės bazės pokyčių vertinimas

2010 m. apklausos duomenimis, didžiausias bibliotekos paslaugų vertinimų pagerėjimas (vertinti 2009 m. pokyčiai) – galimybė gauti pagalbą internetu (51% įvardino šios srities pagerėjimą). Bibliotekininkų apklausoje gana palankiai vertinta parodų ir susitikimų kokybė (39% palankių vertinimų), mokymai (39% palankių vertinimų), IT technikos ir programinės įrangos gausa (36% palankių vertinimų) ir kokybė (37% palankių vertinimų), bendra atmosfera (44% palankių vertinimų). Didžiausi neigiami pokyčiai (srities vertinimai pablogėjo) susiję su „tradicine“ bibliotekos misija – knygų asortimento atnaujinimu (55% neigiamų vertinimų), periodinės spaudos įvairove (59% neigiamų vertinimų) ir kitų leidinių (CD, DVD įvairove – 27% neigiamų vertinimų).⁵ (21 diagrama)

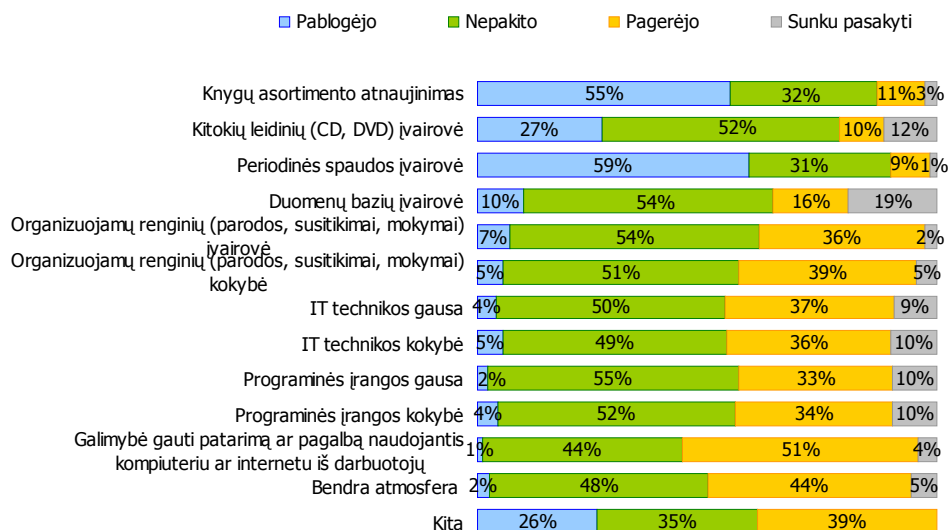
Paslaugų ir materialinės kokybės vertinimai (išskyrus aukščiau išvardintas neigiamas sritis) kaimo vietovėse yra palankesni, nei miesto filialuose. Miesto filialuose pastebimas techninės bazės ir su IT susijusių paslaugų „prisetinimas“ (statistiškai reikšmingai dažnesni „nepakito“ vertinimai).

⁵ Pradinės situacijos vertinime ši sritis buvo vertinama itin palankiai.

21 Diagrama. Jūsų nuomone, per 2009m. nurodytų paslaugų Jūsų bibliotekoje teikimas pablogėjo, nepakito ar pagerėjo?

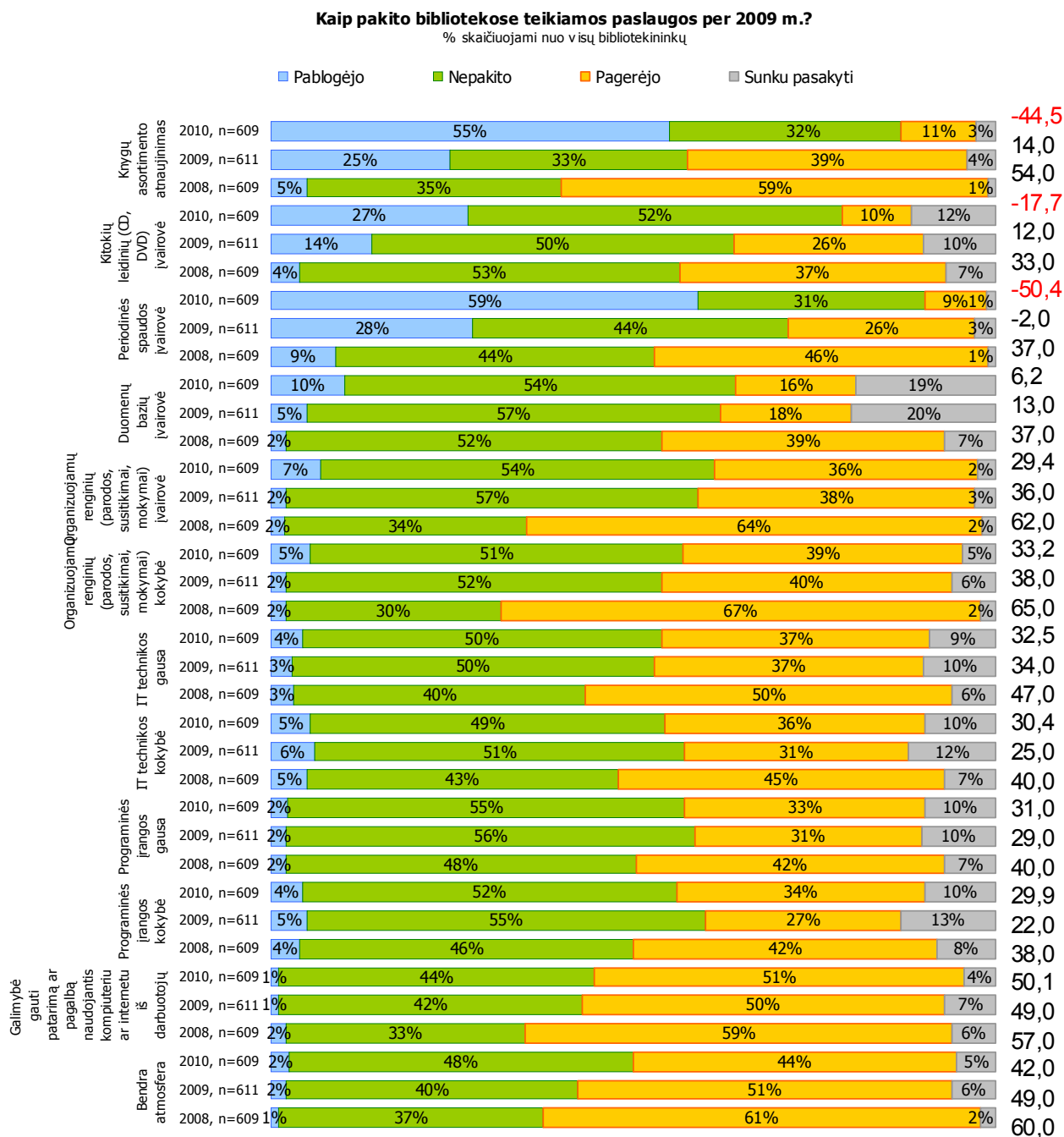
Kaip pakito bibliotekose teikiamos paslaugos per 2009 m.?

% skaičiuojami nuo visų bibliotekininkų, n=609

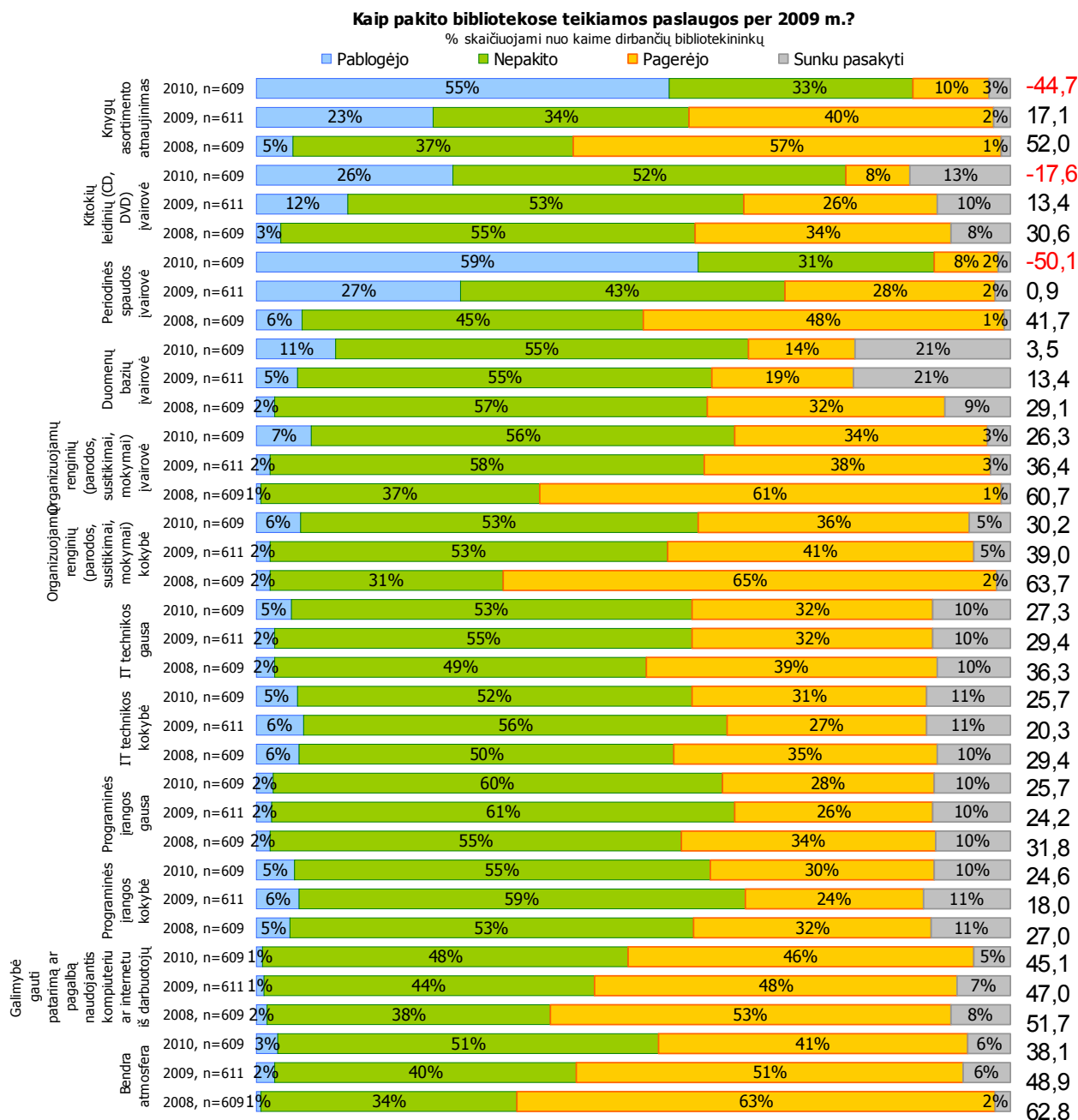
Analizuojant 2008 – 2010 m. vertinimus, ryškiausi pokyčiai stebimi 2010 m. 2008 – 2009 m. laikotarpiu, visų sričių vertinimų balansas⁶ išlieka teigiamas, tuo tarpu 2010 m. tyrime matomas ryškus vertinimų nuosmukis periodikos, knygų ir kitų leidinių (CD, DVD) atnaujinimo srityse. (22 diagrama) Šios probleminės sritys yra tiesiogiai (ir daugiausiai) priklausomos nuo valstybės finansavimo, todėl šalies ekonominė situacija jas palietė labiausiai. Kaimo filialų situacijos vertinimai nesiskiria nuo bendrųjų vertinimų. (22 – 23 diagramos)

⁶ Teigiamų ir neigiamų vertinimų santykis. Plačiau skyrelyje 1.2 „Metodologinės pastabos“

*Stulpelis dešinėje yra vertinimų balansas (teigiamų ir neigiamų vertinimų skirtumas)

23 Diagrama. Jūsų nuomone, per 2009m. nurodytų paslaugų Jūsų bibliotekoje teikimas pablogėjo, nepakito ar pagerėjo? *Kaimo vietovių 2008 – 2010 m. palyginimas*

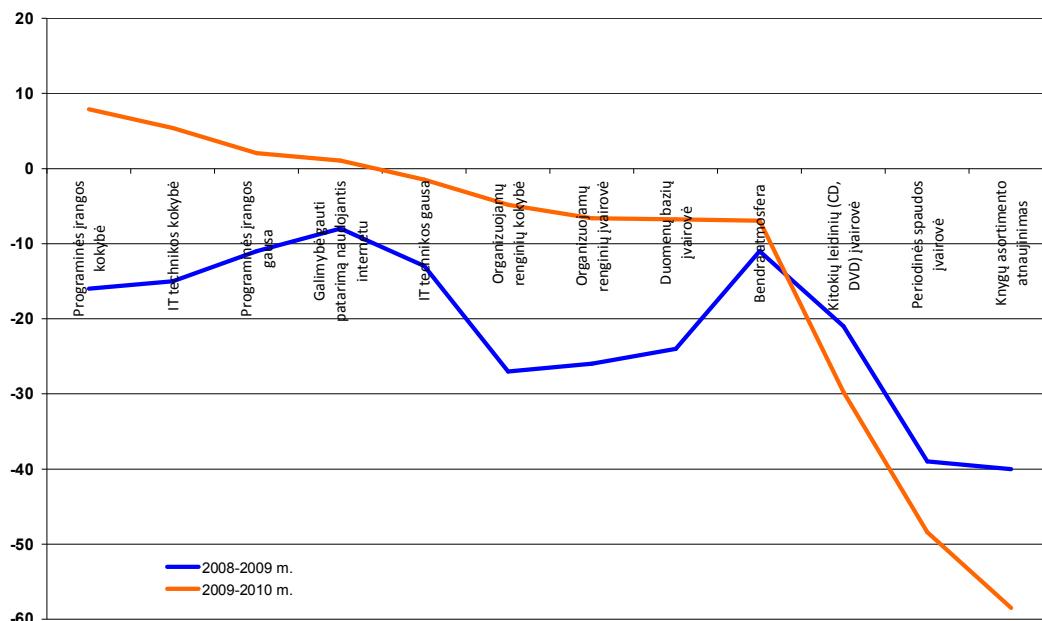

*Stulpelis dešinėje yra vertinimų balansas (teigiamų ir neigiamų vertinimų skirtumas)

Teigiamų – neigiamų vertinimų balansų analizė laike leidžia stebėti vertinimų pokyčius, tačiau palyginti 2008 – 2009 m. ir 2009 – 2010 m. periodų skirtumus yra sunku. Šių vertinimų dinamikai stebėti pasitelktas išvestinis dydis – *vertinimų saldo*. 2009 – 2010 m. vertinimų *saldo*,⁷ lyginant su 2008 – 2009 m. vertinimais, daugeliu atveju buvo palankesni (išskyrus jau aprašytas knygų, periodikos ir kitų leidinių atnaujinimo sritis). Tai rodo išaugusį bibliotekininkų pasitenkinimą „naujosios“ bibliotekos baze ir paslaugomis ir didėjantį atotrūkį nuo „tradicinės“ bibliotekos. (24 diagrama)

⁷ Ankstesnio ir tiriamojo laikotarpio vertinimų balanso skirtumas. Neigiamas saldo reiškia vertinimų balų mažėjimą, o teigiamas – vertinimo balų augimą. Plačiau skyrelyje 1.2 „Metodologinės pastabos“

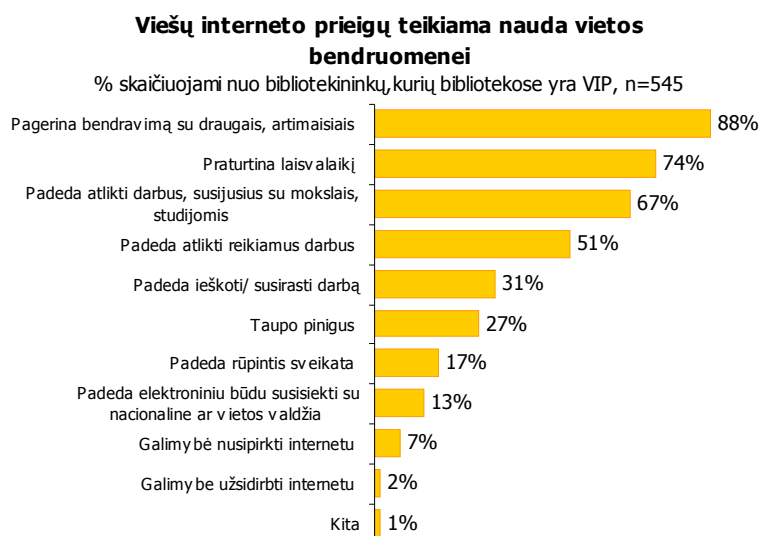
24 Diagrama. Paslaugų ir materialinės bazės vertimų saldo.

3.2 Bibliotekininkų suvokimas apie viešos interneto prieigos teikiamą naudą bendruomenei

2010 m. tyrimo duomenimis, pagrindinės viešų interneto prieigų naudos vietos bendruomenėms,⁸ bibliotekininkų nuomone, yra: pagerėjęs bendravimas su draugais, artimaisiais – 88%, laisvalaikio praturtinimas – 74%, pagalba atliekant darbus, susijusius su mokslais ar studijomis – 67% (pastarąjį statistiškai reikšmingai dažniau minėjo jaunesni respondentai). Galimybės užsidirbti ar pirkti internetu vertintos žemiausiai (atitinkamai 2% ir 7%). (25 diagrama)

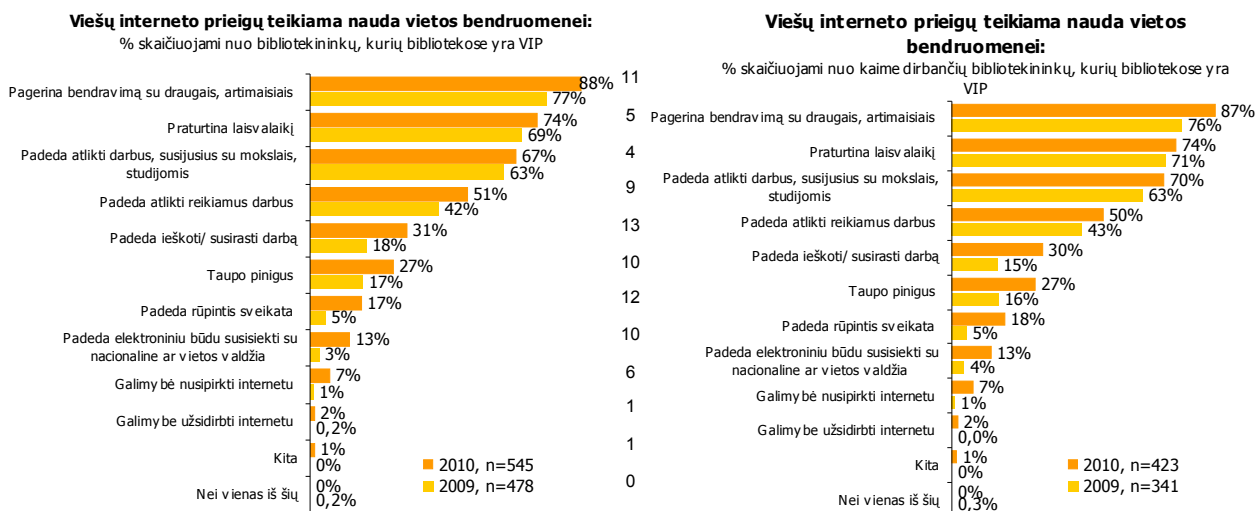
25 Diagrama. Kuo Jūsų bibliotekos teikiama vieša interneto prieiga yra naudinga vietos bendruomenei?

⁸ 7 poveikis. „Išaugusi socialinė nauda individams ir bendruomenėms per IT“ Prižiūros rodiklis 7B. „Bibliotekininkų suvokimas apie bendruomenei viešos interneto prieigos teikiamą naudą“

Laiko perspektyvoje (2009 – 2010 m.)⁹, naudos bendruomenei vertinimai yra išaugę beveik visose srityse. Progresas ypač pastebimas bendravimo su draugais, darbo paieškos, sveikatos ir e-valdžios srityse. Kaimo filialų respondentų vertinimai neišsiskiria iš bendrųjų tendencijų. (26 diagrama)

26 Diagrama. Kuo Jūsų bibliotekos teikiama vieša interneto prieiga yra naudinga vietos bendruomenei? 2009 – 2010 m. palyginimas

* šalia pateiktas 2009 - 2010 m. pokytis (skirtumas tarp 2009 m. ir 2010 m. tyrimo rezultatų)

3.3 Interneto turinio pasiūla, naudojimas ir skatinimas

2010 m. tyrimo duomenimis, bibliotekų viešos interneto prieigos vietose lankytojai daugiausiai naudojami šiomis paslaugomis:¹⁰ elektroninėmis bendravimo priemonėmis – 95%, darbo paieška internete – 48%, kultūrine, bendruomenine ir laisvalaikio informacija – 54%, interneto ištekliais ekonominei veiklai – 43% (dažniau išskyrė jaunesni bibliotekininkai), švietimo informacija ir paslaugomis – 18%, elektroninės valdžios paslaugomis – 6% (dažniau išskyrė jaunesni bibliotekininkai), sveikatos informacija – 7%, interneto naujovėmis – 5%. (27 diagrama)

Bibliotekose lankytojai daugiausia skatinami naudotis šiomis paslaugomis: darbo paieška internete – 60%, elektroninėmis bendravimo priemonėmis – 84%, interneto ištekliais ekonominei veiklai – 57%. Rečiausiai viešų interneto prieigų vartotojai skatinami naudotis interneto naujovėmis, turinio kūrimu, galimybėmis užsidirbti internete.

Apibendrinant interneto išteklių populiarumą ir skatinimą jais naudotis, pagal „naudojasi – skatinama“ santykį galima išskirti tris pagrindines grupes:

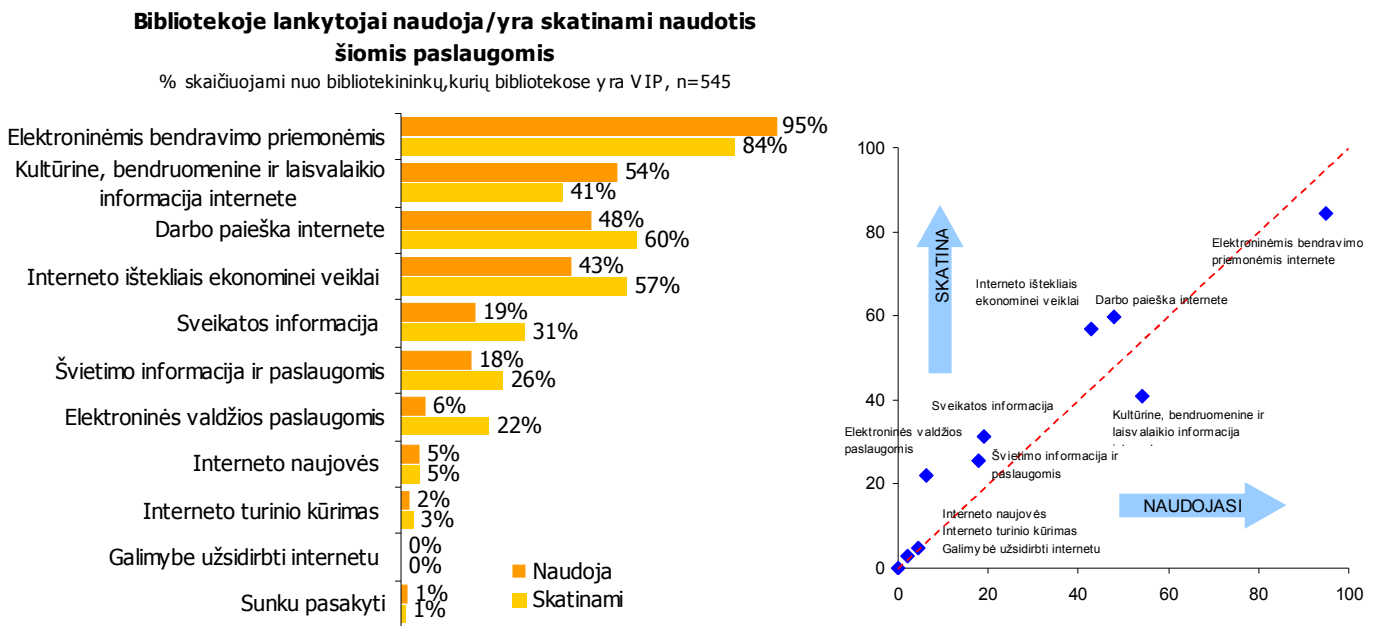
- „vartotojų sritis“ – šiais interneto ištekliais žmonės naudojami ir be papildomo skatinimo. Tai - elektroninis bendravimas ir laisvalaikio, kultūros informacijos paieška.

⁹ 2009 m. keitėsi klausimo struktūra, todėl lyginimui tinkami tik 2009 – 2010 m. tyrimų duomenys.

¹⁰ 8 poveikis. „Išaugusi aktualaus turinio pasiūla ir naudojimas“ Priežiūros rodiklis 8B. „Naujas turinys ir paslaugos bibliotekoje“

- „tiekėjų sritis“ – interneto ištekliai, kuriais aktyviausiai skatinama naudotis, tačiau jie nebūtinai sutampa su populiarumu. Tai – darbo paieška internete, sveikatos informacija, interneto ištekliai ekonominei veiklai ir elektroninės valdžios paslaugos (pastarosios skatina – naudojasi skirtumai yra ypač ryškūs, 22% - skatina, 6 - naudojasi).
- „niekieno sritis“ – nepopuliarūs ir neskatinami interneto resursai. Tai – interneto turinio kūrimas, galimybė užsidirbti internetu, interneto naujovės. Šios sritys galimai yra nepopuliarios ir mažai skatinamos dėl jų sąlyginio sudėtingumo ir specialiųjų žinių poreikio. (27 diagrama)

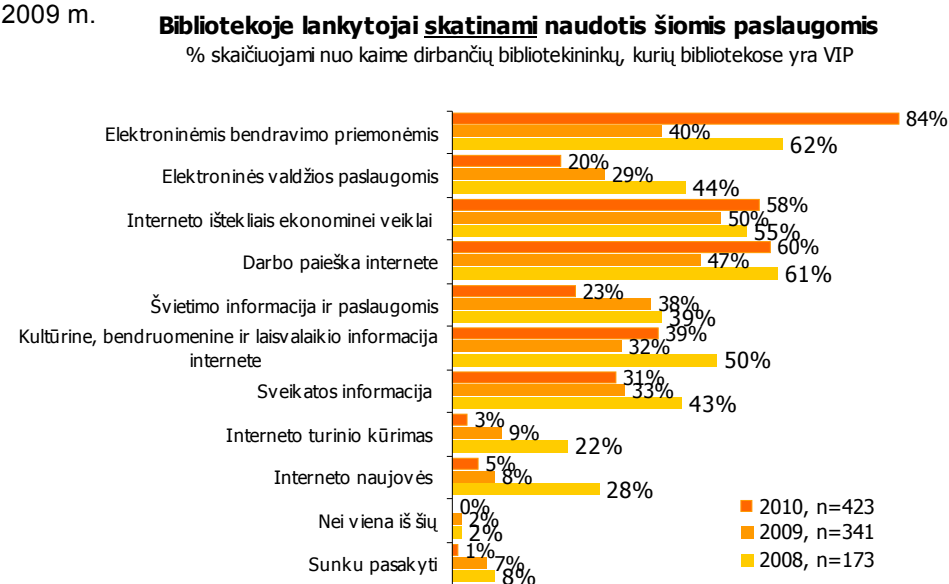
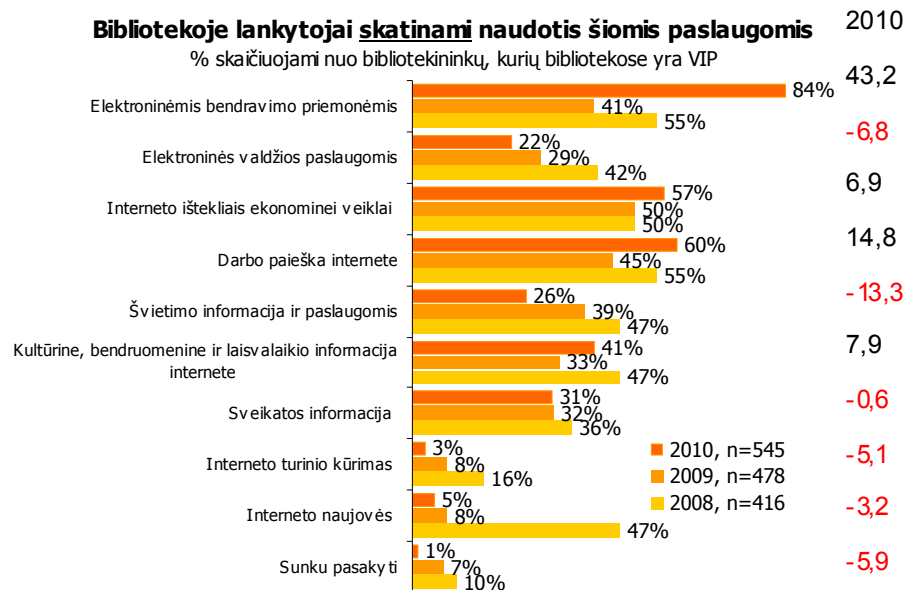
27 Diagrama. Ar bibliotekoje, kurioje dirbate, lankytojai gali naudotis ir skatinami naudotis šiomis paslaugomis?

2010 m., lyginant su 2009 m. tyrimo duomenimis¹¹, labiausiai išaugo skatinimas naudotis bendravimo priemonėmis, darbo paieška internete, kultūrinės informacijos paieška ir ekonomine veikla internete. Mažiausiai skatinama informacijos, susijusios su švietimu, paieška ir naudojimas. (28 - 29 diagramos)

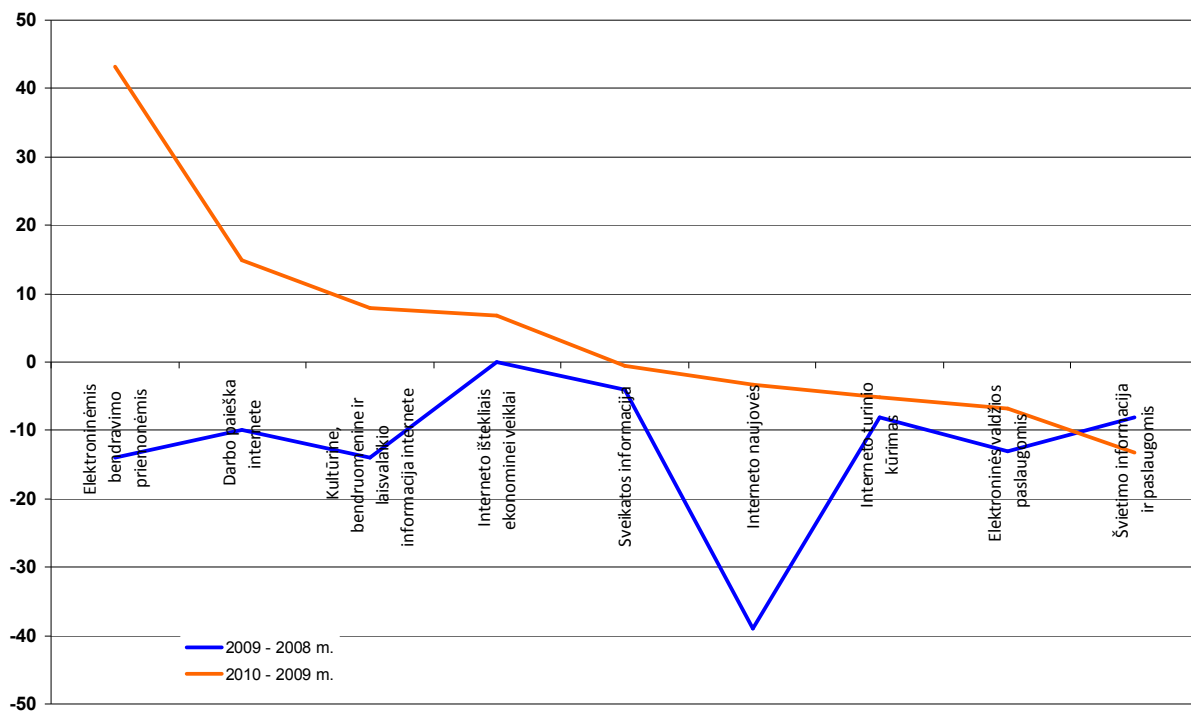
¹¹ 2009 keitėsi klausimo struktūra, todėl lyginimui tinkami tik 2009 – 2010 m. tyrimų duomenys.

28 Diagrama. Ar bibliotekoje, kurioje dirbate, lankytojai yra skatinami, mokomi naudotis šiomis paslaugomis? 2009 – 2010 m. palyginimas

* šalia pateiktas 2009 - 2010 m. pokytis (skirtumas)

29 Diagrama. Ar bibliotekoje, kurioje dirbate, lankytojai yra skatinami, mokomi naudotis šiomis paslaugomis? *Vertinimų saldo*

4. Specifinių ir sunkiai pasiekiamų socialinių grupių integracija

Skyrius nagrinėja specifinių ir socialinės atskirties grupių skatinimą naudoti vieša interneto prieiga bibliotekose.¹²

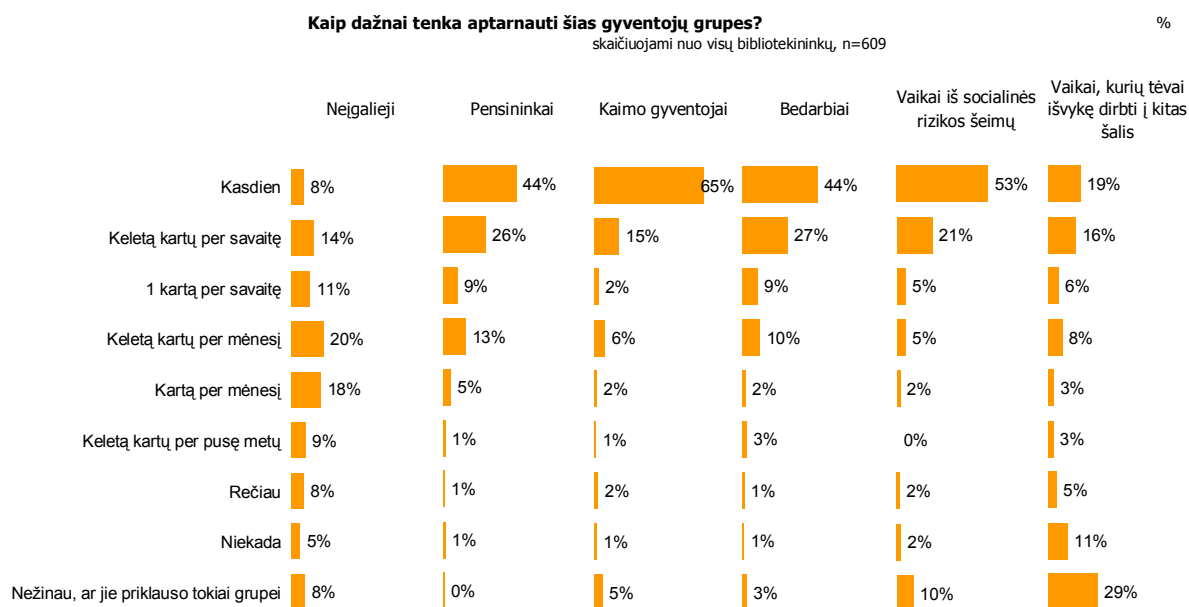
 Pagal 2010 m. rezultatus, lyginant su ankstesniais tyrimais, išsiskyrė dvi pagrindinės grupės, į kurias buvo nukreiptos skatinimo naudoti interneto technologijomis priemonės: kaimo gyventojai (augimas 10 – 11 procentinių punktų) ir pensininkai (augimas 10 – 19 procentinių punktų).

4.1 Prieiga specifinėms grupėms, sunkiai pasiekiamoms socialinėms grupėms

4.1.1 Sunkiai pasiekiamų grupių aptarnavimo dažnumas

Bibliotekos yra svarbus socialinės integracijos centras. Dauguma bibliotekų pensininkus, kaimo gyventojus, bedarbius, vaikus iš socialinės rizikos šeimų aptarnauja bent kelis kartus per savaitę ir dažniau. Rečiausiai bibliotekininkams tenka aptarnauti neįgaliuosius asmenis. (30 diagrama)

30 Diagrama. Kaip dažnai tenka aptarnauti išvardintas gyventojų grupes?

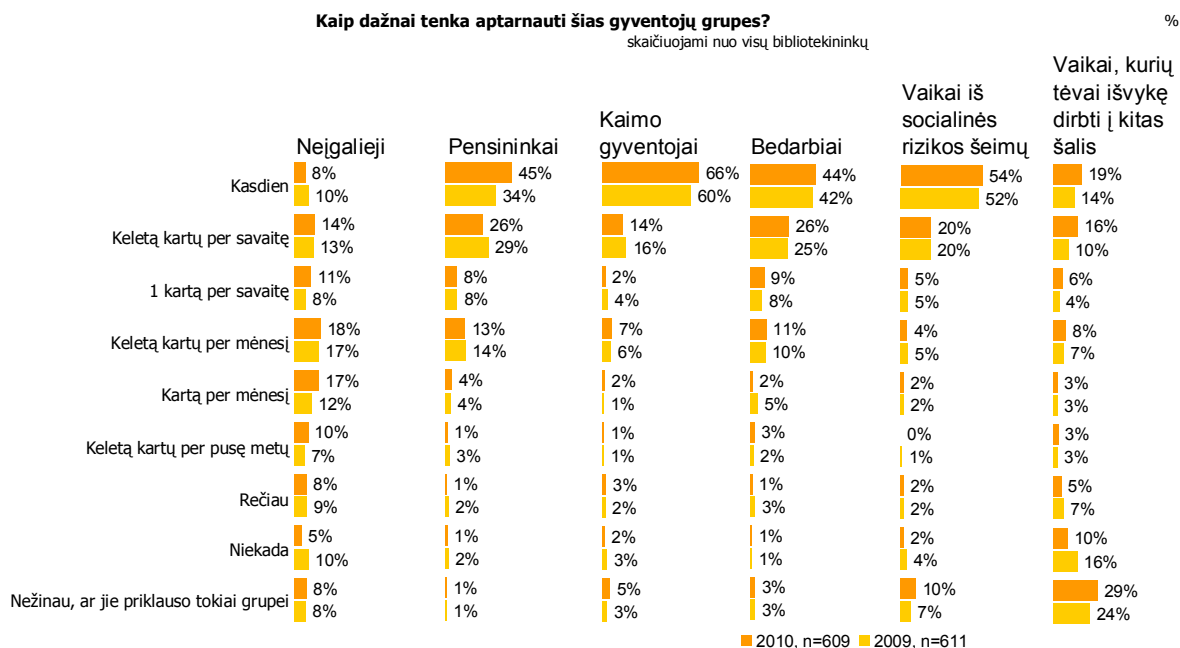

2009 – 2010 m. tikslinių grupių aptarnavimo dažnumas išliko gana stabilus.¹³ (31 diagrama)

¹² 4 poveikis. „Pagerėjusi prieiga specifinėms grupėms, sunkiai pasiekiamoms socialinėms grupėms“

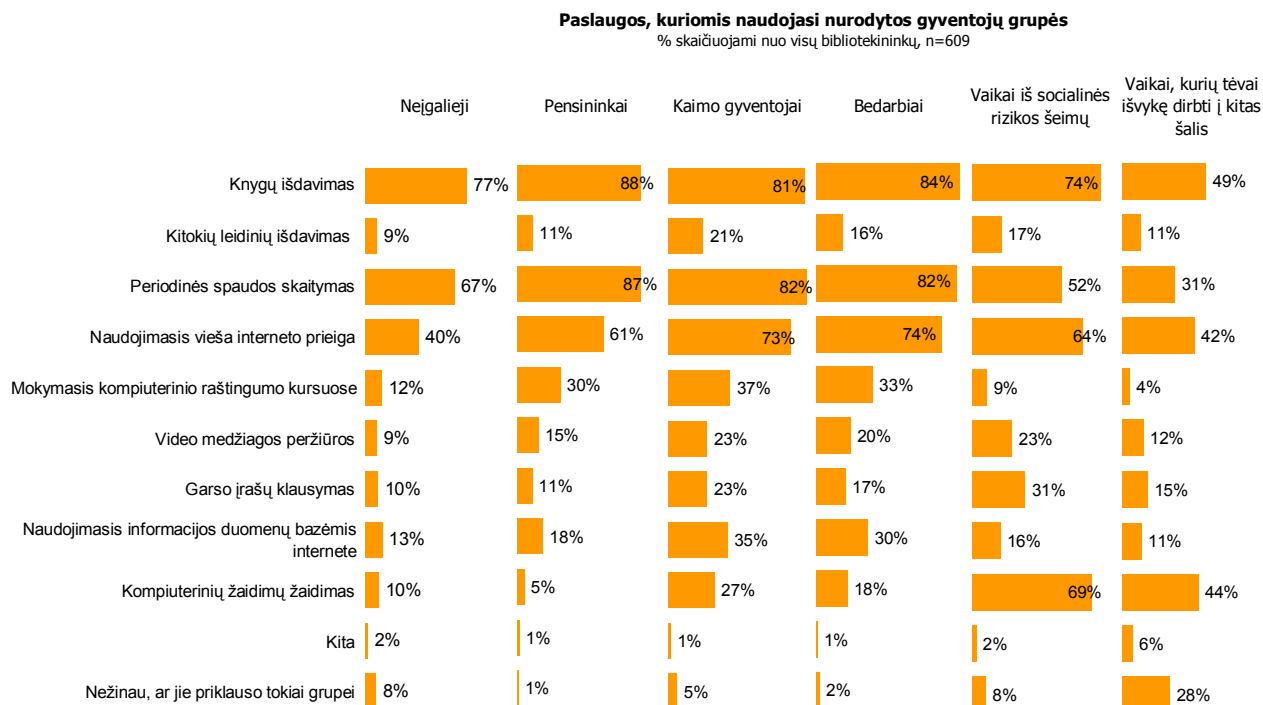
¹³ Klausimas pridėtas 2009 m., todėl lyginamas tik 2009 – 2010 m. laikotarpis.

31 Diagrama. Kaip dažnai tenka aptarnauti išvardintas gyventojų grupes? 2009 – 2010 m. palyginimas

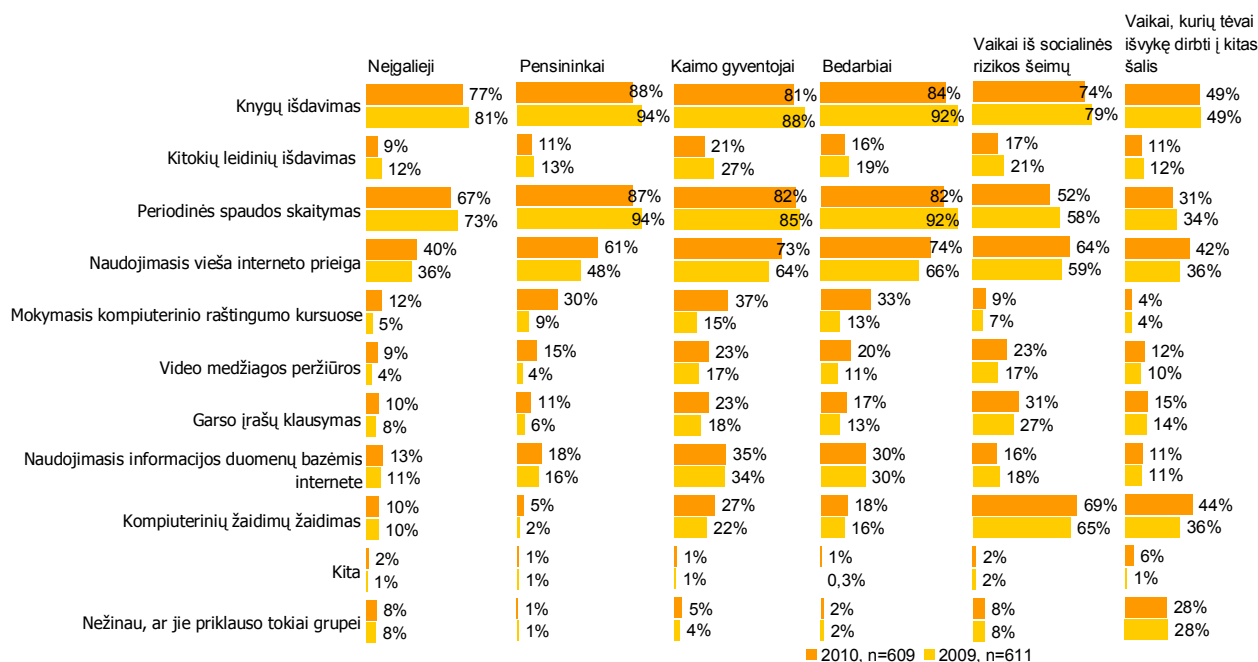
Pagrindinės mažiau socialiai aktyvioms ir socialinės rizikos grupėms bibliotekų siūlomos paslaugos yra knygų išdavimas, galimybė skaityti periodinę spaudą ir vieša interneto prieiga. Paslaugų populiarumas, kaip ir anksčiau išvardintų grupių apsilankymo periodiškumas, per 2009 – 2010 m.¹⁴ beveik nekito. (32 – 33 diagramos)

32 Diagrama. Ar Jūsų bibliotekos paslaugomis naudojasi šiom gyventojų grupėms?

¹⁴ Lyginamas tik 2009 – 2010 m. laikotarpis, nes 2009 m. buvo keista klausimo formulotė. Vietoje „...Ar Jūsų biblioteka teikia...“ nuo 2009 m. naudota formulotė: „Kokiomis paslaugomis Jūsų bibliotekoje naudojasi...“.

Kaip dažnai tenka aptarnauti šias gyventojų grupes?
% skaičiuojami nuo visų bibliotekininkų

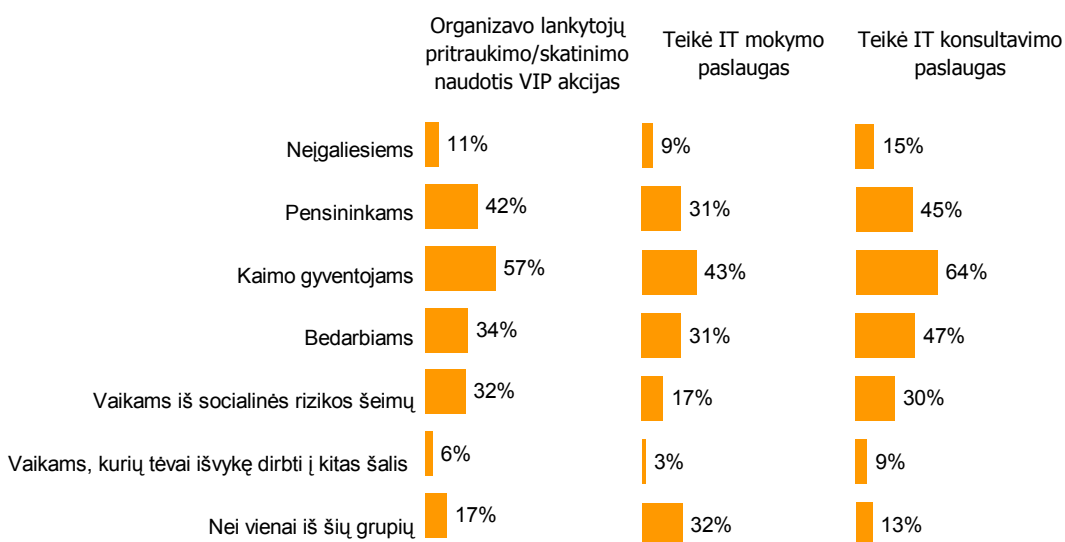
4.1.2 Programos ir mechanizmai sunkiai pasiekiamoms grupėms įtraukti

Bibliotekos darbuotojų organizuotos viešos interneto prieigų populiarinimo akcijos, 2010 m. duomenimis, daugiausiai buvo nukreiptos į šias gyventojų grupes: pensininkus, kaimo gyventojus, bedarbius.¹⁵ Gyventojų pritraukimo akcijos buvo labiau orientuotos į kaimo gyventojus, IT mokymai ir konsultacijos – į kaimo gyventojus, pensininkus ir bedarbius. (34 diagrama)

34 Diagrama. Ar Jūsų biblioteka organizavo lankytojų pritraukimo/skatinimo akcijas išvardytoms gyventojų grupėms per 2009 metus?

Bibliotekų gyventojų grupėms organizuoti mokymai ir konsultacijos

% skaičiuojami nuo bibliotekininkų, kurių bibliotekose yra VIP, n=545

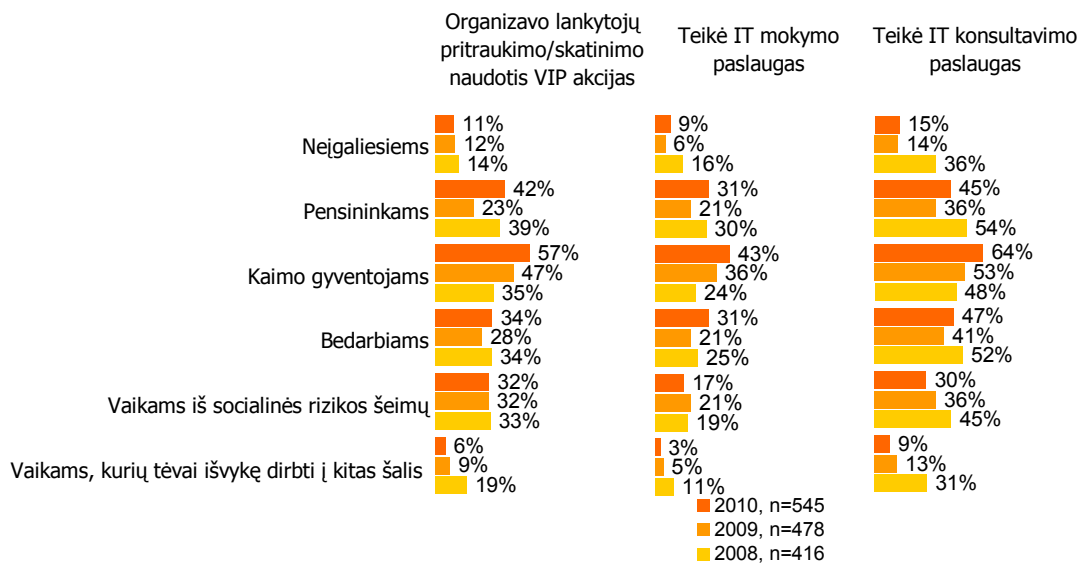
¹⁵ Priežiūros rodiklis 4D. „Egzistavimas programų ar kitų mechanizmų sunkiai pasiekiamoms grupėms įtraukti“

2010 m., lyginant su ankstesnių tyrimų rezultatais, išsiskyrė dvi pagrindinės grupės, į kurias buvo nukreiptos skatinimo priemonės: kaimo gyventojai (augimas 10 – 11 procentinių punktų) ir pensininkai (augimas 10 – 19 procentinių punktų). (35 diagrama)

35 Diagrama. Ar Jūsų biblioteka organizavo lankytojų pritraukimo/skatinimo akcijas išvardytoms gyventojų grupėms per 2009 metus? 2008 – 2010 m. palyginimas

Bibliotekų gyventojų grupėms organizuoti mokymai ir konsultacijos

% skaičiuojami nuo bibliotekininkų, kurių bibliotekose yra VIP

5. Bibliotekų darbuotojų gebėjimai ir motyvacija naudotis informacinėmis technologijomis

Šiame skyriuje nagrinėjamos bibliotekinių žinios, gebėjimai ir motyvacija savo veikloje naudoti ir skatinti lankytojus naudoti informacines technologijas.¹⁶

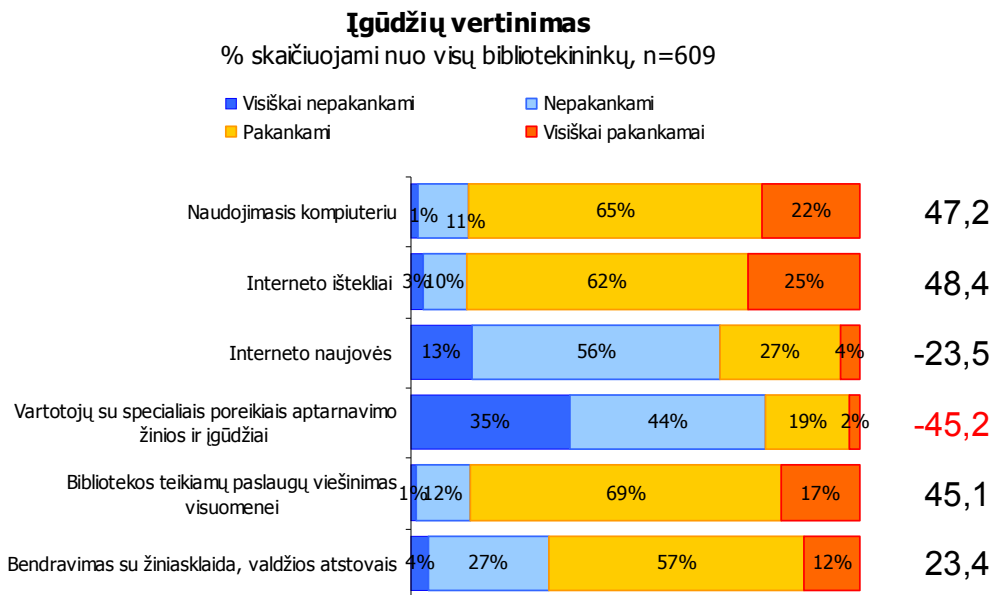
- ✿ **Probleminės bibliotekininkų žinių ir įgūdžių sritys 2008 – 2010 m. išlieka nepakitusios. Tai – vartotojų su specialiaisiais poreikiais aptarnavimas ir interneto naujovės.**
- ✿ Bazinių žinių reikalaujantys IT naudojimo gebėjimai yra pakankami ir 2008 – 2010 m. laikotarpiu tolygiai augantys, tuo tarpu gilesnių žinių reikalaujantys IT gebėjimai yra gana silpni ir mažai progresuojantys.
- ✿ Bibliotekininkų žinios apie interneto išteklius ir konsultavimo galimybės per 2009 m. padidėjo beveik visose srityse, ypač sveikatos informacijos, darbo paieškos, elektroninės valdžios srityse. Mažiausia pažanga – interneto turinio kūrimo srityje.
- ✿ Išryškėjo įdomi tendencija: kasmet augant interneto naujovių žinioms, „ekspertinės“ bibliotekininkų žinios (žino tiek, kad galėtų konsultuoti kitus) daugelyje sričių per visą tyrimų laikotarpį yra „šaldytos“.
- ✿ Žinios ir pasirengimas virtualių pažinčių ir su asmens duomenų praradimu susijusių pavojų prevencijai yra žemiausi, todėl reikalauja papildomo dėmesio. Ypač reikėtų akcentuoti asmens duomenų apsaugą, kadangi pagal realių atvejų skaičių ši sritis yra svarbesnė.
- ✿ Psichologinė priklausomybė laikoma geriausiai pažįstama ir kontroliuojama sritimi, kadangi šios srities žinios yra labiau „statiškos“ ir universalios, o problema lengviau atpažįstama.
- ✿ Grėsmės kompiuteriui yra itin svarbios ir realios, tačiau šios problemos sprendimas yra pats sudėtingiausias (reikalaujantis specialios kvalifikacijos), kadangi, priešingai nuo psichologinės priklausomybės, kompiuterių grėsmės yra labai specifinės ir dinamiškos.

5.1 Bendrieji bibliotekininkų įgūdžiai

2010 m. apklausoje bibliotekininkai aukščiausiai vertina savo bibliotekos paslaugų viešinimo įgūdžius, bendruosius kompiuterio įgūdžius ir interneto išteklių vartojimo įgūdžius. Silpnosios bibliotekininkų pusės – vartotojų su specialiaisiais poreikiais aptarnavimas ir interneto naujovės. (36 diagrama)

¹⁶ 2 poveikis. „Išaugę bibliotekų darbuotojų gebėjimai ir motyvacija naudotis informacinėmis technologijomis“.

36 Diagrama. Kaip Jūs įvertintumėte savo turimus įgūdžius?

*stulpelyje pateiktas vertinimų balansas

2008 – 2010 m. daugelyje sričių stebimas nuolatinis įgūdžių tobulėjimas, tačiau interneto naujovių ir specialiųjų poreikių lankytojų aptarnavimo įgūdžiai vertinami žemais balais (atitinkamai 21% ir 31% palankių savo įgūdžių vertinimų).

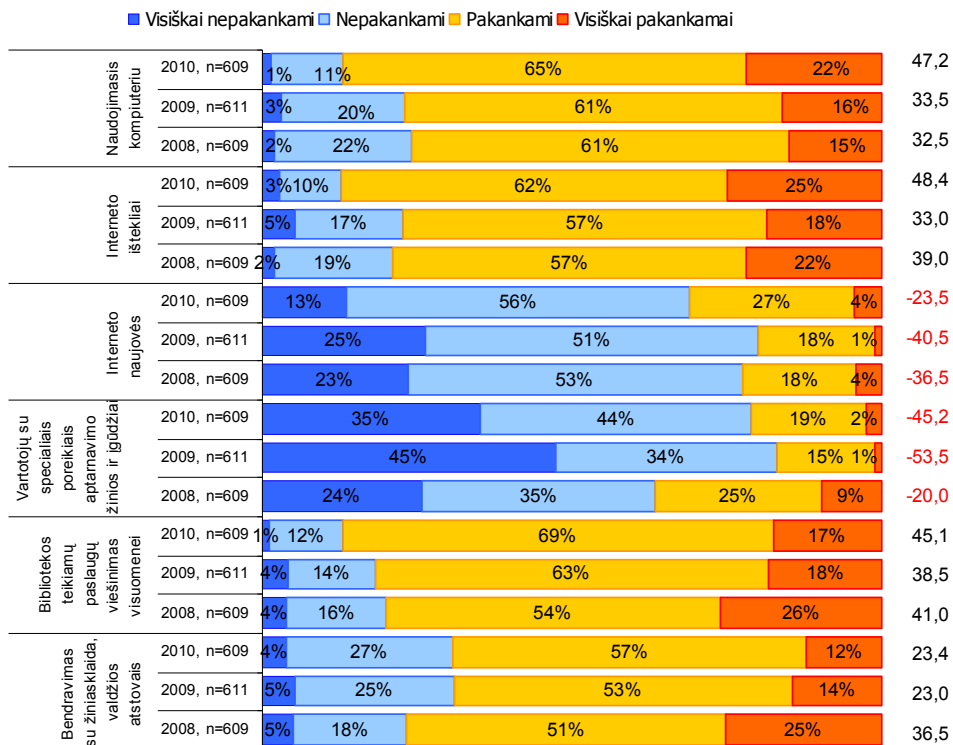
Tačiau net ir interneto naujovių ir gyventojų su specialiaisiais poreikiais aptarnavimo srityse pastebimas įgūdžių tobulėjimo progresas. 2010 m. duomenimis, 31% respondentų interneto naujovių gebėjimus įvertino kaip pakankamus ar visiškai pakankamus (2009 m. ši grupė sudarė 19%). Specialiųjų poreikių lankytojų aptarnavime taip pat stebimi teigiami pokyčiai (2009 m. teigiamai savo žinias ir gebėjimus vertino 16% respondentų, o 2010 m. – 21% respondentų).¹⁷ (37 diagrama)

Pagal interneto vartojimo įgūdžius, interneto paslaugų reklamavimo visuomenėje ir viešųjų ryšių įgūdžius ir kompiuterinio raštingumo įgūdžius, kompiuterinių naujovių žinias geriau save vertina jaunesni, centrinių miestų bibliotekų respondentai. Lyginant kaimo vietovių ir miesto respondentų atsakymus pastebima, kad daugelyje sričių įgūdžių vertinimai beveik nesiskiria. Kaimo vietovių bibliotekininkai pastebimiau atsilieka tik interneto naujovių srityje.

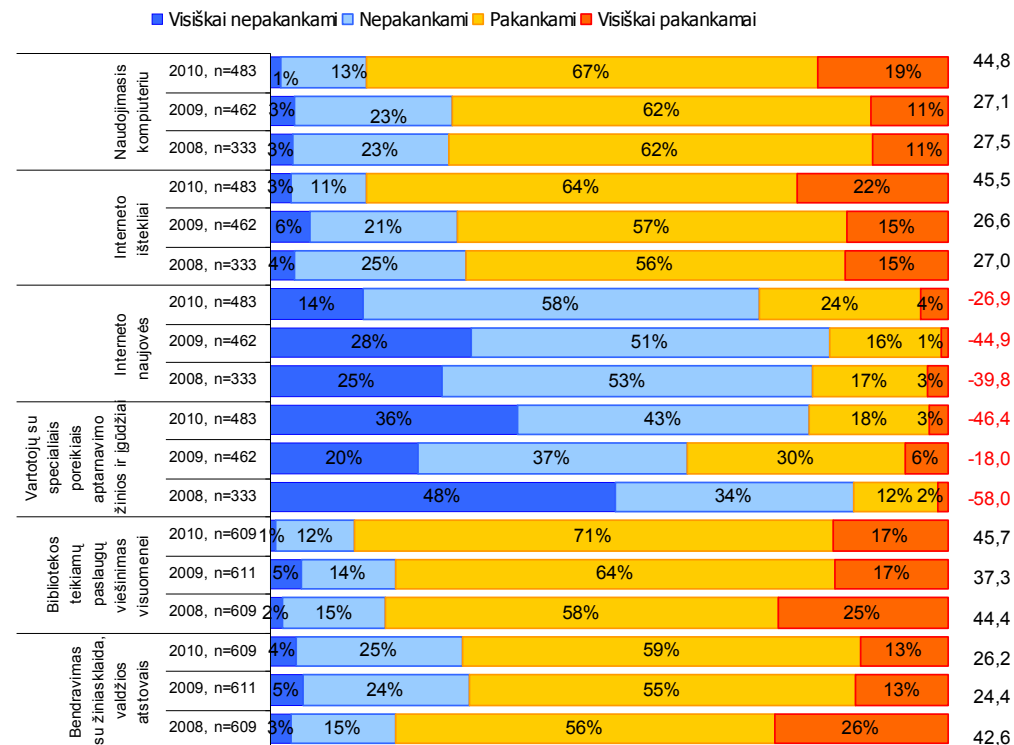
¹⁷ Priežiūros rodiklis 2D. „Pagerėję bibliotekininkų specialiųjų poreikių vartotojų aptarnavimo žinios ir įgūdžiai „

37 Diagrama. Kaip Jūs įvertintumėte savo turimus įgūdžius? 2008 – 2010 m. palyginimas

Įgūdžių vertinimas
% skaičiuojami nuo visų bibliotekininkų

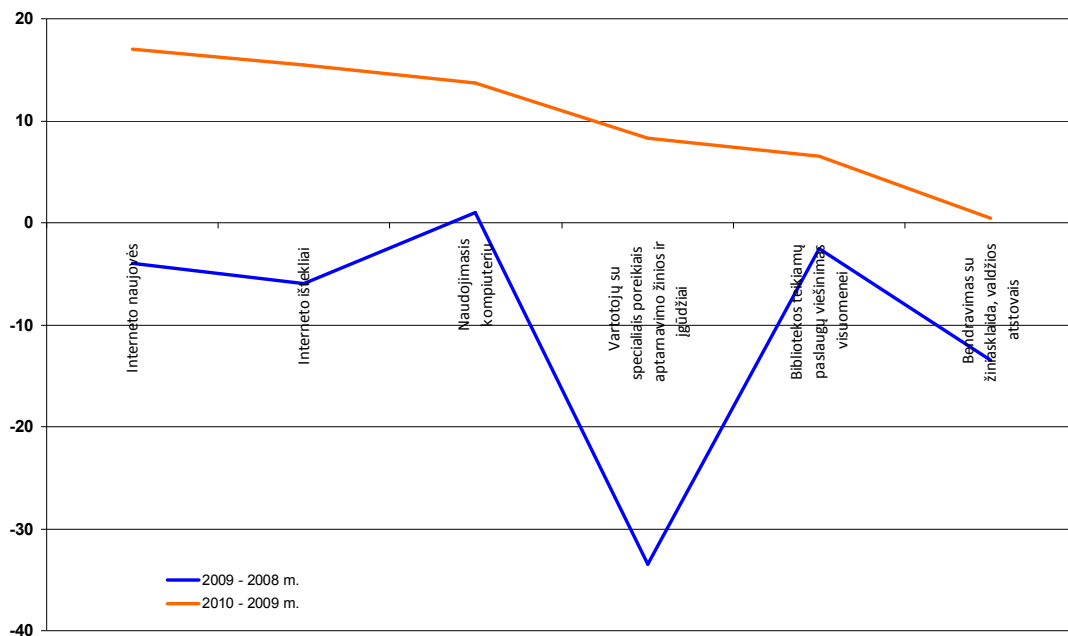

Įgūdžių vertinimas
% skaičiuojami nuo kaimo dirbančių bibliotekininkų

Lyginant 2008 – 2009 m. ir 2009 – 2010 m. periodus, pastarajame pastebimas kokybinis progresas visose IT naudojimo srityse. Mažiausias pokytis – bendravimo su žiniasklaida srityje, o didžiausias – interneto naujovių srityje (2009 ir 2010 m. vertinimai nekito).¹⁸ (38 diagrama)

38 Diagrama. Kaip Jūs įvertintumėte savo turimus įgūdžius? 2010 – 2009 ir 2009 – 2008 vertinimų saldo

5.2 Informacinių technologijų naudojimo įgūdžiai

2010 m. tyrimo duomenimis, bibliotekininkai geriausiai vertina šiuos savo IT naudojimo įgūdžius: bendrieji kompiuterio naudojimo įgūdžiai (96% teigiamų vertinimų), naudojamas paieškos sistemomis (89% teigiamų vertinimų), pagrindinių interneto paslaugų naudojimas (89% teigiamų vertinimų), elektroninio laiško siuntimas su prisegtu dokumentu (94% palankių vertinimų).¹⁹ Mažiausiai žinomos sritys – naudojimas bylų apsikeitimo programomis (32% palankių vertinimų) ir interneto svetainės sukūrimas (18% palankių vertinimų). (39 diagrama)

Jaunesnių ir miestų filialų bibliotekininkų kompiuteriniai įgūdžiai yra vidutiniškai geresni. Pagal kompiuterių ir interneto naudojimo dažnumą bei žinių lygį pirmauja miestų filialų bibliotekininkai.

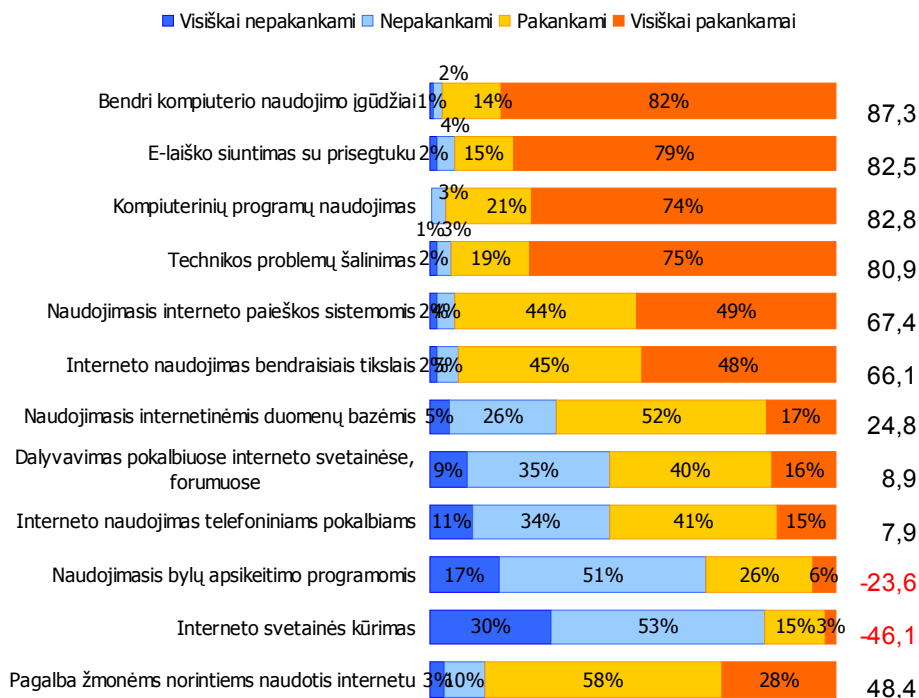
¹⁸ Minėtosios srities įgūdžių vertinimai yra neigiami. Teigiamas *vertinimų saldo* rodo tik pozityvų vertinimų poslinkį lyginant su praėjusiu periodu.

¹⁹ Priežiūros rodiklis 2A. „Pagerėję bibliotekininkų informacinių technologijų naudojimo žinios ir įgūdžiai“

39 Diagrama. Kaip įvertintumėte turimus informacinių technologijų naudojimo įgūdžius?

Turimų IT naudojimo įgūdžių vertinimas

% skaičiuojami nuo visų bibliotekininkų, n=609

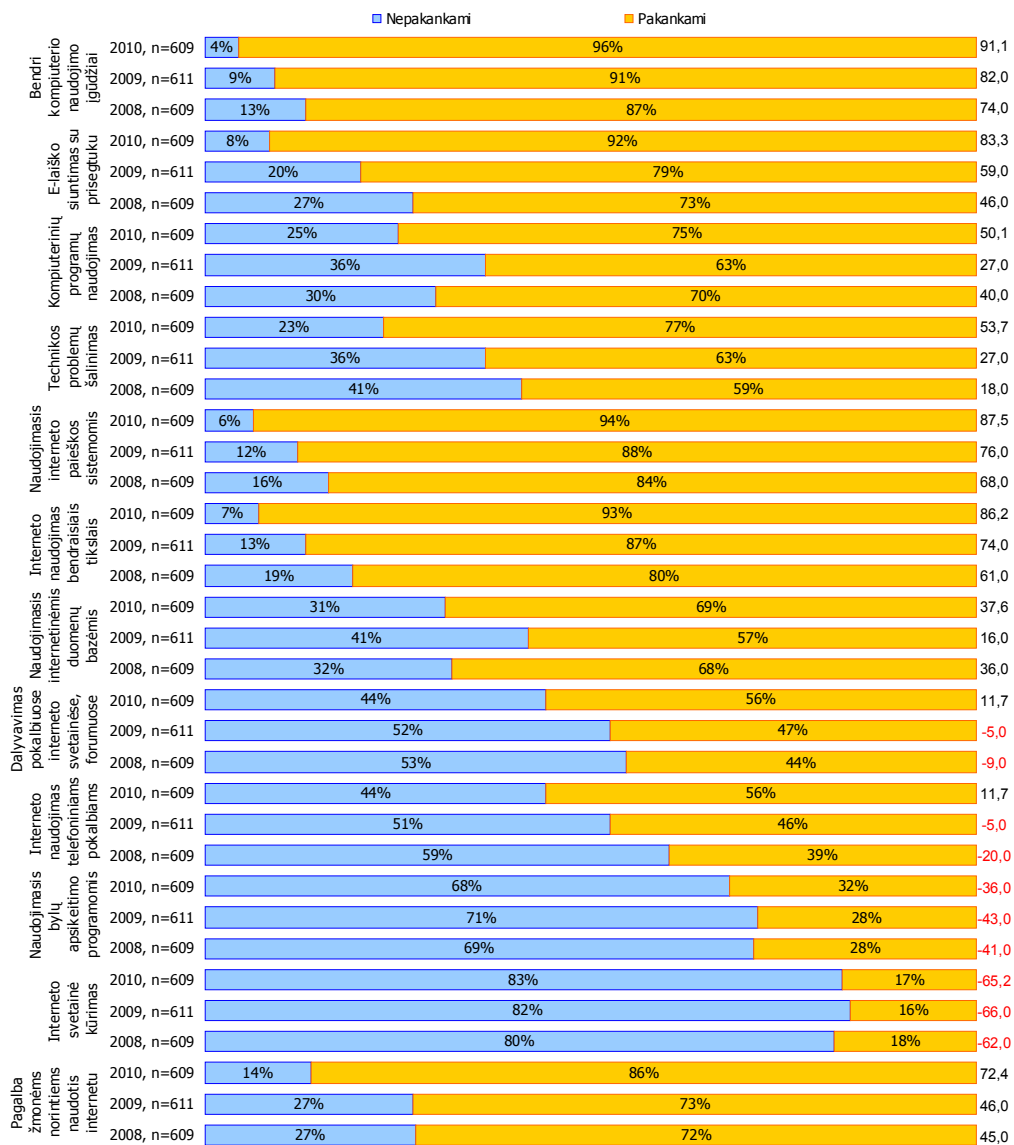
* Vertinimų balansas

2008 – 2010 m. perspektyvoje, bibliotekininkų IT naudojimo įgūdžių hierarchija nesikeitė, bet pastebimas vertinimų gerėjimas beveik visose srityse. Ypač ryškūs teigiami pokyčiai vertinant bazinius IT technologijų įgūdžius: paieškos sistemų naudojimą (vertinimų balansas²⁰ 2008 m. buvo 68, 2009 m. - 76, 2010 m. - 86), el. laiško su prisegtuku siuntimą (vertinimų balansas 2008 m. buvo 46, 2009 m. - 59, 2010 m. - 83), techninių problemų šalinimą (vertinimų balansas 2008 m. buvo 18, 2009 m. - 27, 2010 m. - 53). (40 diagrama)

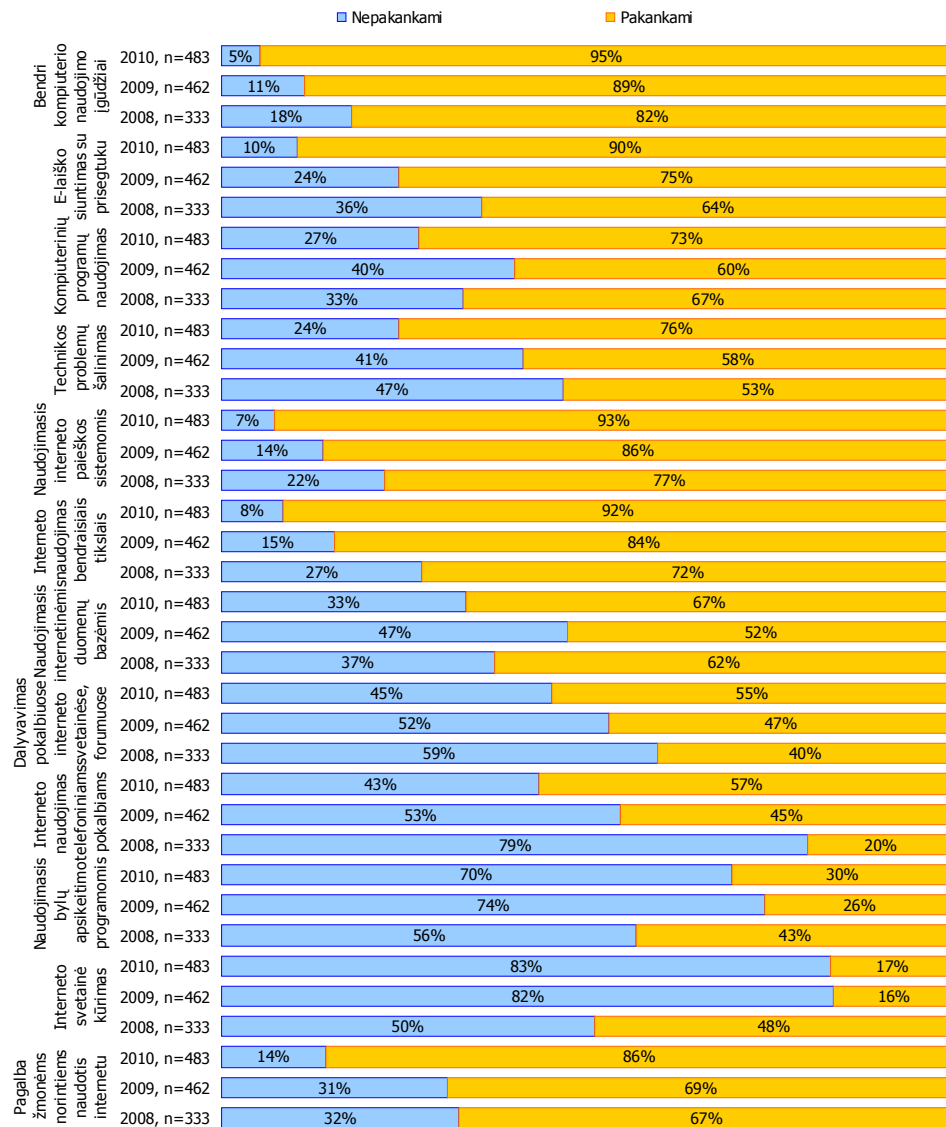
²⁰ Teigiamų ir neigiamų vertinimų santykis. Plačiau žr. skyrelį 1.2 „Metodologinės pastabos“.

40 Diagrama. Kaip įvertintumėte turimus informacinių technologijų naudojimo įgūdžius? 2008 – 2010 m. palyginimas

Turimų IT naudojimo įgūdžių vertinimas
% skaičiuojami nuo visų bibliotekinių

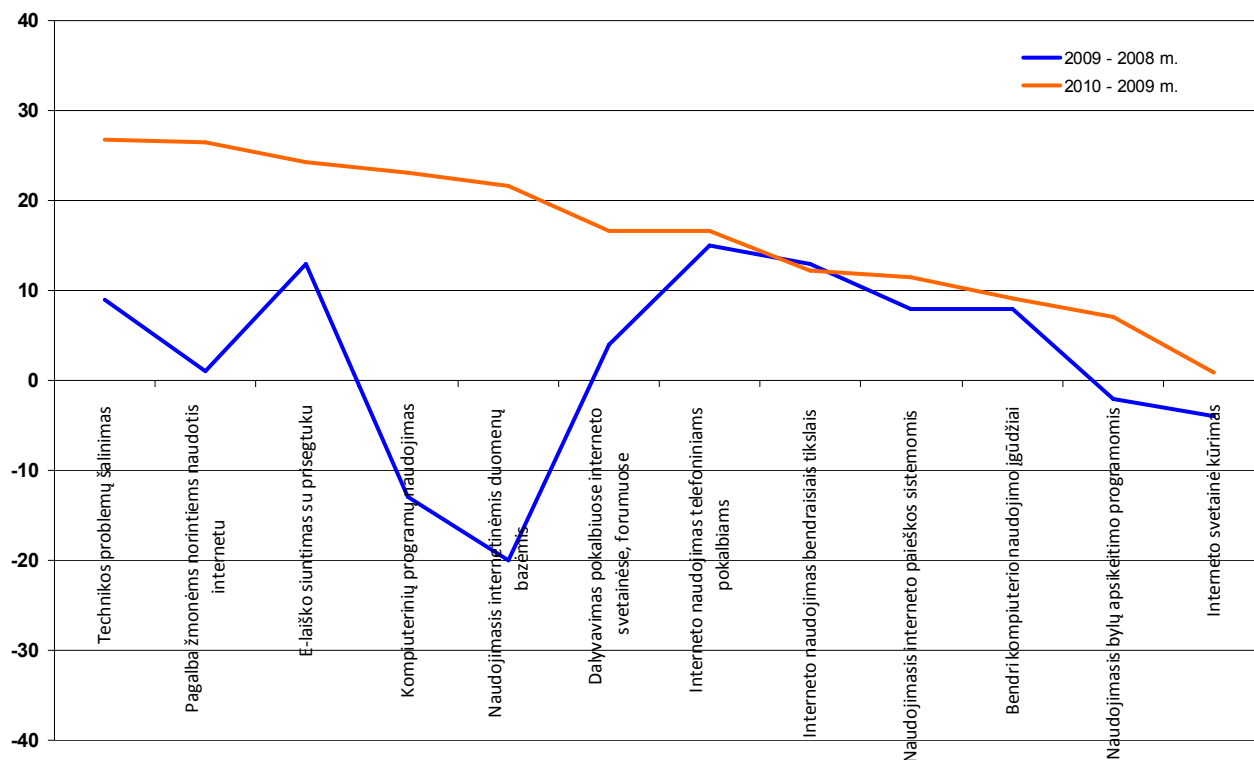

Turimų IT naudojimo įgūdžių vertinimas
% skaičiuojami nuo kaime dirbančių bibliotekinių

Vertinimų balanso *saldo* abiem lyginamaisiais periodais daugelyje sričių yra teigiamas (išskyrus 2008 m. tyrime fiksuotą „duobę“ kompiuterinių programų naudojimo ir naudojimosi internetinėmis duomenų bazėmis srityse). Tai rodo teigiamą ir tolygią augimo dinamiką. Mažai kintančios sritys ir 2008 – 2009 m. ir 2009 – 2010 m. buvo interneto svetainių kūrimas ir naudojimas bylų apsikeitimo programomis. Didžiausias teigiamas 2010 m. poslinkis pastebimas naudojimosi internetinėmis duomenų bazėmis srityje. (41 diagrama)

41 Diagrama. Kaip Jūs įvertintumėte informacinių technologijų vartojimo įgūdžius? 2010 – 2009 ir 2009 – 2008 vertinimų *saldo*

5.3 Bibliotekininkų internetinių išteklių ir el. paslaugų žinios ir įgūdžiai

Skyrelyje analizuotos bibliotekininkų IT žinios ir gebėjimai: bendrasis savo įgūdžių vertinimo, gebėjimas savarankiškai atlikti tam tikrus veiksmus, gebėjimas konsultuoti įvairiais IT ir interneto naudojimo klausimais.²¹

5.3.1 Bibliotekininkų gebėjimas savarankiškai naudoti interneto išteklius

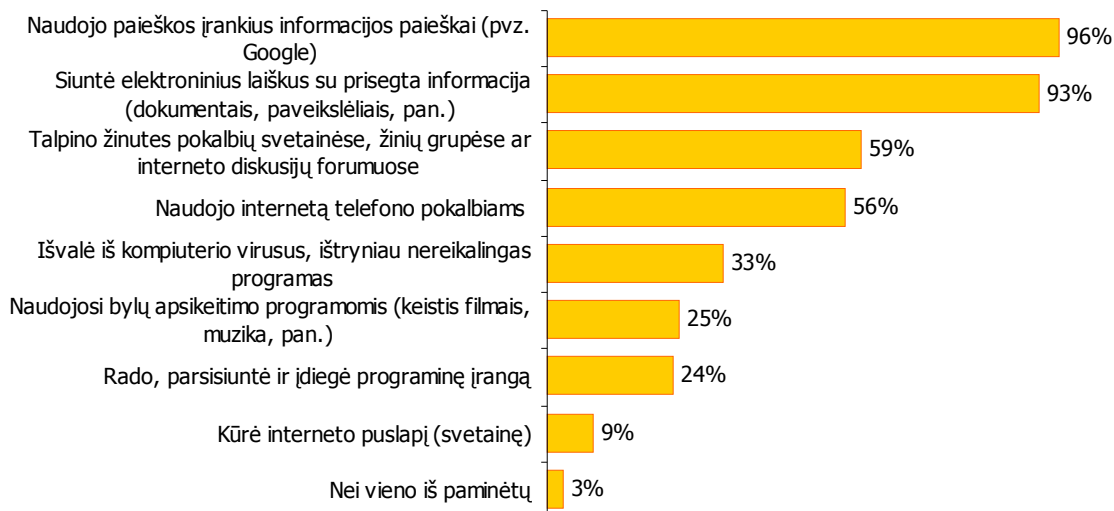
2010 m. vykdytos apklausos duomenimis, populiariausi bibliotekininkų interneto praktinio pritaikymo būdai yra paieška naudojant specializuotus įrankius (pvz. Google) ir laiškų su prisegta informacija siuntimas (96% ir 93% bibliotekininkų yra atlikę šiuos veiksmus savarankiškai). Mažiausiai populiarius sudėtingesni veiksmai: interneto svetainės kūrimas, naujos programinės įrangos atsiuntimas ir įdiegimas, bylų apsikeitimo programų naudojimas. (42 diagrama)

²¹ Priežiūros rodiklis 2C. „Pagerėję bibliotekininkų internetinių išteklių ir el. paslaugų žinios ir įgūdžiai“

42 Diagrama. Ką iš žemiau išvardytų veiksmų bibliotekininkai yra nors kartą atlikę savarankiškai?

Darbai, kuriuos bibliotekininkai yra atlikę savarankiškai

% skaičiuojami nuo visų bibliotekininkų, n=609

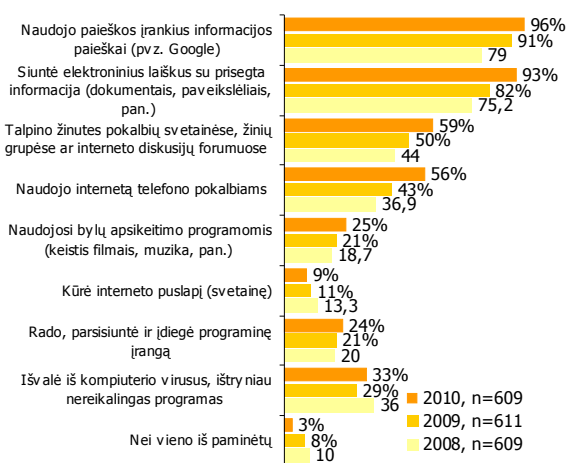

Per 2008 – 2010 m. išaugo baziniai interneto technologijų taikymo gebėjimai (paieška, el. paštas). Ypač išsiskiria IT telefonijos populiarumo augimas (pastebimesnis kaimo vietovėse). (43 diagrama)

43 Diagrama. Ką iš žemiau išvardytų veiksmų bibliotekininkai yra nors kartą atlikę savarankiškai? 2009 – 2010 m. palyginimas

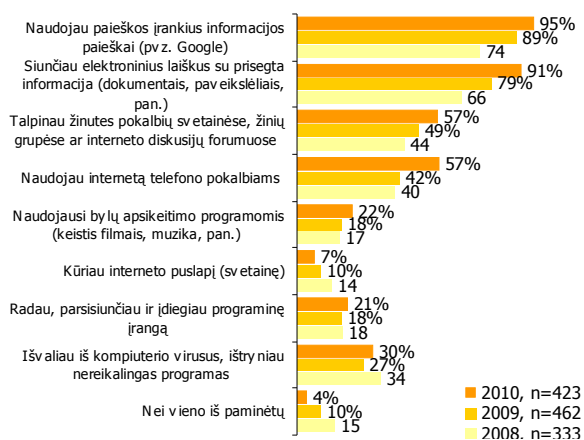
Darbai, kuriuos bibliotekininkas atliko savarankiškai

% skaičiuojami nuo visų bibliotekininkų

Darbai, kuriuos bibliotekininkas atliko savarankiškai

% skaičiuojami nuo kaimo dirbančių bibliotekininkų

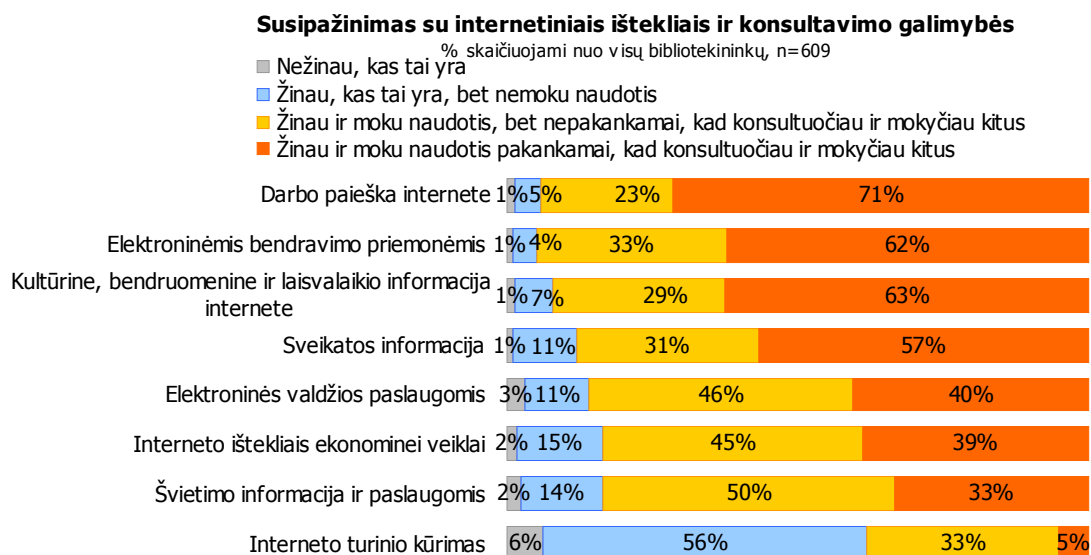

Lyginant atsakymus socio – demografinėse grupėse, pastebimos tos pačios tendencijos: jaunesni ir miestų bibliotekininkai yra labiau nepriklausomi IT vartotojai. Kaimo filialų darbuotojų įgūdžiai artėja prie bendro vidurkio, tačiau lyginant su miestų bibliotekininkų įgūdžiais, jų žinios ir gebėjimai vis dar atsilieka. Tai ypač pastebima gebėjimuose atlikti sudėtingesnes užduotis: kurti interneto puslapius, diegti ir šalinti programas, šalinti kompiuterinius virusus ir nereikalingas programas. Kaimo vietovių bibliotekų atstovai pirmavo tik vienoje srityje – IT telefonijos naudojime.

5.3.2 Bibliotekininkų IT įgūdžiai ir gebėjimas konsultuoti lankytojus

Bibliotekininkai yra pakankamai susipažinę su interneto ištekliais ir galimybėmis: darbo paieška internete (žino ir moka naudotis, bet nepakankamai, kad konsultuotų kitus – 23%, žino ir moka naudotis pakankamai, kad konsultuotų ir mokytų kitus – 71%), elektroninėmis bendravimo priemonėmis (žino ir moka naudotis, bet nepakankamai, kad konsultuotų kitus – 33%, žino ir moka naudotis pakankamai, kad konsultuotų ir mokytų kitus – 62%), e – valdžios paslaugomis (žino ir moka naudotis, bet nepakankamai, kad konsultuotų kitus – 46%, žino ir moka naudotis pakankamai, kad konsultuotų ir mokytų kitus – 40%), interneto ištekliais ekonominei veiklai (žino ir moka naudotis, bet nepakankamai, kad konsultuotų kitus – 45%, žino ir moka naudotis pakankamai, kad konsultuotų ir mokytų kitus – 39%), švietimo informacija ir paslaugomis (žino ir moka naudotis, bet nepakankamai, kad konsultuotų kitus – 50%, žino ir moka naudotis pakankamai, kad konsultuotų ir mokytų kitus – 33%), kultūrine, bendruomenine ir laisvalaikio informacija internete (žino ir moka naudotis, bet nepakankamai, kad konsultuotų kitus – 29%, žino ir moka naudotis pakankamai, kad konsultuotų ir mokytų kitus – 63%), sveikatos informacija (žino ir moka naudotis, bet nepakankamai, kad konsultuotų kitus – 31%, žino ir moka naudotis pakankamai, kad konsultuotų ir mokytų kitus – 57%), interneto turinio kūrimas (žino ir moka naudotis, bet nepakankamai, kad konsultuotų kitus – 33%, žino ir moka naudotis pakankamai, kad konsultuotų ir mokytų kitus – 5%). (44 diagrama)

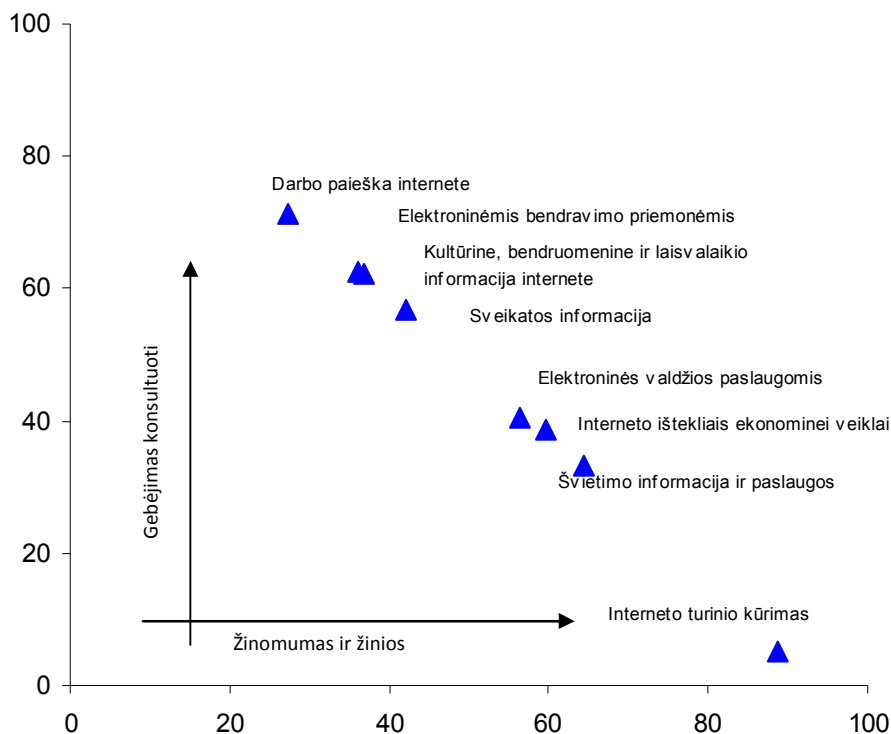
44 Diagrama. Kiek Jūs esate susipažinę su šiais interneto ištekliais, teikiamomis galimybėmis?

Teorinės (srities pažinimas ir gebėjimas savarankiškai naudotis) bibliotekininkų žinios beveik visose srityse yra labai aukštos. Probleminė sritis – interneto turinio kūrimas, kur 56% respondentų savarankiškai dirbti nėra pasirengę, ir 6% net nežino tokios srities. Geriausiai žinomos sritys, kuriose bibliotekininkai jaučiasi gana užtikrintai (gali konsultuoti kitus) yra darbo paieška internete, elektroninių bendravimo priemonių

naudojimas, kultūrinės, bendruomeninės ir laisvalaikio informacijos paieška ir sveikatos informacija. (45 diagrama).

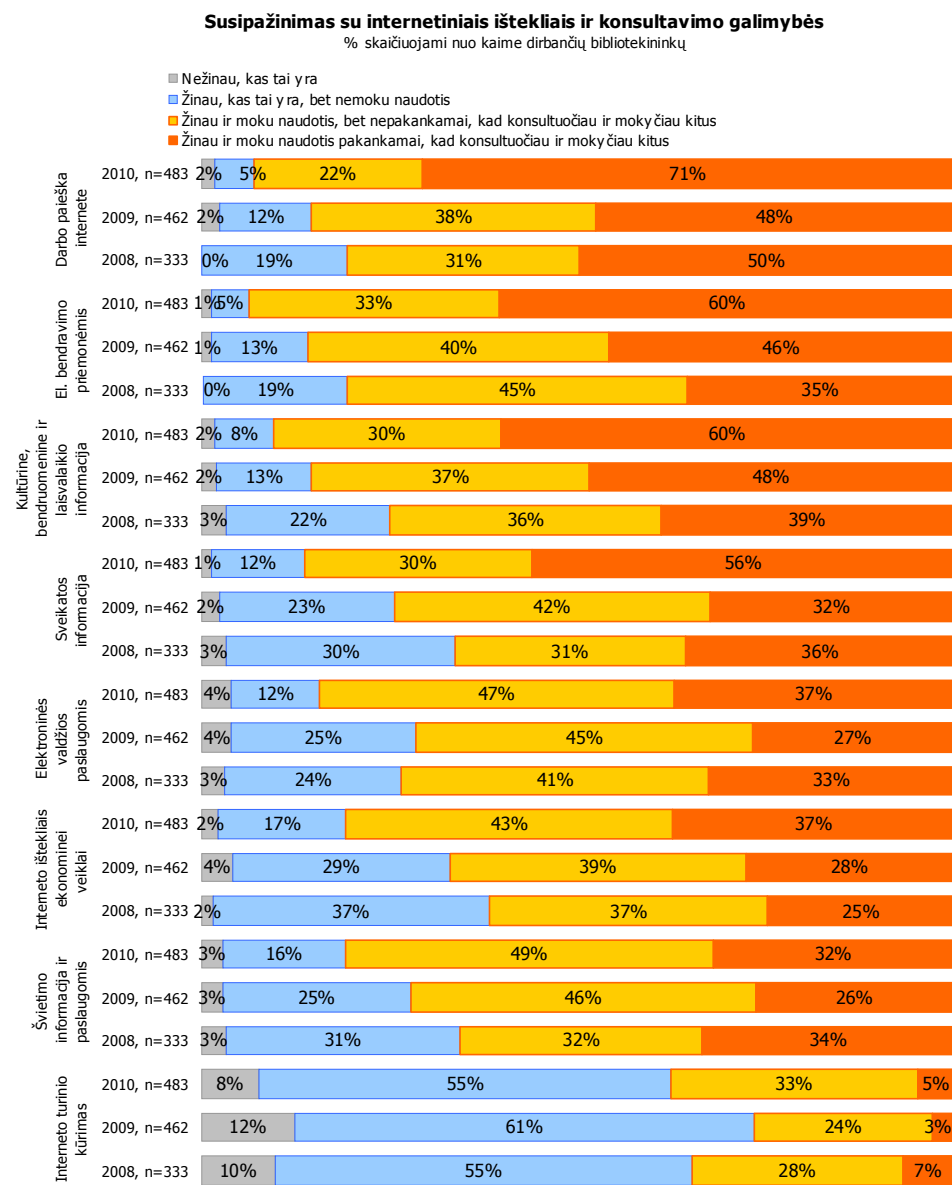
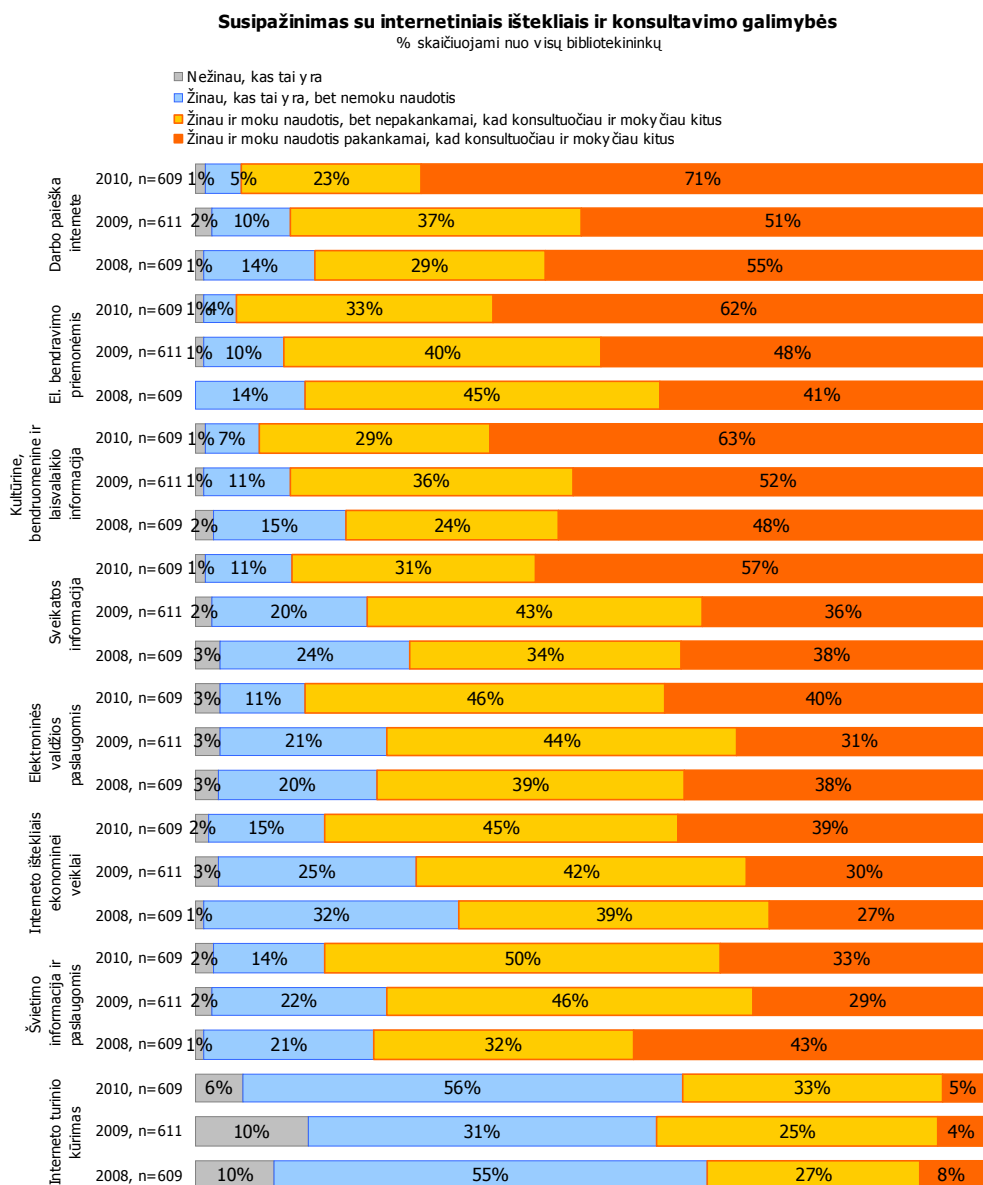
45 Diagrama. Interneto ištekliai ir galimybės. Žinios ir gebėjimas perteikti žinias

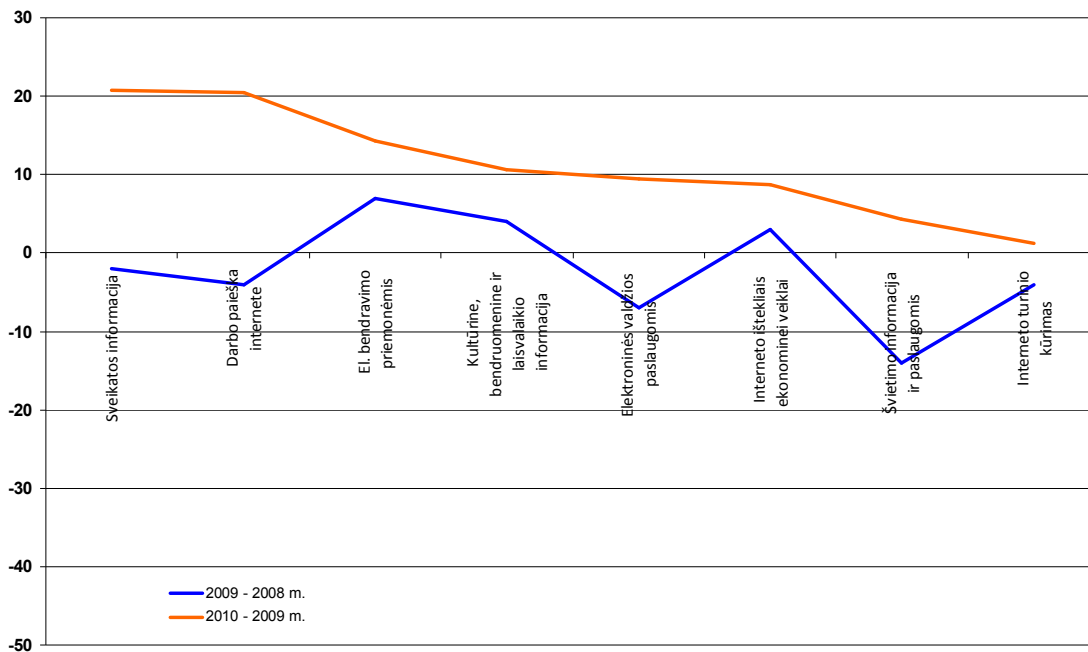
*"Žinomumas ir žinios" yra žinančių sritis, bet nemokančių ja naudotis ir gebančių naudotis, bet nepakankamai, kad konsultuotų kitus procentinių išraiškų suma

Bibliotekininkų žinios apie interneto išteklius ir konsultavimo galimybes, 2010 m. tyrimo duomenimis, padidėjo beveik visose srityse (ypač sveikatos informacijos, darbo paieškos, elektroninės valdžios srityse). 2008 – 2010 m. perspektyvoje, mažiausia pažanga pastebima interneto turinio kūrimo srityje. Kai kuriose srityse (el. bendravimo priemonės, kultūrinė, bendruomeninė ir laisvalaikio informacija, interneto ištekliai ekonominei veiklai) pastebimas stabilus augimas (*saldo* teigiami ir 2008 – 2009 ir 2009 – 2010 m. periodais). Kaimo bibliotekininkų IT įgūdžius vertinimai neišsiskiria iš bendrųjų tendencijų. (46 – 47 diagramos)

46 Diagrama. Kiek Jūs esate susipažinę su šiais interneto ištekliais, teikiamomis galimybėmis? 2008 – 2010 m. palyginimas

47 Diagrama. Kiek Jūs esate susipažinę su šiais interneto ištekliais, teikiamomis galimybėmis? 2010 – 2009 m. ir 2009 – 2008 m. vertinimų *saldo*

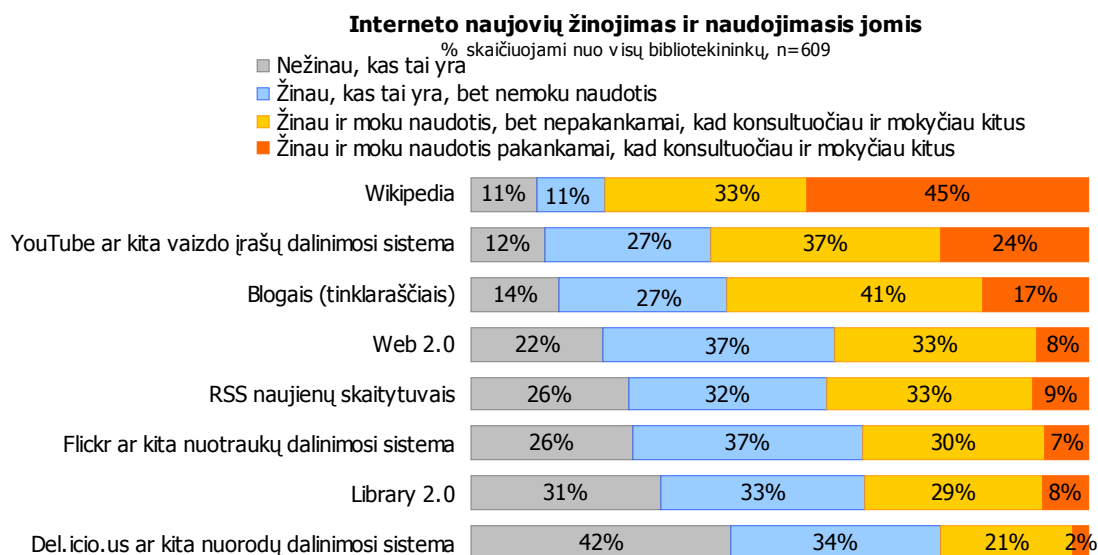

*pagal „žino ir gali konsultuoti“ kategoriją.

5.3.3 Bibliotekinių žinios apie interneto naujoves ir gebėjimas konsultuoti lankytojus

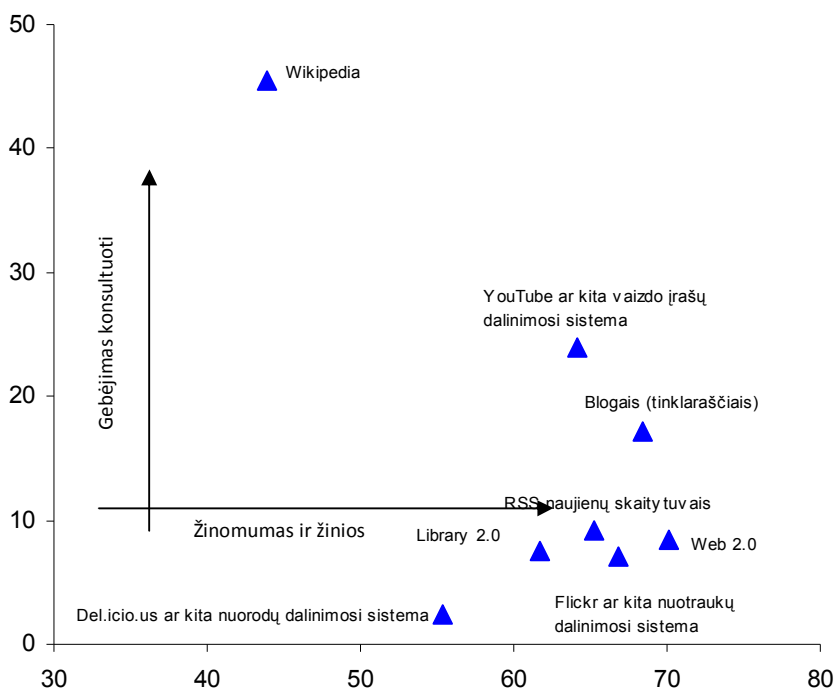
2010 m. duomenimis bibliotekinių žinios apie interneto naujoves yra mažesnės nei anksčia nagrinėti bendrosios IT žinios ir gebėjimai: Web 2.0 (žino ir moka naudotis, bet nepakankamai, kad konsultuotų kitus – 37%, žino ir moka naudotis pakankamai, kad konsultuotų ir mokytų kitus – 33%), Wikipedia (žino ir moka naudotis, bet nepakankamai, kad konsultuotų kitus – 33%, žino ir moka naudotis pakankamai, kad konsultuotų ir mokytų kitus – 45%), „BLOG’us“ (žino ir moka naudotis, bet nepakankamai, kad konsultuotų kitus – 41%, žino ir moka naudotis pakankamai, kad konsultuotų ir mokytų kitus – 17%), RSS naujienų skaitytuvai (žino ir moka naudotis, bet nepakankamai, kad konsultuotų kitus – 33%, žino ir moka naudotis pakankamai, kad konsultuotų ir mokytų kitus – 9%), „Flickr“ ar kita nuotraukų dalijimosi sistema (žino ir moka naudotis, bet nepakankamai, kad konsultuotų kitus – 30%, žino ir moka naudotis pakankamai, kad konsultuotų ir mokytų kitus – 7%), „Youtube“ (žino ir moka naudotis, bet nepakankamai, kad konsultuotų kitus – 37%, žino ir moka naudotis pakankamai, kad konsultuotų ir mokytų kitus – 24%), „Del.icious“ (žino ir moka naudotis, bet nepakankamai, kad konsultuotų kitus – 21%, žino ir moka naudotis pakankamai, kad konsultuotų ir mokytų kitus – 2%), Library 2.0 (žino ir moka naudotis, bet nepakankamai, kad konsultuotų kitus – 29%, žino ir moka naudotis pakankamai, kad konsultuotų ir mokytų kitus – 8%). (48 diagrama)

48 Diagrama. Kiek Jūs esate susipažinę su šiomis interneto naujovėmis?

Skirtingai nuo bendrųjų internetinių žinių vertinimo (5.3.2 skyrelis), interneto naujovių žinios ir ypač gebėjimai konsultuoti lankytojus yra nepakankami. Web 2.0, RSS, Library 2.0, nuotraukų ir interneto nuorodų dalijimosi išteklių naudojimo klausimais konsultuoti sugebėtų mažiau nei 10% bibliotekininkų. (49 diagrama).

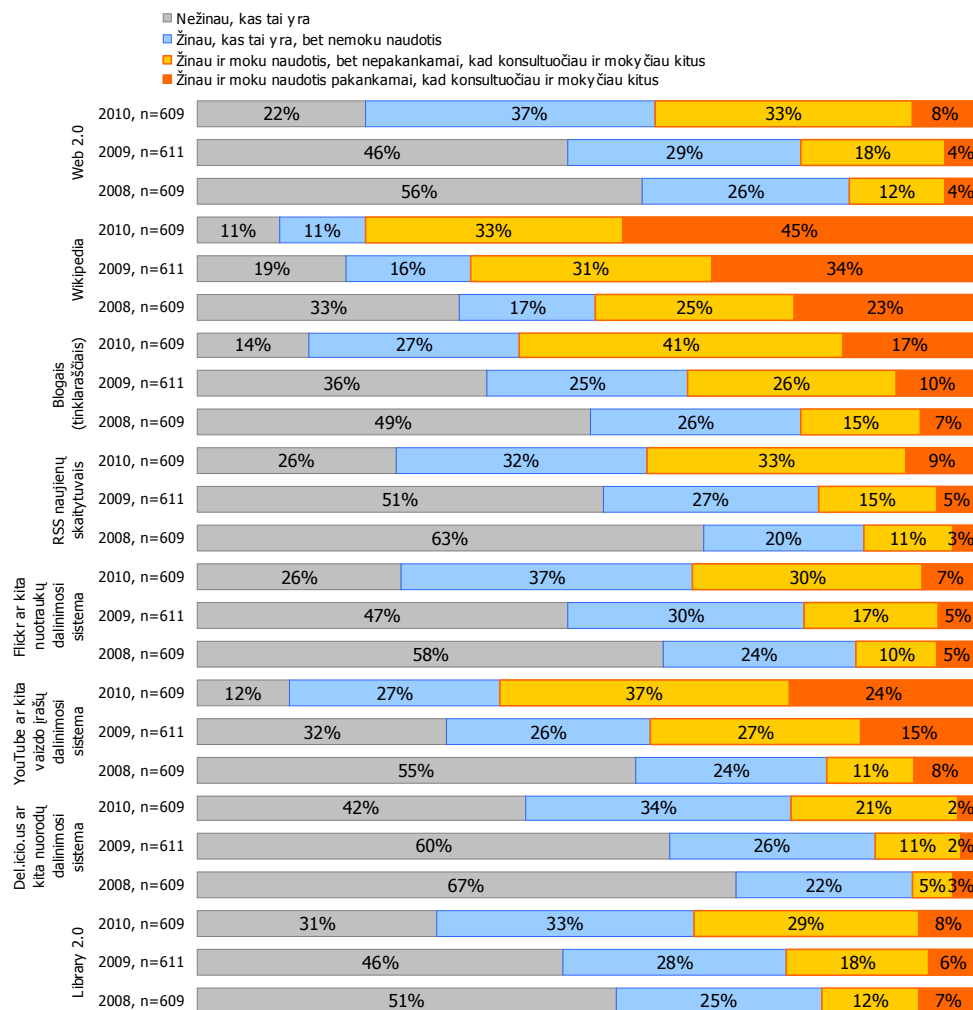
49 Diagrama. Interneto naujovės. Žinios ir gebėjimas perteikti žinias

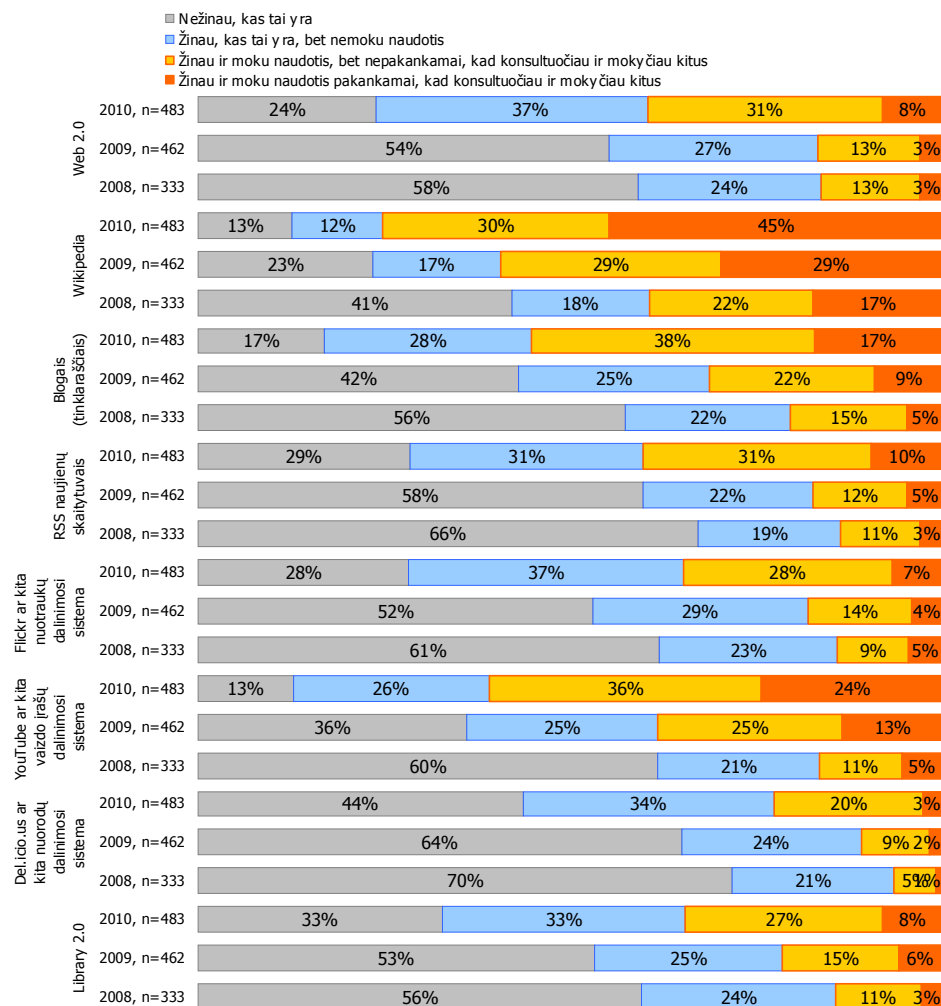
2008 – 2010 m. perspektyvoje pastebimas žymus interneto naujovių žinomumo augimas (ypač WIKI, BLOG, įrašų dalijimosi srityse). Mažesni žinių pokyčiai nuorodų dalijimosi sistemų ir Library 2.0 žinomume. Kaimo bibliotekininkų interneto naujovių vertinimai neišsiskiria iš bendrųjų tendencijų. (50 diagrama).

50 Diagrama. Kiek Jūs esate susipažinę su šiomis interneto naujovėmis? 2008 – 2010 m. palyginimas

Interneto naujovių žinojimas ir naudojimas jomis
% skaičiuojami nuo visų bibliotekininkų

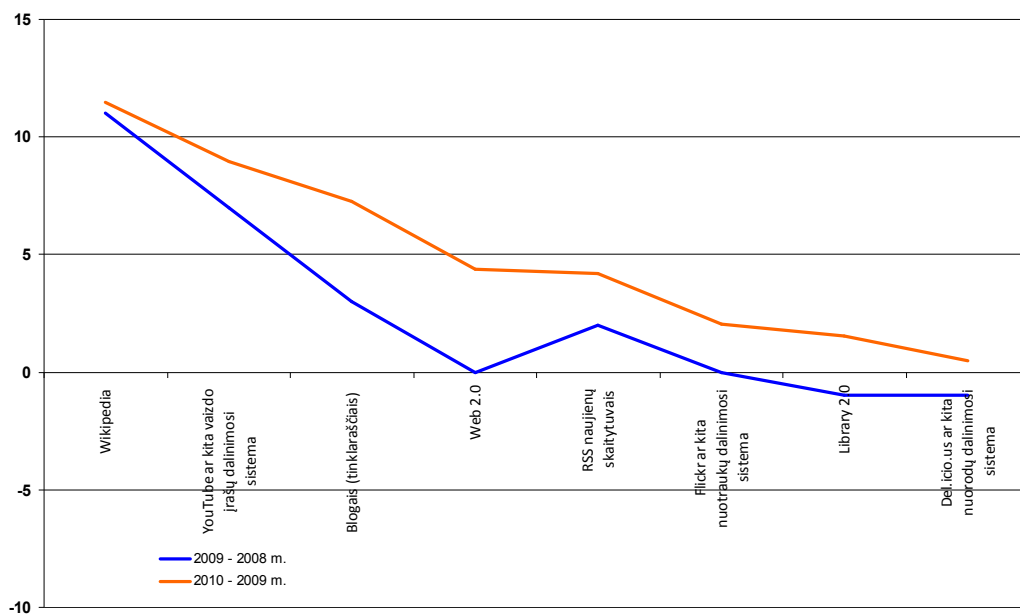

Interneto naujovių žinojimas ir naudojimas jomis
% skaičiuojami nuo kaime dirbančių bibliotekininkų

Žinių vertinimų *saldo* parodė įdomią tendenciją: kasmet augant interneto naujovių žinioms, „ekspertinės“ žinios (žino tiek, kad galėtų konsultuoti kitus) daugelyje sričių per visą tyrimų laikotarpį yra „iššaldytos“. Augimas pastebimas tik keletoje sričių: Wikipedijos, Youtube ir BLOG'ų naudojime. Kitose srityse pokyčiai yra minimalūs (artimi 0). (51 diagrama)

51 Diagrama. Kiek Jūs esate susipažinę su šiomis interneto naujovėmis? 2010 – 2009 m. ir 2009 – 2008 m. vertinimų *saldo*

*pagal „žino ir gali konsultuoti“ kategoriją.

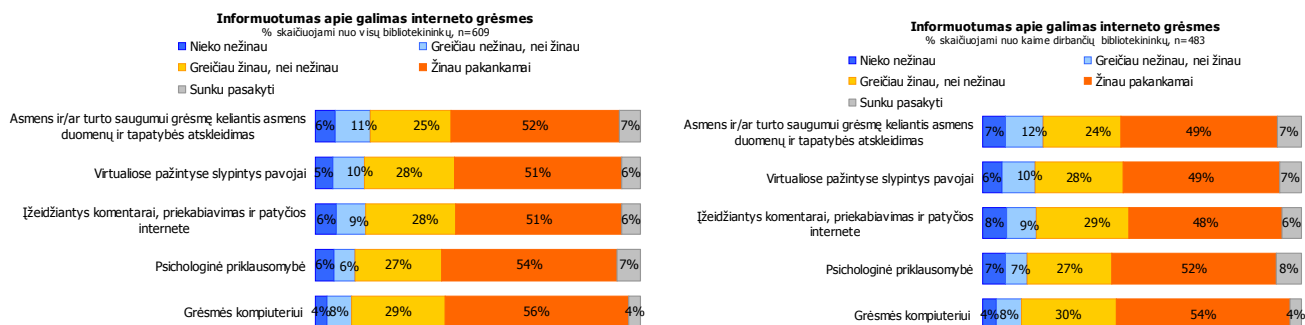
5.4 Žinios apie interneto grėsmes

Ši žinių ir gebėjimų sritis į tyrimą įtraukta 2010 m., todėl jos lyginimas su ankstesniais metais nebus pateikiamas.

Bibliotekininkų informuotumas apie su interneto vartojimu susijusias grėsmes yra gana aukštas. Kaimo filialų darbuotojų žinių vertinimai, nors ir yra kiek žemesni, beveik nesiskiria nuo bendro vertinimų lygmens. Bibliotekų darbuotojai santykinai geriau vertina savo žinias apie grėsmes kompiuteriui, o žinios apie grėsmės asmens duomenų saugumui vertintos žemesniais balais. (52 diagrama)

Visų sričių žinios apie interneto grėsmes susijusios su respondentų amžiumi – jaunesni respondentai savo žinias vertina palankiau.

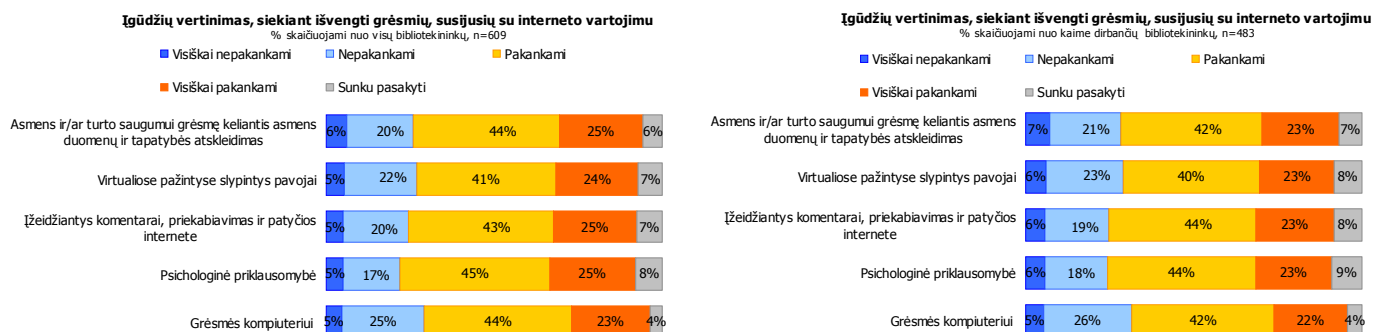
52 Diagrama. Kaip Jūs įvertintumėte savo turimas žinias apie šias su interneto naudojimu susijusias grėsmes?

Su internetu susijusių grėsmių prevencijos sugebėjimus bibliotekininkai vertina blogiau, nei žinias apie grėsmių šaltinius. Gebėjimus apsaugoti nuo kompiuteriui keliamų grėsmių respondentai įvertino mažiausiais balais (30% respondentų žinias įvertino nepakankamai ir visiškai nepakankamai). Vertinant kaimo vietovių viešų interneto prieigų aptarnaujančių bibliotekininkų žinias, statistiškai reikšmingų kokybinių skirtumų su bendrais vertinimais nėra. (53 diagrama)

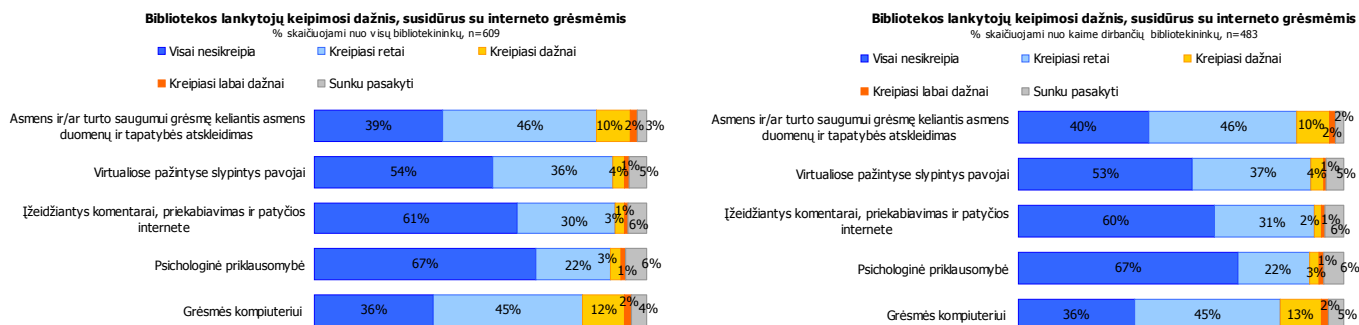
Lyginant demografines grupes, vėlgi, pastebima amžiaus faktoriaus svarba (jaunesnių respondentų savo gebėjimų vertinimai aukštesni). Miesto – kaimo darbuotojų žinios kai kuriose kategorijose išsiskyrė. Miesto bibliotekininkai geriau vertina savo gebėjimus asmens duomenų praradimo ir psichologinės priklausomybės prevencijos srityse.

53 Diagrama. Kaip Jūs įvertintumėte savo turimus įgūdžius išvengti grėsmių, susijusių su interneto vartojimu?

„Realiame gyvenime“ (remiantis lankytojų kreipimūsi pagalbos statistika) bibliotekininkai dažniausiai susiduria su grėsmėmis kompiuteriui ir galimo asmens duomenų atskleidimo pavojais. Lyginant faktines grėsmes, kaimo – miesto takoskyra išnyksta – kreipimūsi dėl neigiamo interneto poveikio procentas yra labai panašus. (54 diagrama) Kiti demografiniai faktoriai taip pat nėra reikšmingi.

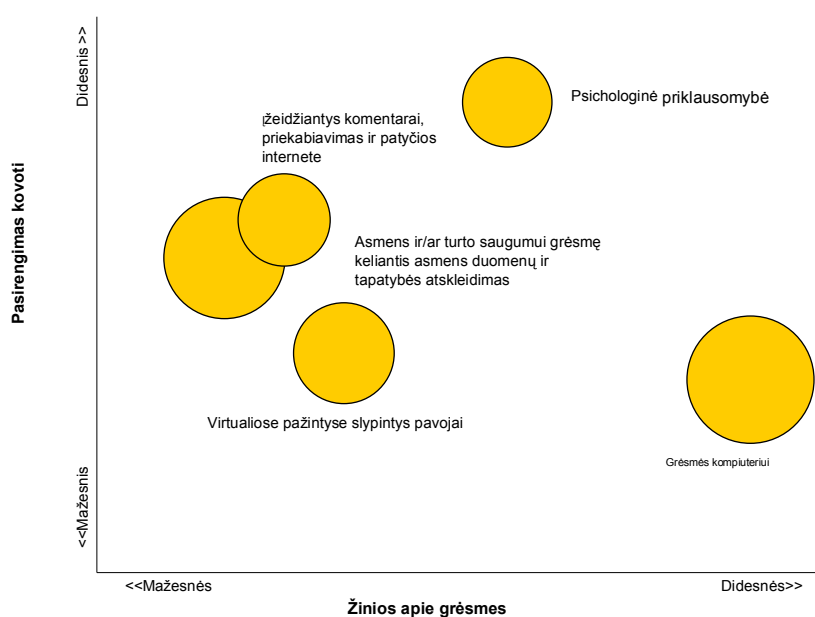
54 Diagrama. Kaip dažnai vartotojai kreipiasi į Jus pagalbos, susidūrę su šiomis interneto grėsmėmis?

Apibendrinant „žino – patyrė – sprendė“ dimensijas galima išskirti keletą pagrindinių tendencijų:

- ir žinios, ir pasirengimas kovoti su virtualių pažinčių pavojais ir su asmens duomenų praradimu yra žemiausi, todėl reikalauja papildomo dėmesio. Ypač reikėtų akcentuoti asmens duomenų apsaugą, kadangi pagal realių atvejų skaičių ši sritis yra svarbesnė;
- psichologinė priklausomybė laikoma geriausiai pažįstama ir kontroliuojama sritimi. Tai dėsninga, kadangi šios srities žinios yra labiau „statiškos“ ir universalios o problema lengviau atpažįstama;²²,
- grėsmės kompiuteriui yra itin svarbios ir realios (dažniausiai paminėti lankytojų skundai liečia būtent šią problemą), tačiau jos sprendimas yra pats sudėtingiausias (reikalinga speciali kvalifikacija), kadangi, priešingai nuo psichologinės priklausomybės, kompiuterių grėsmės yra labai specifinės ir dinamiškos. Galima prognozuoti, kad ir ateityje ši sritis liks aukšto žinių apie bendrąjį pavojų ir žemo pasirengimo pavojų prevencijai srityje. (55 diagrama)

55 Diagrama. Žinių, realaus susidūrimo ir pasirengimo grėsmių prevencijai suvokimo žemėlapis.

* skritulių dydis proporcingas realiam pavojui (procentas bibliotekininkų paminėjusių kreipimąsi dėl grėsmių).

²² Galima daryti prielaidą, kad 2000, 2005, 2010 ar bet kurių kitų metų priklausomybės požymiai neturėtų skirtis, kaip ir iš esmės neturėtų skirtis priklausomybė nuo TV ar priklausomybė nuo interneto.

6. Atstovavimas ir įvaizdis

Skyriuje nagrinėjami bibliotekų atstovavimo, bibliotekininkų viešųjų ryšių įgūdžiai ir bibliotekų įvaizdis 2008 – 2010 m.²³

- Silpniausios bibliotekų atstovavimo sritys – lyderystė ir sugebėjimas kreiptis paramos į socialinius partnerius. Partnerystę su kitomis organizacijomis yra užmezgęs tik kas antras bibliotekas atstovaujantis respondentas. Socialinės partnerystės srityje pirmauja centrinės bibliotekos.
- Pagrindiniai bibliotekų partneriai – NVO ir valstybinės institucijos. Su verslo struktūromis ryšius palaiko tik kas šeštas iš partnerystę užmezgusių filialų.
- **Mokymai yra viena svarbiausių viešų interneto prieigų populiarinimo priemonių.** 2009 m. apklausoje mokymus išskyrė 21% respondentų, o 2010 m. tyrime – 35% respondentų.
- Bibliotekininkų apklausoje IT mokymų, kaip vienos iš priemonių populiarinti viešas interneto prieigas, srityje pastebimas didelis atotrūkis tarp centrinių filialų ir kaimo, kur mokymai vyko daugiau nei dvigubai rečiau (2 kartus ir daugiau mokymus organizavo 30% kaimo filialų ir 66% centrinių filialų).
- **Bibliotekų įvaizdis bibliotekininkų akimis yra labai palankus ir mažai paslankus – per tris metus vertinimų tendencijos beveik nesikeičia.**
- Bibliotekų stiprybė – personalas, silpnybė – patrauklumas jaunimui.
- Kaime akcentuojamas bibliotekos kaip socialinio traukos centro vaidmuo, o mieste – modernumas ir materialinė bazė.
- 2010 m., lyginant su ankstesniais tyrimais, palankiau vertinama bibliotekų įranga ir patrauklumas jaunimui.

6.1 Bibliotekininkų atstovavimo ir viešųjų ryšių įgūdžiai

Skyrelis skirtas bibliotekų atstovavimo ir viešųjų ryšių įgūdžiams aptarti.²⁴

6.1.1 Bendrieji bibliotekos atstovavimo įgūdžių vertinimai

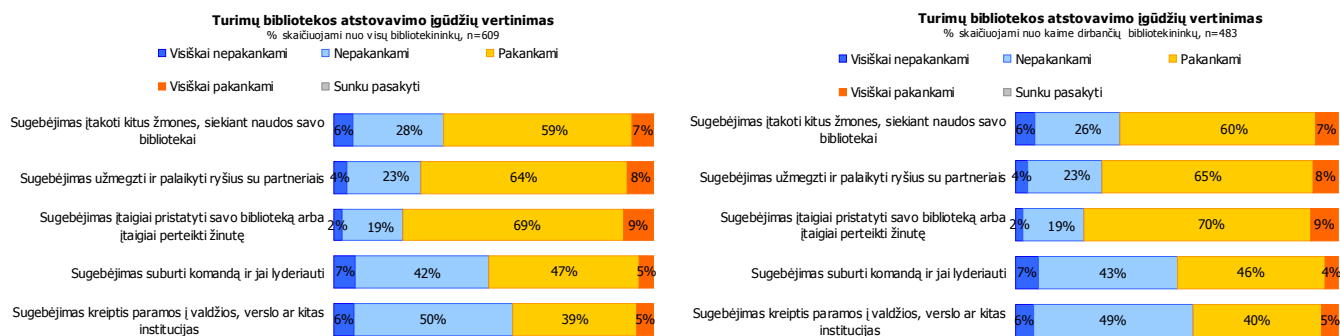
Savo bendruosius atstovavimo įgūdžius, 2010 m. atlikto tyrimo duomenimis, bibliotekininkai vertina gana palankiai (sugebėjimas įtaigiai pristatyti biblioteką ar perteikti žinutę – 78%, sugebėjimas užmegzti ir palaikyti ryšius su partneriais – 76% teigiamų vertinimų). Labiau probleminės sritys yra gebėjimas suburti komandą ir lyderiauti ir gebėjimas kreiptis paramos į valdžios ir verslo institucijas. Kaimo filialų

²³ 5 poveikis. „Pagerėjęs bibliotekų atstovavimas“

²⁴ Priėžiūros rodiklis 2B. „Pagerėję bibliotekininkų atstovavimo ir viešųjų ryšių įgūdžiai“

bibliotekinių atstovavimo savęs vertinimo rezultatai 2010 m. nesiskiria nuo bendrųjų tendencijų. (56 diagrama)

56 Diagrama. Kaip Jūs įvertintumėte savo turimus bibliotekos atstovavimo įgūdžius?

6.1.2 Bibliotekų atstovavimo ir paslaugų populiarinimo būdai

Bibliotekininkai yra gana aktyvūs viešojoje veikloje. 2010 m. apklausos duomenimis, 54% respondentų yra rašę straipsnį apie bibliotekos veiklą į vietos spaudą, 56% respondentų yra bendravę su žiniasklaida, 53% - viešai kalbėję, 40% - bendravę su politikais. (57 diagrama)

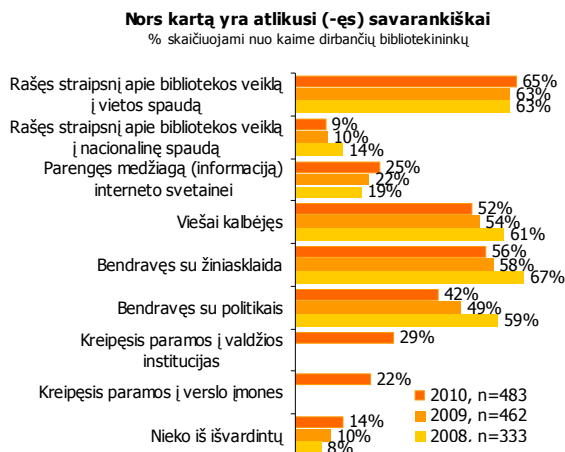
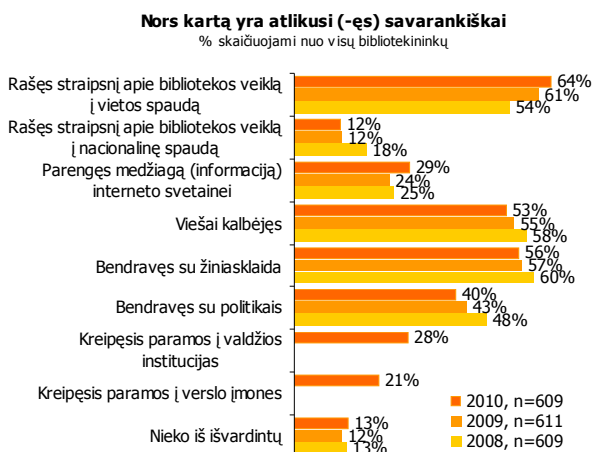
Veiklos viešinimo srityje (ypač viešinimo per nacionalinę žiniasklaidą ir interneto svetainėse srityje) aktyvesni yra jaunesni ir miesto bibliotekų respondentai.

57 Diagrama. Ką iš žemiau išvardytų veiksmų esate nors kartą atlikę savarankiškai?

Lyginant respondentų veiksmus susijusius su veiklos viešinimu laiko perspektyvoje (2008 – 2010 m. apklausų duomenys), pastebima, kad išaugo bibliotekų aktyvumas rašant straipsnius į vietinę spaudą (+3%, lyginant su 2009 m. apklausos rezultatais) ir rengiant medžiagą interneto svetainei (+5%, lyginant su 2009 m. apklausos rezultatais). (58 diagrama)

58 Diagrama. Ką iš žemiau išvardytų veiksmų esate nors kartą atlikę savarankiškai? 2008 – 2010 m. palyginimas

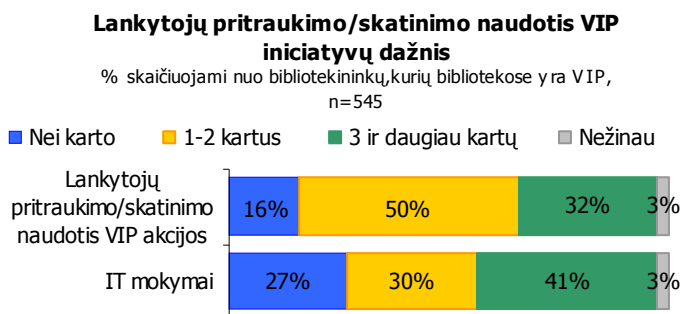
6.1.3 Viešų interneto prieigų populiarinimo akcijos

2010 m. bibliotekininkų apklausos duomenimis, dauguma bibliotekų filialų (50%) per 2009 metus organizavo 1-2 viešą interneto prieigą populiarinančias akcijas. Trečdalis filialų (32%) tokias akcijas organizavo 3 ir daugiau kartų.

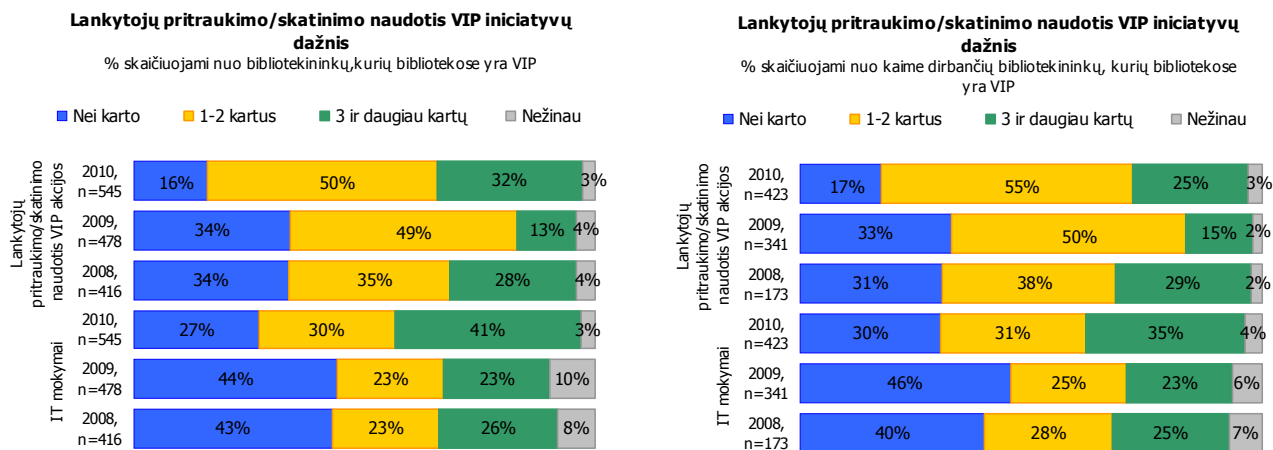
IT mokymai organizuoti intensyviau, tačiau ne taip plačiai (27% filialų visai nevyko): 41% filialų jie vyko daugiau nei 3 kartus per metus, o 30% - 1 – 2 kartus per metus. (59 diagrama)

Bibliotekininkų tyrime IT mokymų srityje pastebimas didelis atotrūkis tarp centrinių filialų ir kaimo, kur mokymai vyko daugiau nei dvigubai rečiau (2 kartus ir daugiau mokymus organizavo 30% kaimo filialų ir 66% centrinių filialų).

59 Diagrama. Kaip dažnai Jūsų bibliotekos filialas, kuriame dirbate, organizavo lankytojų pritraukimo/skatinimo naudotis vieša interneto prieiga akcijas ir teikė informacinių technologijų mokymo bei konsultavimo paslaugas per 2009 metus?

60 Diagrama. Kaip dažnai Jūsų bibliotekos filialas, kuriame dirbate, organizavo lankytojų pritraukimo/skatinimo naudotis vieša interneto prieiga akcijas ir teikė informacinių technologijų mokymo bei konsultavimo paslaugas per 2009 metus? 2008 – 2010 m. palyginimas

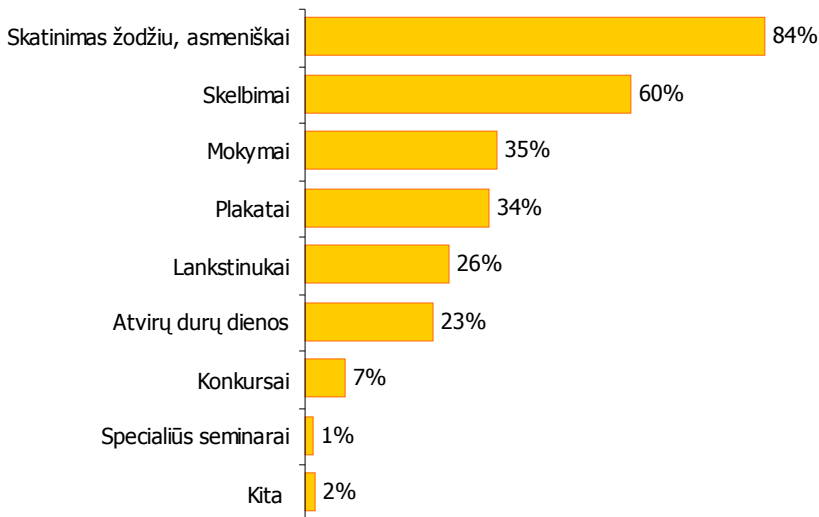

2010 m. apklausos duomenimis, reklamuodami viešą interneto prieigą ir skatindami žmonės naudotis vieša interneto prieiga, bibliotekininkai dažniausiai naudojo tiesioginius žodinius skatinimus – 84%, skelbimus – 60% ir lankstinukus – 26%, mokymus – 35%. Rečiausiai viešų interneto prieigų populiarinimui organizuoti specialūs seminarai – 1%. (61 diagrama) Lyginant 2008 – 2010 m. apklausų rezultatus, pastebimas mokymų, kaip vienos iš viešų interneto prieigų naudojimosi skatinimo priemonių, svarbos augimas. 2009 m. apklausoje mokymus išskyrė 21% respondentų, o 2010 m. tyrime – 35% respondentų. (62 diagrama)

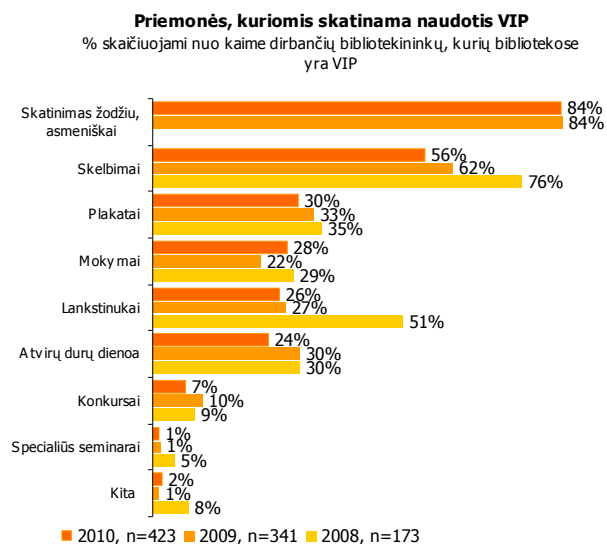
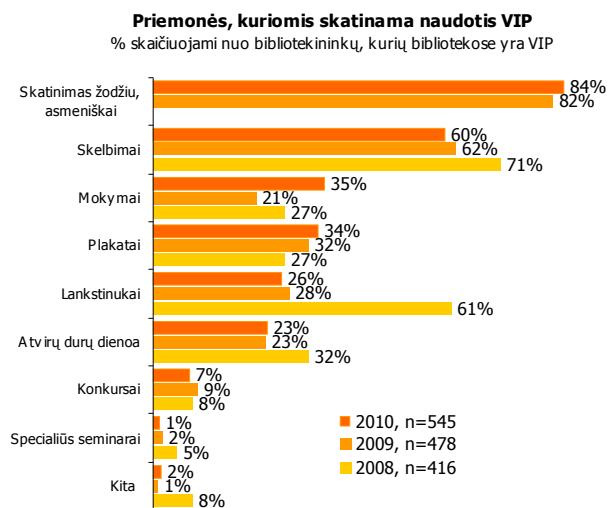
61 Diagrama. Kurias iš išvardintų priemonių Jūs savo darbe naudojote reklamuoti viešą interneto prieigą ir skatinti žmonės naudotis šia prieiga?

Priemonės, kuriomis skatinama naudotis VIP

% skaičiuojami nuo bibliotekininkų, kurių bibliotekose yra VIP, n=545

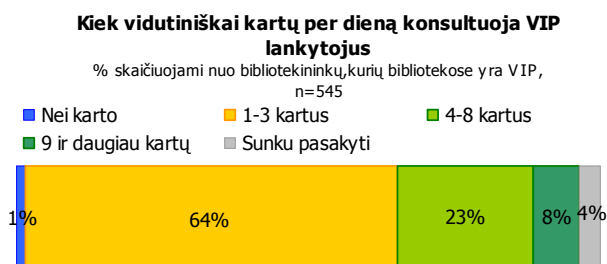
62 Diagrama. Kurias iš išvardintų priemonių Jūs savo darbe naudojote reklamuoti viešą interneto prieigą ir skatinti žmonės naudotis šia prieiga? 2009 – 2010 m. palyginimas

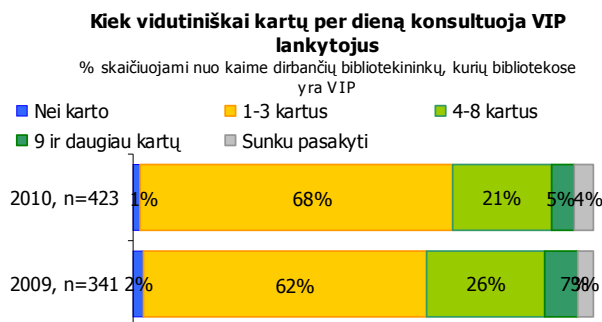
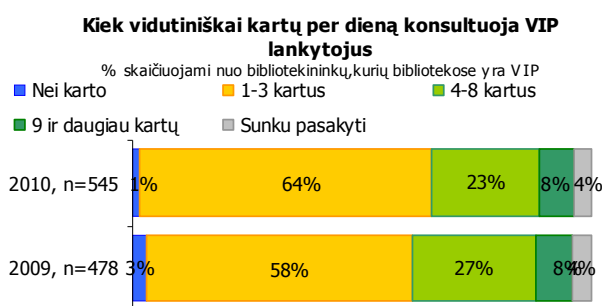
6.1.4 Bibliotekų atstovavimas per lankytojų mokymus

Bibliotekininkų kaip konsultantų vaidmuo 2009 – 2010 m. išlieka itin svarbus ir gana pastovus.²⁵ Bent kartą per dieną viešų interneto prieigų lankytojus konsultuoja 95% respondentų. Vidutinis konsultavimo dažnis – 1 – 3 kartai per dieną (64% atvejų). Kaimo – miesto skirtumų konsultavimo dažnyje nėra. (63 – 64 diagramos)

63 Diagrama. Kaip dažnai Jums tenka konsultuoti viešos interneto prieigos vartotojus įvairiais klausimais?

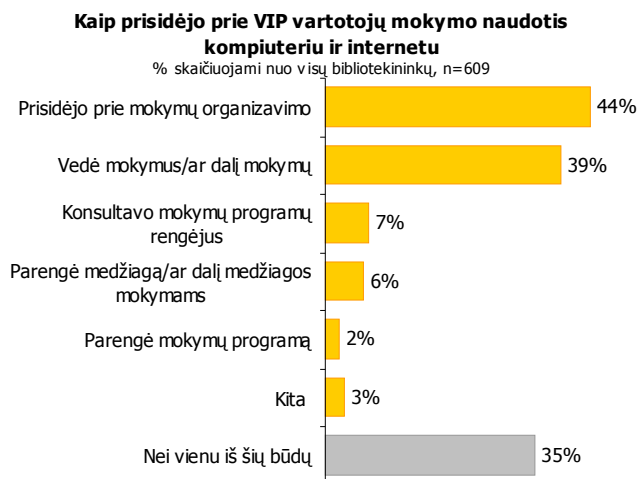
64 Diagrama. Kaip dažnai Jums tenka konsultuoti viešos interneto prieigos vartotojus įvairiais klausimais? 2009 – 2010 m.

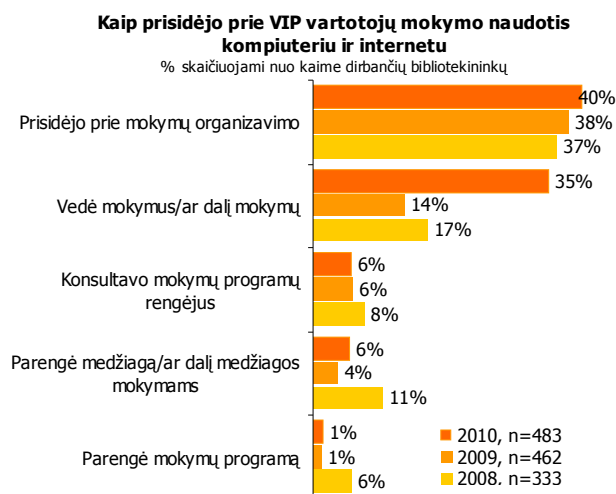
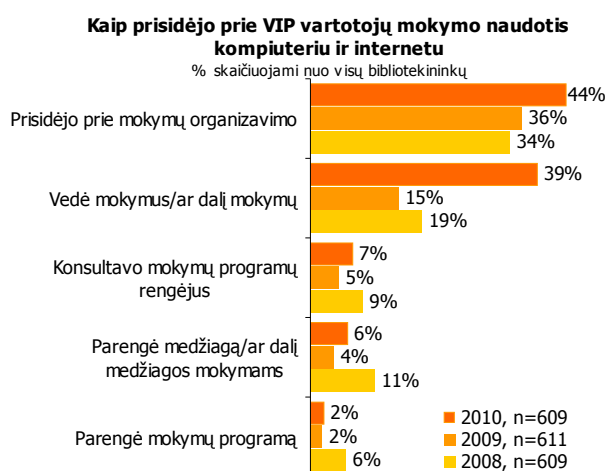
Didelė bibliotekininkų dalis yra aktyviai prisidėjusi prie mokymo programų ar projektų, skirtų bibliotekų lankytojams. 2010 m. duomenimis, 44% respondentų prisidėjo prie mokymų organizavimo, 39% vedė mokymus (ar dalį mokymų), 6% parengė medžiagą (ar dalį medžiagos) mokymams, 7% konsultavo mokymų programų rengėjus, 2% parengė mokymų programą. 2010 m. pastebimas ryškus bibliotekininkų dalyvavimas mokymų rengiamose augimas – 39% (2009 m. buvo 15%). (65 – 66 diagramos)

²⁵ Priežiūros rodiklis 2E. Bibliotekininkų, turinčių vartotojų mokymo ar konsultavimo patirties skaičius

65 Diagrama. Kuriais nors iš išvardintų būdų esate prisidėjęsi prie viešos interneto prieigos lankytojų mokymo naudotis kompiuteriu ir internetu?

66 Diagrama. Kuriais nors iš išvardintų būdų esate prisidėjęsi prie viešos interneto prieigos lankytojų mokymo naudotis kompiuteriu ir internetu? 2008 – 2010 m. palyginimas.

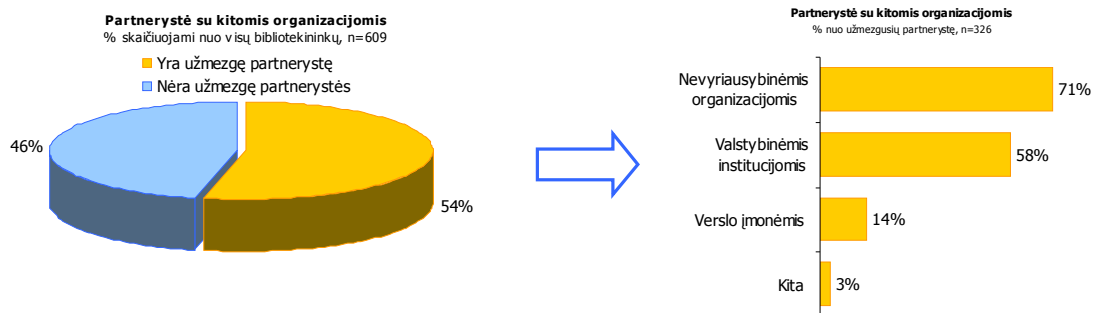

6.1.5 Ryšiai su socialiniais partneriais

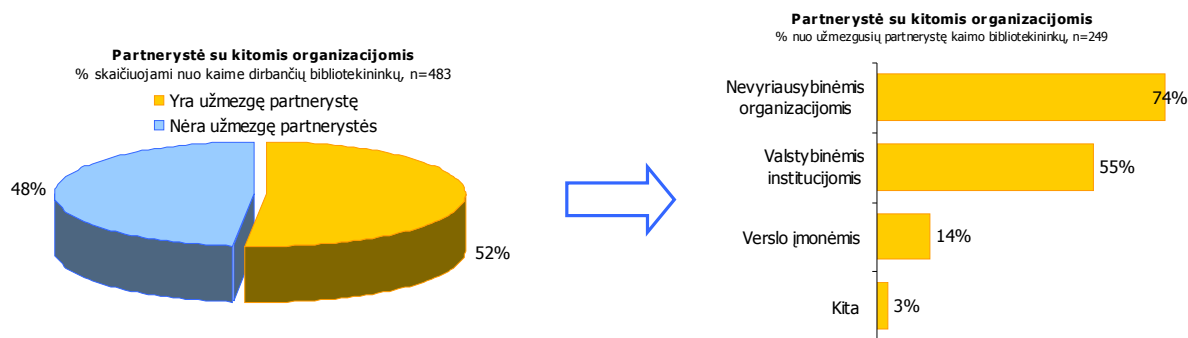
Ryšiai su socialiniais partneriais neabejotinai yra probleminė sritis. 2010 m. tyrimo duomenimis, partnerystę su kitomis organizacijomis yra užmezgęs tik kas antras bibliotekas atstovaujantis respondentas (54%). Ryšių su partneriais užmezgimo srityje kaimo filialų situacija yra identiška bendroms tendencijoms – tik 52% respondentų yra užmezgę ryšius su kitomis organizacijomis. (67 - 68 diagramos) Socialinės partnerystės srityje pirmauja centrinės bibliotekos.

Pagrindiniai bibliotekų partneriai – NVO ir valstybinės institucijos. Su verslo struktūromis ryšius palaiko tik kas šeštas iš partnerystę užmezgusių filialų.

67 Diagrama. Ar atstovaudamas/-a savo biblioteką Jūs esate užmezgę partnerystę su kitomis organizacijomis ir jei taip, tai su kokiomis?

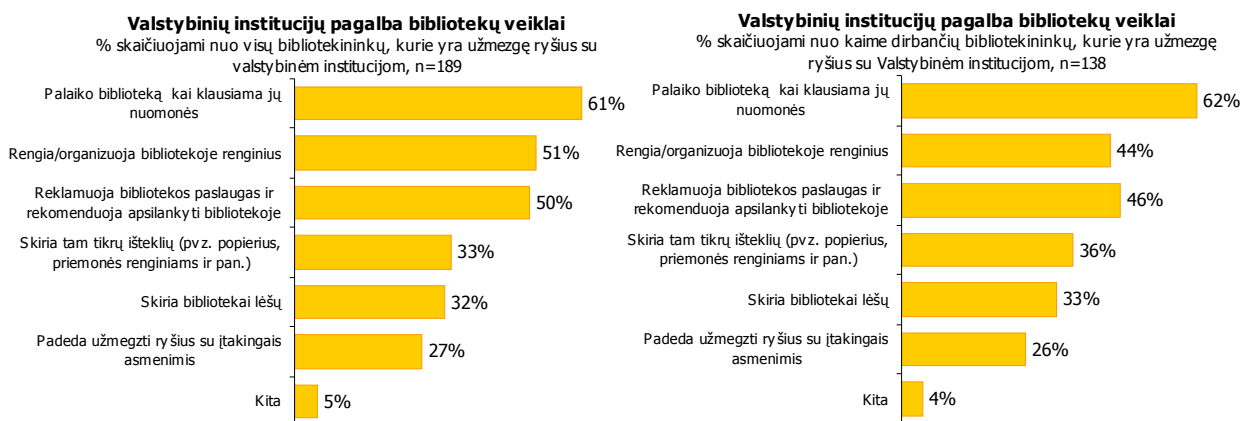
68 Diagrama. Ar atstovaudamas/-a savo biblioteką Jūs esate užmezgę partnerystę su kitomis organizacijomis ir jei taip, tai su kokiomis? *Kaimo vietovės.*

Remiantis tyrimo rezultatais, socialinės partnerystės teikiamas naudas galima diferencijuoti į materialines (piniginės lėšos, kiti materialiniai ištekliai - daugiausiai paramos gaunama iš verslo) ir nematerialines (idėjų palaikymas, renginių organizavimas, ryšių užmezgimas – parama dažniau ateinanti iš NVO ir valstybės sektoriaus). (69 – 71 diagramos)

Valstybinių institucijų materialinę paramą minėjo 33%, NVO – 27%, verslo – 63% bibliotekininkų.

69 Diagrama. Kokiais būdais Jūsų partneriai dažniausiai prisideda prie bibliotekos veiklos? *Valstybinės institucijos.*

70 Diagrama. Kokiais būdais Jūsų partneriai dažniausiai prisideda prie bibliotekos veiklos? *Verslo įmonės.*

71 Diagrama. Kokiais būdais Jūsų partneriai dažniausiai prisideda prie bibliotekos veiklos? *NVO.*

6.2 Bibliotekų įvaizdis

Bibliotekų įvaizdį²⁶ sunku vertinti *teigiama – neigiama* kategorijomis, kadangi absoliuti dauguma vertinimų yra palankūs. Vertinimus reikėtų traktuoti kaip tam tikrą teigiamų savybių reitingavimą (pozityvūs vertinimai svyruoja nuo 75% iki 99%).

Bibliotekininkų nuomone, stipriausia bibliotekų dalis – personalas: bibliotekose dirba aukštos kvalifikacijos darbuotojai, bibliotekininkai yra geri pagalbininkai lankytojui, bibliotekininkai yra linksmi ir mandagūs.

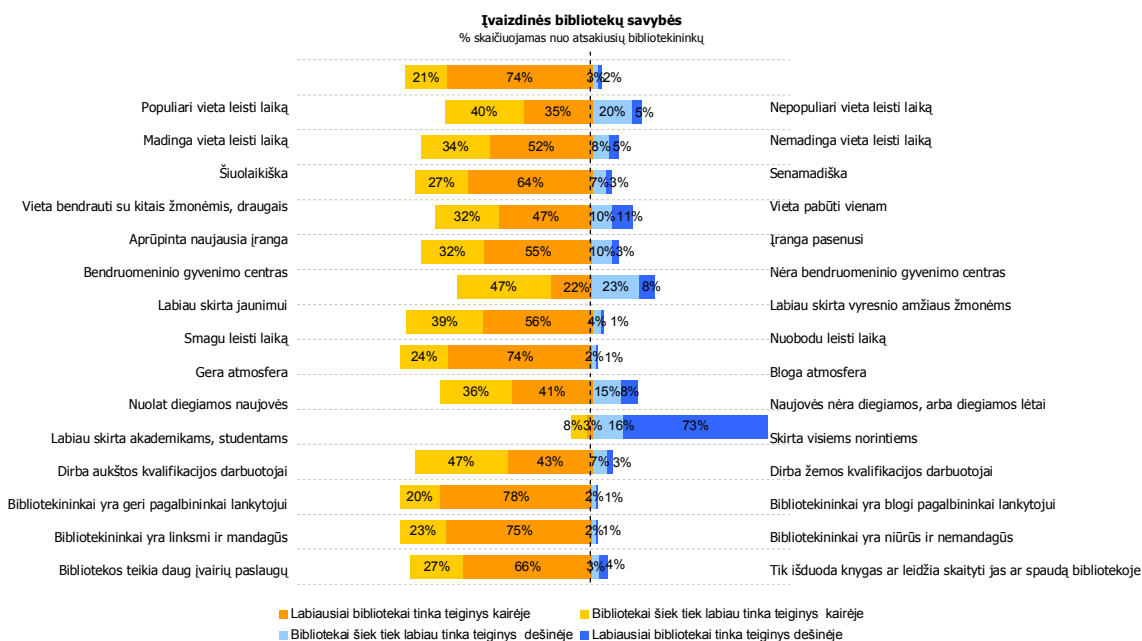
Labai palankiai vertinama bendra aplinka, atvirumas, demokratiškumas ir universalumas: bibliotekoje yra gera atmosfera, biblioteka yra skirta visiems norintiems, biblioteka teikia daug paslaugų.

Respondentai mano, kad bibliotekos yra žmonių traukos centrai: populiarī vieta leisti laiką, bendruomeninio gyvenimo centras, vieta bendrauti.

Respondentai pabrėžia bibliotekų konservatyvumą: nelabai madinga (25%), labiau skirta vyresnio amžiaus žmonėms (31%).

Bibliotekų infrastruktūra, techninė įranga ir teikiamos paslaugos vertinamos prasčiausiai: bibliotekoje įranga pasenusi, bibliotekose naujovės nėra diegiamos, arba diegiamos lėtai. (72 diagrama)

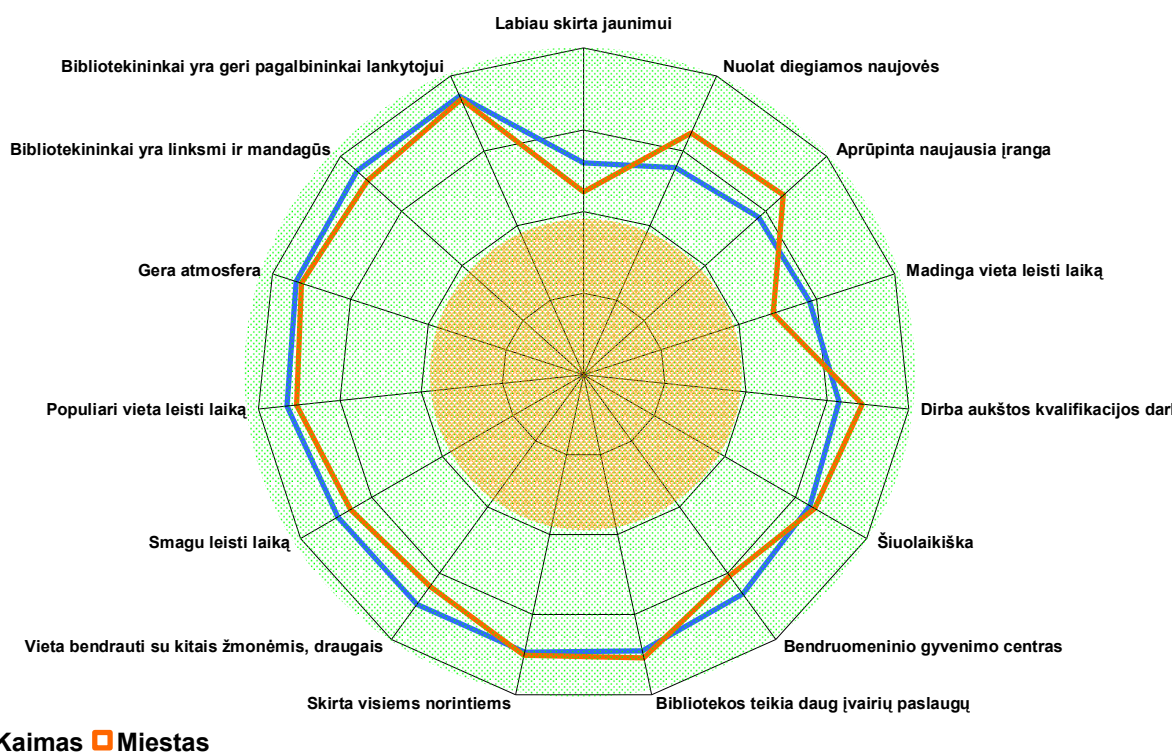
72 Diagrama. Bibliotekų įvaizdis

Bibliotekų įvaizdį kaimo ir miesto respondentai mato kiek skirtingai. Kaimuose biblioteka dažniau laikoma bendruomeninio gyvenimo centru, madinga ir susitikimams tinkama vieta. Miestų respondentai labiau pabrėžė modernumą ir paslaugų kokybę: naujoves, naujausią įrangą, darbuotojų kvalifikaciją. (73 diagrama)

²⁶ Priežiūros rodiklis 5A. „Bibliotekos reputacija, viešas suvokimas ir profilis“

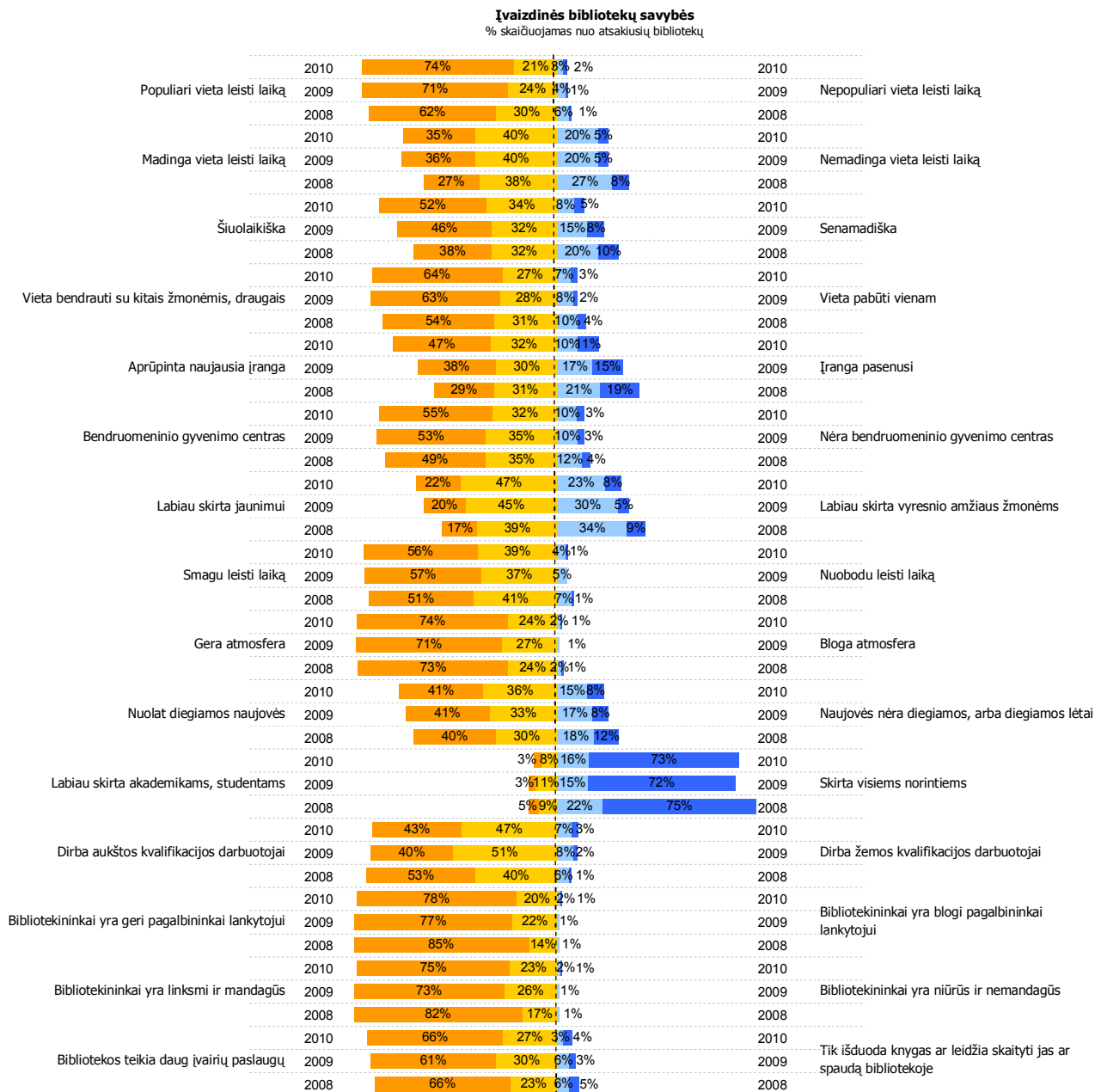
73 Diagrama. Bibliotekų įvaizdis. Miesto ir kaimo bibliotekininkų nuomonės palyginimas

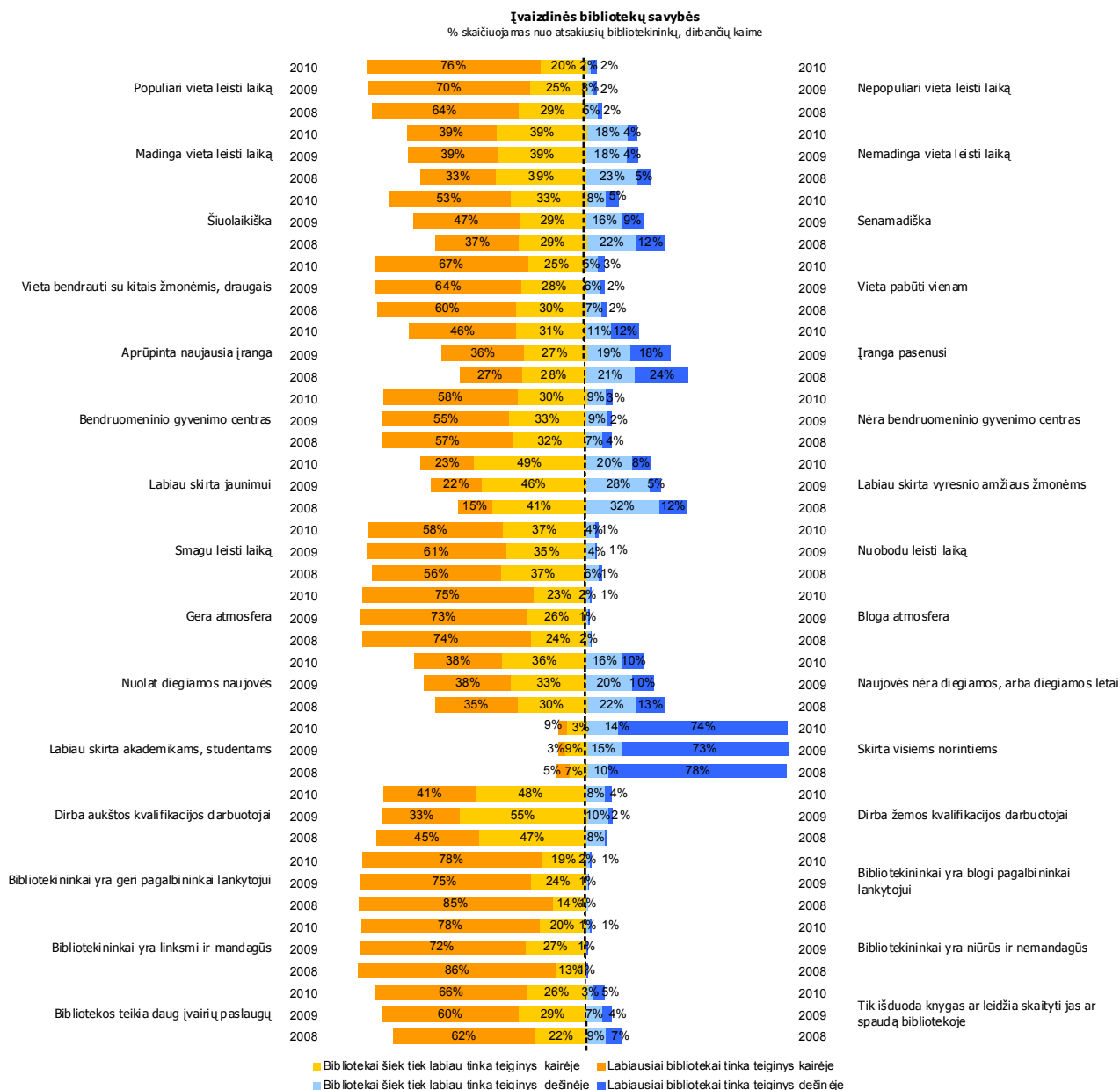
* Legenda: Kreivės reprezentuoja bendrą vertinimų indeksą (išvestas iš kairės – dešinės savybių vertinimų). Rausvas diagramos plotas atitinka dešinę semantinio diferencialo skalės pusę (labiau neigiami vertinimai), o žalsvas plotas – kairę skalės pusę (teigiamos savybės).

Nors bibliotekų įvaizdžio suvokimas per visą tiriamąjį laikotarpį yra labai stabilus, tačiau kai kuriose srityse per 2008 – 2010 m. pastebimi vertinimų poslinkiai. Per trijų metų lyginamąjį laikotarpį bibliotekos apibrėžiamos kaip labiau šiuolaikiškos, modernesnės (naujausia įranga) ir labiau skirtos jaunimui. (74 – 75 diagramos).

74 Diagrama. Bibliotekų įvaizdis. 2008 – 2010 m. palyginimas

75 Diagrama. Bibliotekų įvaizdis. 2008 – 2010 m. palyginimas . (Kaimo vietovės)

7. Rezultatų apibendrinimas

Tyrimo modelis suteikia daug kiekybinės informacijos ir kurios galima konstruoti tam tikras prielaidas tolesnei analizei.

Kompiuterių naudojimas ir viešos interneto prieigos plėtra: mažėja atotrūkis tarp miesto ir kaimo.

2008 – 2010 m. bibliotekininkų apklausų duomenimis, kompiuterių naudojimas bibliotekininkų darbe sparčiai ir tolygiai augo. 2010 m. kompiuterių naudojimas kaimo filialuose pasiekė bendrąjį šalies lygį. 92% kaimo vietovių bibliotekinių naudojami kompiuteriais (šalies vidurkis – 93%).

Viešų interneto prieigų skaičius kaime 2010 m. taip pat pasiekė šalies vidurkį (88% kaimo filialuose, 89% - šalies vidurkis). 2008 – 2010 m. viešų interneto prieigų plėtra bibliotekose siekė 10% per metus. Kaimo vietovėse viešos interneto prieigos paslaugą teikiančių bibliotekų filialų augimo dinamika siekė net 12 – 14% . Šiuo metu miestas vis dar lenkia kaimo vietoves viešų interneto prieigų skaičiumi (mieste šis rodiklis yra 97%), tačiau, jei plėtros tempai nesumažės, po metų galima tikėtis visiško kaimo ir miesto pozicijų susilyginimo (kartų su 100% projekte dalyvaujančių bibliotekų „padengimu“ interneto prieiga).

Viešų interneto prieigų bibliotekose užimtumas. Plėtros ir populiarumo tempai sutampa.

Bibliotekų lankytojų poreikių viešai interneto prieigai tenkinimas per 2008 – 2010 m. tiek mieste, tiek ir kaimo vietovėse iš esmės nepasikeitė – apie 15 - 18% apklaustųjų filialų nuolat susiduria su lankytojų eilėmis prie viešų interneto prieigų. Savaitgaliais viešos interneto prieigos srautai persiskirsto sumažėjus skaičiui lankytojų, kurie į bibliotekas ateina tik darbo ar mokslo metu. Vis dėl to, net ir sumažėjus „darbinių“ vartotojų skaičiui, viešos interneto prieigos ne visada yra laisvai prieinamos - tas pats 18% filialų, kurių lankytojams tenka laukti nuolatinėse eilėse.

Turint galvoje sparčią viešų interneto prieigų plėtrą, beveik nekintantis nuolatinio užimtumo (eilės) rodiklis rodo, kad, augantis bibliotekų viešų interneto prieigų vietų skaičius iš esmės tik išlaiko *status quo*, tačiau kokybiškai prieinamumas nesikeičia – beveik penktadalyje projekte dalyvaujančių filialų lankytojai priversti laukti eilėse.

Pagalba bibliotekininkams. Auga technologinis savarankiškumas.

2008 – 2010 m. vyko neįžymūs pokyčiai IT tvarkymo srityje. Samdomų asmenų prižiūrimų viešų interneto prieigų taškų skaičius mažėjo, tuo tarpu bibliotekininkų, prižiūrinčių viešą interneto prieigą, skaičius palaipsniui augo (2009 m. tyrimo duomenimis viešų interneto prieigų techninę prieigą vykdė 9% apklaustųjų bibliotekininkų, o 2010 m. duomenimis, šis rodiklis išaugo iki 15%). Kaimo filialuose stebimos analogiškos tendencijos.

„Naujasis turinys“ vertinamas labai palankiai, tačiau technologijų plėtra keičia tradicines bibliotekos funkcijas.

Analizuojant 2008 – 2010 m. tyrimų rezultatus, stebimas išaugęs bibliotekininkų pasitenkinimas „naujosios“ (IT pagrindu sukurtos) bibliotekos baze ir paslaugomis ir vis didėjantis atotrūkis (populiarumo ir paramos prasme) nuo „tradicinės“ bibliotekos. Didžiausias teigiamas 2010 m. poslinkis – galimybė gauti pagalbą internetu (51% respondentų įvardino šios srities pagerėjimą). Didžiausi neigiami pokyčiai pastebimi vertinant materialiąją bazę, susijusią su „tradicine“ bibliotekos misija – knygų asortimento atnaujinimas, periodinės spaudos ir kitų leidinių (CD, DVD) įvairovė.

Bibliotekininkų žinios ir įgūdžiai. Bendrieji IT įgūdžiai yra pakankami, tačiau nuo interneto naujovių atsilieka. Informacinių technologijų žinios yra ypač dinamiškos ir greitai senstančios – norint išlaikyti žinių lygį būtinas nuolatinis mokymasis.

Teorinės (srities pažinimas ir gebėjimas savarankiškai naudotis) bibliotekininkų žinios beveik visose srityse yra labai aukštos. Probleminė sritis – interneto turinio kūrimas, kur 56% respondentų savarankiškai dirbti nėra pasirengę, ir 6% net nežino tokios srities. Geriausiai žinomos sritys, kuriose bibliotekininkai jaučiasi gana užtikrintai (gali konsultuoti kitus) yra darbo paieška internete, elektroninių bendravimo priemonių naudojimas, kultūrinės, bendruomeninės ir laisvalaikio informacijos paieška ir sveikatos informacija.

Skirtingai nuo bendrųjų internetinių žinių vertinimo, interneto naujovių žinios ir ypač gebėjimai konsultuoti lankytojus yra nepakankami. Web 2.0, RSS, Library 2.0, nuotraukų ir interneto nuorodų dalijimosi išteklių naudojimo klausimais konsultuoti sugebėtų mažiau nei 10% bibliotekininkų.

Kasmet augant interneto naujovių žinioms, „ekspertinės“ žinios (žino tiek, kad galėtų konsultuoti kitus) daugelyje sričių per visą tyrimų laikotarpį yra „iššaldytos“. Augimas pastebimas tik keletoje sričių: Wikipedijos, Youtube ir BLOG'ų naudojime. Kitose srityse pokyčiai yra minimalūs (artimi 0).

Grėsmės internete. Pakankamai gerai atpažįstamos, tačiau žinios apie prevenciją nepakankamos.

Su internetu susijusių grėsmių prevencijos sugebėjimus bibliotekininkai vertina blogiau, nei žinias apie grėsmių šaltinius. Gebėjimus apsaugoti nuo kompiuteriui keliamų grėsmių respondentai įvertino mažiausiais balais (30% respondentų žinias įvertino nepakankamai ir visiškai nepakankamai).

Ir žinios, ir pasirengimas kovoti su virtualių pažeidimų pavojais ir su asmens duomenų praradimu yra žemiausi, todėl reikalauja papildomo dėmesio. Ypač reikėtų akcentuoti asmens duomenų apsaugą, kadangi pagal realių atvejų skaičių ši sritis yra svarbesnė.

Psichologinė priklausomybė laikoma geriausiai pažįstama ir kontroliuojama sritimi. Šios grėsmės yra labiau „statiškos“ ir universalios o problema lengviau atpažįstama (skirtingų priklausomybių požymiai turi bendrų bruožų).

Grėsmės kompiuteriui yra itin svarbios ir realios (dažniausiai paminėti lankytojų skundai liečia būtent šią problemą), tačiau jos sprendimas yra pats sudėtingiausias (reikalinga speciali kvalifikacija). Priešingai nei psichologinė priklausomybė, kompiuterių grėsmės yra labai specifinės ir dinamiškos. Galima prognozuoti, kad ir ateityje ši sritis liks aukšto žinių apie bendrąjį pavojų ir žemo pasirengimo pavojų prevencijai srityje.

Atstovavimas ir socialiniai partneriai. Neišnaudojamas verslo sektoriaus potencialas.

Remiantis tyrimo rezultatais, socialinės partnerystės teikiamas naudas galima diferencijuoti į materialines (piniginės lėšos, kiti materialiniai ištekliai - daugiausiai paramos gaunama iš verslo) ir nematerialines (idėjų palaikymas, renginių organizavimas, ryšių užmezgimas – parama dažniau ateinanti iš NVO ir valstybės sektoriaus).

Pagrindiniai bibliotekų partneriai – NVO ir valstybinės institucijos. Su verslo struktūromis ryšius palaiko tik kas šeštas iš partnerystę užmezgusių filialų.

Silpniausios bibliotekų atstovavimo sritys – lyderystė ir sugebėjimas kreiptis paramos į socialinius partnerius. Partnerystę su kitomis organizacijomis yra užmezgęs tik kas antras bibliotekas atstovaujantis respondentas. Socialinės partnerystės srityje pirmauja centrinės bibliotekos.

Tikslinės populiarinimo akcijos ir bibliotekų veiklos populiarinimas per lankytojų mokymus tampa vis svarbesnės.

2010 m. bibliotekininkų apklausos duomenimis, pusė bibliotekų filialų (50%) per 2009 metus organizavo 1-2 viešą interneto prieigą populiarinančias akcijas. Trečdalis filialų (32%) tokias akcijas organizavo 3 ir daugiau kartų. IT mokymai organizuoti intensyviau, tačiau ne taip plačiai (27% filialų visai nevyko): 41% filialų jie vyko daugiau nei 3 kartus per metus, o 30% - 1 – 2 kartus per metus.

Mokymai yra viena svarbiausių viešų interneto prieigų populiarinimo priemonių. 2009 m. apklausoje mokymus išskyrė 21% respondentų, o 2010 m. tyrime – 35% respondentų. Mokymų srityje pastebimas didelis atotrūkis tarp centrinių filialų ir kaimo, kur mokymai vyko daugiau nei dvigubai rečiau (2 kartus ir daugiau mokymus organizavo 30% kaimo filialų ir 66% centrinių filialų).

Bibliotekų įvaizdžio vertinimai yra labai palankūs, tačiau mažai kintantys – per tris metus vertinimų tendencijos beveik nesikeičia. 2010 m., lyginant su ankstesniais tyrimais, palankiau vertinama bibliotekų įranga ir patrauklumas jaunimui.

Pagrindinė bibliotekų stiprybė, bibliotekos darbuotojų nuomone, yra personalas (profesinė kvalifikacija, bendravimo įgūdžiai), o silpnybė – patrauklumas jaunimui. Pastaroji savybė, paskutinio 2010 m. tyrimo duomenimis, vertinama palankiau („skirta visiems“ proporcija didėja). Naujausias tyrimas taip pat atskleidė augančius bibliotekų įrangos naujumo vertinimus.

Kaime akcentuojamas bibliotekos kaip socialinio traukos centro vaidmuo, o mieste – modernumas ir materialinė bazė.

Priedas A. Tyrimo klausimynas

1 instrumentas. Bibliotekininkų apklausos klausimynas

PAKALBĖKIME APIE INTERNETĄ

1. Ar Jūs pati/pats naudojate / dirbate kompiuteriu (-iais) bibliotekoje? (VIENAS ATSAKYMO VARIANTAS)

1. Taip
2. Ne

2. Ar bibliotekoje šiuo metu yra kokia nors interneto prieiga lankytojams? (VIENAS ATSAKYMO VARIANTAS)

1. Taip
2. Ne ->PEREITI PRIE 19A KLAUSIMO

3. Kas Jūsų bibliotekoje teikia techninę priežiūrą viešos interneto prieigos kompiuteriams (išskyrus garantinį aptarnavimą)? (GALIMI KELI ATSAKYMAI)

1. Centrinės bibliotekos IT specialistas
2. Samdomas asmuo / įmonė
3. Patys viešą interneto prieigą prižiūrintys bibliotekininkai
4. Niekas -> PEREITI PRIE 5 KLAUSIMO
5. Kita

(įrašykite)_____

4. Ar teikiamos techninės priežiūros viešos interneto prieigos kompiuteriams kokybė yra patenkinama ar nepatenkinama? (VIENAS ATSAKYMO VARIANTAS)

1. Visiškai nepatenkinama
2. Nepatenkinama
3. Patenkinama
4. Visiškai patenkinama

5. Kokia metodinė, konsultacinė pagalba Jums prieinama teikiant viešos interneto prieigos paslaugas bibliotekoje? (GALIMI KELI ATSAKYMAI)

1. Centrinės bibliotekos darbuotojų konsultacijos;
2. Veiklos vadovai, gairės;
3. Medžiaga vartotojų mokymui ir konsultavimui.
4. Kita (įrašykite)_____
5. Jokia metodinė pagalba neprieinama -> PEREITI Į 7 KLAUSIMĄ

6. Ar prieinama metodinė pagalba Jums yra pakankama ar nepakankama? (VIENAS ATSAKYMO VARIANTAS)

1. Visiškai nepakankama
2. Nepakankama
3. Pakankama
4. Visiškai pakankama

7. Ar eilinė darbo diena bibliotekoje susidaro eilės laukiančiųjų naudotis viešos interneto prieigos darbo vietomis? (VIENAS ATSAKYMO VARIANTAS)

1. Taip, eilės būna beveik visada, nepriklausomai nuo dienos ar laiko
2. Taip, eilės būna tik tam tikromis dienomis, valandomis
3. Ne, eilių nebūna

8. Ar savaitgaliais bibliotekoje susidaro eilės laukiančiųjų naudotis viešos interneto prieigos darbo vietomis? (VIENAS ATSAKYMO VARIANTAS)

1. Taip, eilės savaitgalį būna beveik visada, nepriklausomai nuo savaitgalio dienos ir laiko
2. Taip, eilės būna tik tam tikromis dienomis, valandomis
3. Savaitgaliais biblioteka nedirba
4. Ne, eilių nebūna

9. Ar, esant dabartiniam lankytojų, besinaudojančių internetu Jūsų bibliotekoje, srautui, interneto greitis yra pakankamas lankytojų poreikiams patenkinti? (VIENAS ATSAKYMO VARIANTAS)

1. Visiškai nepakankamas
2. Labiau nepakankamas
3. Labiau pakankamas
4. Visiškai pakankamas
5. Sunku pasakyti

10. Kuo, Jūsų nuomone, bibliotekos teikiama VIEŠA INTERNETO PRIEIGA yra naudinga vietos bendruomenei? Nurodykite 3, Jūsų nuomone, svarbiausias naudas. (GALIMI KELI ATSAKYMAI)

1. Praturtina laisvalaikį (pramogų, įdomybių, naujienų svetainės)
2. Pagerina bendravimą su draugais, artimaisiais (el. paštas, pokalbiai internetu, pažinčių svetainės)
3. Padeda atlikti reikiamus darbus (su darbu susijusių ataskaitų rengimas, dokumentų siuntimas, skenavimas, tekstų redagavimas)
4. Padeda atlikti darbus, susijusius su mokslais, studijomis (ruošti namų darbus, referatus, rašto darbus)
5. Padeda elektroniniu būdu susisiekti su nacionaline ar vietos valdžia (kontaktų paieška, el. užklausų rašymas)
6. Padeda ieškoti/ susirasti darbą
7. Padeda rūpintis sveikata (susirasti informacijos apie vaistus, medikus, užsiregistruoti pas specialistus)
8. Taupo pinigus (komunalinių mokesčių mokėjimas per el. bankininkystę, kainų skirtingose parduotuvėse palyginimas)
9. Galimybė nusipirkti internetu
10. Galimybė užsidirbti internetu (sukurti savo tinklą ir vykdyti komercinę veiklą, parduoti savo daiktus)
11. Nei vienas iš šių
12. Kita (nurodykite): _____

12. Kuriais iš nurodytų informacijos sričių viešos interneto prieigos lankytojai naudojami dažniausiai? Nurodykite 3 sritis, kuriais naudojami dažniausiai.

(ŽYMĖKITE STULPELYJE „B6-12. NAUDOJA“, GALIMI KELI ATSAKYMAI)

13. Kuriais iš šių informacijos sričių lankytojai Jūsų bibliotekoje yra skatinami, mokomi naudotis? (ŽYMĖKITE STULPELYJE B6-13. „SKATINAMA“, GALIMI KELI ATSAKYMAI)

	B6-12 Naudoja	B6-13 Skatinama
1. Elektroninėmis bendravimo priemonėmis (el. paštas, forumai, pokalbiai internetu)	1	1
2. Elektroninės valdžios paslaugomis (savivaldybių ir centrinės valdžios teikiamos paslaugos, teisės aktų paieška)	2	2
3. Interneto ištekliais ekonominei veiklai (el. deklaravimas, el. bankininkystė, el. prekyba)	3	3
4. Darbo paieška internete	4	4
5. Švietimo informacija ir paslaugomis (nuotolinio mokymosi kursai, informacija apie mokymosi galimybes, internetinės enciklopedijos, prenumeruojamos duomenų bazės)	5	5
6. Kultūrinė, bendruomeninė ir laisvalaikio informacija internete (svetainės, kraštotyros informacija, informacija apie renginius, naujienų portalai)	6	6
7. Sveikatos informacija (el. registracija pas specialistus, informacija apie sveikatą, ligas, vaistus, sveikatos paslaugas).	7	7
8. Interneto turinio kūrimas (turinio valdymo sistemų žinios, asmeninių interneto svetainių kūrimo priemonės)	8	8
9. Interneto naujovės (tinklaraščiai, RSS, Flickr, Del.icio.us)	9	9
10. Nei vienos iš šių	10	10
11. Sunku pasakyti/ nežinau	11	11

14. Kaip dažnai per 2009 metus Jūsų bibliotekos filialas organizavo lankytojų pritraukimo/skatinimo naudotis vieša interneto prieiga akcijas, teikė informacinių technologijų mokymo paslaugas? (ŽYMĖKITE KIEKVIENOJE EILUTĖJE PO VIENĄ ATSAKYMĄ)

	Nei karto	1-2 kartus	3 ir daugiau kartų	Nežinau
1. Organizavo lankytojų pritraukimo/skatinimo naudotis vieša interneto prieiga akcijas (seminarus, konkursus, atvirų durų dienas ir pan.)	1	2	3	4
2. Teikė informacinių technologijų mokymo (grupinių ar individualių kursų forma) paslaugas	1	2	3	4

14a. Kiek vidutiniškai kartų per dieną Jūs konsultuojate viešos priedos lankytojus (turime omenyje trumpalaikes konsultacijas prie kompiuterio)? (VIENAS ATSAKYMŲ VARIANTAS)

1. Nei karto
2. 1-3 kartus
3. 4-8 kartus
4. 9 ir daugiau kartų
5. Nežinau, sunku pasakyti

15. Ar per 2009 metus Jūsų biblioteka organizavo lankytojų pritraukimo/skatinimo akcijas išvardytoms gyventojų grupėms? (ŽYMĖKITE STULPELYJE 15, GALIMI KELI ATSAKYMŲ KIEKVIENAME STULPELYJE)

16. Ar per 2009 metus Jūsų biblioteka teikė informacinių technologijų mokymo paslaugas išvardytoms gyventojų grupėms? (ŽYMĖKITE STULPELYJE 16, GALIMI KELI ATSAKYMŲ KIEKVIENAME STULPELYJE)

17. Ar per 2009 metus Jūsų bibliotekoje buvo teikiamos informacinių technologijų konsultavimo paslaugos išvardytoms gyventojų grupėms? (ŽYMĖKITE STULPELYJE 17, GALIMI KELI ATSAKYMŲ KIEKVIENAME STULPELYJE)

	15. Organizavo lankytojų pritraukimo/skatinimo naudotis vieša interneto prieiga akcijas	16. Teikė informacinių technologijų mokymo paslaugas	17. Teikė informacinių technologijų konsultavimo paslaugas
1. Neįgaliesiems	1	1	1
2. Pensininkams	2	2	2
3. Kaimo gyventojams	3	3	3
4. Bedarbiams	4	4	4
5. Vaikams iš socialinės rizikos šeimų	5	5	5
6. Vaikams, kurių tėvai išvykę dirbti į kitas šalis	6	6	6

18. Kurias iš išvardintų priemonių Jūs naudojote skatindami žmones naudotis vieša interneto prieiga? (GALIMI KELI ATSAKYMŲ)

1. Lankstinukus
2. Plakatus
3. Skelbimus
4. Atvirų durų dienas
5. Specialius seminarus
6. Konkursus
7. Mokymus
8. Skatindavome žodžiu, asmeniškai
9. Kita (ĮRAŠYKITE) _____

19a. Kaip dažnai Jūsų bibliotekoje tenka aptarnauti tokias gyventojų grupes?

(ATSAKYMUS ŽYMĖKITE ATITINKAMAME STULPELYJE, VIENAME STULPELYJE GALIMI KELI ATSAKYMAI)

	19a.1. Neįgalio- o-sius	19a.2. Pensinin- kus	19a.3. Kaimo gyventoj us	19a.4. Bedarbi us	19a.5. Vaikus iš socialin ės rizikos šeimų	19a.6. Vaikus, kurių tėvai išvykę dirbti į kitas šalis
1. Kasdien	1	1	1	1	1	1
2. Keletą kartų per savaitę	2	2	2	2	2	2
3. 1 kartą per savaitę	3	3	3	3	3	3
4. Keletą kartų per mėnesį	4	4	4	4	4	4
5. Kartą per mėnesį	5	5	5	5	5	5
6. Keletą kartų per pusę metų	6	6	6	6	6	6
7. Rečiau	7	7	7	7	7	7
8. Niekada	8	8	8	8	8	8
9. Nežinau, ar jie priklauso tokiai grupei	9	9	9	9	9	9

19. Kokiomis paslaugomis Jūsų bibliotekoje naudojasi nurodytos gyventojų grupės?

(ATSAKYMUS ŽYMĖKITE ATITINKAMAME STULPELYJE, VIENAME STULPELYJE GALIMI KELI ATSAKYMAI)

	19.1. Neįgalieji	19.2. Pensinin- kai	19.3. Kaimo gyventoj ai	19.4. Bedarbi ai	19.5. Vaikai iš socialin ės rizikos šeimų	19.6. Vaikai, kurių tėvai išvykę dirbti į kitas šalis
1. Knygų išdavimas	1	1	1	1	1	1
2. Kitokių leidinių išdavimas (kalbų mokymosi programos, CD, DVD, meno leidiniai, natos ir pan.)	2	2	2	2	2	2
3. Periodinės spaudos skaitymas	3	3	3	3	3	3
4. Naudojimas vieša interneto prieiga	4	4	4	4	4	4
5. Mokymasis kompiuterinio raštingumo kursuose	5	5	5	5	5	5

6. Video medžiagos peržiūros	6	6	6	6	6	6
7. Garso įrašų klausymas	7	7	7	7	7	7
8. Naudojimas informacijos duomenų bazėmis internete	8	8	8	8	8	8
9. Kompiuterinių žaidimų žaidimas	9	9	9	9	9	9
10. Kita (nurodykite)	10	10	10	10	10	10
11. Nežinau, ar jie priklauso tokiai grupei	11	11	11	11	11	11

Keletas klausimų apie Jūsų įgūdžius ir žinias

20. Kaip Jūs įvertintumėte savo turimus įgūdžius 4 balų skalėje, kur vienas 1 – visiškai nepakankami, 4 – visiškai pakankami? (ŽYMĖKITE APIE KIEKVIENĄ TEIGINĮ, KIEKVIENOJE EILUTĖJE PO VIENĄ ATSAKYMĄ)

		Visiškai nepakankami	Nepakankami	Pakankami	Visiškai pakankami
1	Naudojimas kompiuteriu	1	2	3	4
2	Interneto išteklių (paieška, el. paslaugos ir kt.)	1	2	3	4
3	Interneto naujovės (Web2, blog'ai, RSS, wiki)	1	2	3	4
4	Vartotojų su specialiais poreikiais (pvz., regėjimo sutrikimų turintiems žmonėms) aptarnavimo žinios ir įgūdžiai	1	2	3	4
5	Bibliotekos teikiamų paslaugų viešinimas visuomenei	1	2	3	4
6	Bendravimas su žiniasklaida, valdžios atstovais	1	2	3	4

20a. Kaip Jūs įvertintumėte savo turimas žinias apie šias su interneto naudojimu susijusias grėsmes? Vertinkite 4 balų skalėje, kur 1 – nieko nežinau, 4 – žinau pakankamai? (ŽYMĖKITE APIE KIEKVIENĄ TEIGINĮ, KIEKVIENOJE EILUTĖJE PO VIENĄ ATSAKYMĄ)

		Nieko nežinau	Greičiau nežinau, nei žinau	Greičiau žinau, nei nežinau	Žinau pakankamai	N/N
1	Asmens ir/ar turto saugumui grėsmę keliantis asmens duomenų ir tapatybės atskleidimas (pvz., banko duomenys, registracija interneto svetainėje, prisijungimo kodai, asmens kodo atskleidimas, kt.)	1	2	3	4	99
2	Virtualiose pažintyse slypintys pavojai	1	2	3	4	99

3	Įžeidžiantys komentarai, priekabiavimas ir patyčios internete	1	2	3	4	99
4	Psichologinė priklausomybė	1	2	3	4	99
5	Grėsmės kompiuteriui (pvz., virusai)	1	2	3	4	99
6	Kita (nurodykite)	1	2	3	4	99

20b. Kaip Jūs įvertintumėte savo turimus įgūdžius išvengti grėsmių, susijusių su interneto vartojimu? Vertinkite 4 balų skalėje, kur 1 – visiškai nepakankami, 4 – visiškai pakankami? (ŽYMĖKITE APIE KIEKVIENĄ TEIGINĮ, KIEKVIENOJE EILUTĖJE PO VIENĄ ATSAKYMĄ)

		Visiškai nepakankami	Nepakankami	Pakankami	Visiškai pakankami	N/N
1	Asmens ir/ar turto saugumui grėsmę keliantis asmens duomenų ir tapatybės atskleidimas (pvz., banko duomenys, registracija interneto svetainėje, prisijungimo kodai, asmens kodo atskleidimas, kt.)	1	2	3	4	99
2	Virtualiose pažintyse slypintys pavojai	1	2	3	4	99
3	Įžeidžiantys komentarai, priekabiavimas ir patyčios internete	1	2	3	4	99
4	Psichologinė priklausomybė	1	2	3	4	99
5	Grėsmės kompiuteriui (pvz., virusai)	1	2	3	4	99
6	Kita (nurodykite)	1	2	3	4	99

20c. Kaip dažnai vartotojai kreipiasi į Jus pagalbos, susidūrę su šiomis interneto grėsmėmis? Vertinkite 4 balų skalėje, kur 1 – visai nesikreipia, 4 – labai dažnai kreipiasi? (ŽYMĖKITE APIE KIEKVIENĄ TEIGINĮ, KIEKVIENOJE EILUTĖJE PO VIENĄ ATSAKYMĄ)

		Visai nesikreipia	Kreipiasi retai	Kreipiasi dažnai	Kreipiasi labai dažnai	N/N
1	Asmens ir/ar turto saugumui grėsmę keliantis asmens duomenų ir tapatybės atskleidimas (pvz., banko duomenys, registracija interneto svetainėje, prisijungimo kodai, asmens kodo atskleidimas, kt.)	1	2	3	4	99
2	Virtualiose pažintyse slypintys pavojai	1	2	3	4	99
3	Įžeidžiantys komentarai, priekabiavimas ir patyčios internete	1	2	3	4	99
4	Nepilnamečių seksualinio priekabiavimo ir išnadojimo grėsmė	1	2	3	4	99
5	Psichologinė priklausomybė	1	2	3	4	99

6	Grėsmės kompiuteriui (pvz., virusai)	1	2	3	4	99
7	Kita (nurodykite)	1	2	3	4	99

22. Kuriuos iš žemiau išvardintų veikslių nors kartą yra tekę atlikti savarankiškai? (GALIMI KELI ATSAKYMAI)

1. Rašęs straipsnį apie bibliotekos veiklą į vietos spaudą
2. Rašęs straipsnį apie bibliotekos veiklą į nacionalinę spaudą
3. Parengęs medžiagą (informaciją) interneto svetainei
4. Viešai kalbėjęs
5. Bendravęs su žiniasklaida
6. Bendravęs su politikais
7. Kreipęsis paramos į valdžios institucijas
8. Kreipęsis paramos į verslo įmones
7. Nieko iš išvardintų

22a. Kaip Jūs įvertintumėte savo turimus bibliotekos atstovavimo įgūdžius 4 balų skalėje, kur vienas 1 – visiškai nepakankami, 4 – visiškai pakankami? (ŽYMĖKITE APIE KIEKVIENĄ TEIGINĮ, KIEKVIENOJE EILUTĖJE PO VIENĄ ATSAKYMĄ)

		Visiškai nepakankami	Nepakankami	Pakankami	Visiškai pakankami
1	Sugebėjimas įtakoti kitus žmones, siekiant naudos savo bibliotekai	1	2	3	4
2	Sugebėjimas užmegzti ir palaikyti ryšius su partneriais	1	2	3	4
3	Sugebėjimas įtaigiai pristatyti savo biblioteką arba įtaigiai perteikti žinutę	1	2	3	4
4	Sugebėjimas suburti komandą ir jai lyderiauti	1	2	3	4
5	Sugebėjimas kreiptis paramos į valdžios, verslo ar kitas institucijas	1	2	3	4

22b. Ar atstovaudamas/-a savo biblioteką Jūs esate užmezgę partnerystę su kitomis organizacijomis ir jei taip, tai su kokiomis? (GALIMI KELI ATSAKYMAI)

0. Nesu užmezgęs (-usi) partnerystės su kitomis organizacijomis ---> K24
1. Valstybinėmis institucijomis (nurodykite kokiomis) _____
2. Verslo įmonėmis (nurodykite kokiomis) _____
3. Nevyriausybiniomis organizacijomis (nurodykite kokiomis) _____
4. Kita (nurodykite)

22 c. ATSAKINĖTI TIK TIEMS BIBLIOTEKININKAMS, KURIE YRA UŽMEZGĘ PARTNERYSTĘ SU KITOMIS ORGANIZACIJOMIS

22c. Kokiais būdais Jūsų partneriai dažniausiai prisideda prie bibliotekos veiklos? (ATSAKYMUS ŽYMĖKITE STULPELYJE)

		Valstybinės institucijos	Verslo įmonės	Nevyriausybinių organizacijos
1	Rengia/organizuoja bibliotekoje renginius	1	2	3

2	Padeda užmegzti ryšius su įtakingais asmenimis	1	2	3
3	Skiria tam tikrų išteklių (pvz. popierius, priemonės renginiams ir pan.)	1	2	3
4	Palaiko biblioteką kai klausiama jų nuomonės	1	2	3
5	Reklamuoja bibliotekos paslaugas ir rekomenduoja apsilankyti bibliotekoje	1	2	3
6	Skiria bibliotekai lėšų	1	2	3

24. Kaip Jūs įvertintumėte turimus informacinių technologijų naudojimo įgūdžius 4 balų skalėje, kur vienas 1 – visiškai nepakankami, 4 – visiškai pakankami? (ŽYMĖKITE APIE KIEKVIENĄ TEIGINĮ, KIEKVIENOJE EILUTĖJE PO VIENĄ ATSAKYMĄ)

		Visiškai nepakankami	Nepakankami	Pakankami	Visiškai pakankami
1	Bendri kompiuterio naudojimo įgūdžiai (pvz., pelės naudojimas, teksto rinkimas)	1	2	3	4
2	Pagrindinių kompiuterinių programų naudojimas (pvz., Word, Excel, Power Point)	1	2	3	4
3	Pagrindinių technikos problemų šalinimas (pvz., „užmigęs“ kompiuteris, „užstrigęs“ spausdintuvas, kt.)	1	2	3	4
4	Interneto naudojimas bendraisiais tikslais (pvz., el. paštas, naršymas bendro pobūdžio naujienų svetainėse)	1	2	3	4
5	Elektroninio laiško siuntimas su prisegtu dokumentu	1	2	3	4
6	Naudojimas internetu paieškos sistemomis (pvz. Google, Yahoo)	1	2	3	4
7	Naudojimas internetinėmis duomenų bazėmis (LITLEX, AIKOS, Aruodai, Lietuvos periodika ir kt.)	1	2	3	4
8	Pagalba žmonėms norintiems naudotis internetu	1	2	3	4
9	Interneto svetainės sukūrimas	1	2	3	4
10	Interneto naudojimas telefoniniams pokalbiams	1	2	3	4
11	Dalyvavimas pokalbiuose internetinėse svetainėse, forumuose (žinučių palikimas, naujų diskusijų inicijavimas)	1	2	3	4

12	Naudojimas bylų apskaitos programomis (keitimasis filmais, muzika ir pan.)	1	2	3	4
----	--	---	---	---	---

25. Ką iš žemiau išvardytų veiksmų esate nors kartą atlikę savarankiškai? (ŽYMĖKITE KIEKVIENĄ TINKANTĮ TEIGINĮ)

1. Naudojau paieškos įrankius informacijos paieškai (pvz. Google)
2. Siunčiau elektroninius laiškus su prisegta informacija (dokumentais, paveikslėliais, pan.)
3. Talpinau žinutes pokalbių svetainėse, žinių grupėse ar interneto diskusijų forumuose
4. Naudojau internetą telefono pokalbiams
5. Naudojasi bylų apskaitos programomis (keistis filmais, muzika, pan.)
6. Kūriau interneto puslapį (svetainę)
7. Radau, parsisiunčiau ir įdiegiau programinę įrangą
8. Išvaliau iš kompiuterio virusus, ištryniau nereikalingas programas
9. Nei vieno iš paminėtų

26. Kiek Jūs esate susipažinę su šiais interneto ištekliais, teikiamomis galimybėmis? (KIEKVIENOJE EILUTĖJE PO VIENĄ ATSAKYMĄ)

	Nežinau, kas tai yra	Žinau, kas tai yra, bet nemoku naudotis	Žinau ir moku naudotis, bet nepakankamai, kad konsultuočiau ir mokyčiau kitus	Žinau ir moku naudotis pakankamai, kad konsultuočiau ir mokyčiau kitus
1. Elektroninės bendravimo priemonės (el. paštas, forumai, pokalbiai internetu)	1	2	3	4
2. Elektroninės valdžios paslaugomis (savivaldybių ir centrinės valdžios teikiamos paslaugos, teisės aktų paieška)	1	2	3	4
3. Interneto ištekliais ekonominei veiklai (el. deklaravimas, el. bankininkystė, el. prekyba)	1	2	3	4
4. Darbo paieška internete	1	2	3	4
5. Švietimo informacija ir paslaugomis (nuotolinio mokymosi kursai, informacija apie mokymosi galimybes, internetinės enciklopedijos, prenumeruojamos duomenų bazės)	1	2	3	4

6. Kultūrinė, bendruomeninė ir laisvalaikio informacija internete (svetainės, kraštotyros informacija, informacija apie renginius, naujienų portalai)	1	2	3	4
7. Sveikatos informacija (el. registracija pas specialistus, informacija apie sveikatą, ligas, vaistus, sveikatos paslaugas).	1	2	3	4
8. Interneto turinio kūrimas (turinio valdymo sistemų žinios, asmeninių interneto svetainių kūrimo priemonės)	1	2	3	4

27. Kiek Jūs esate susipažinę su šiomis interneto naujovėmis? (KIEKVIENOJE EILUTĖJE PO VIENĄ ATSAKYMĄ)

	Nežinau, kas tai yra	Žinau, kas tai yra, bet nemoku naudotis	Žinau ir moku naudotis, bet nepakankamai, kad konsultuočiau ir mokyčiau kitus	Žinau ir moku naudotis pakankamai, kad konsultuočiau ir mokyčiau kitus
1. Web 2.0	1	2	3	4
2. Wikipedia	1	2	3	4
3. Blogais (tinklaraščiais)	1	2	3	4
4. RSS naujienų skaitytuvais	1	2	3	4
5. Flickr ar kita nuotraukų dalinimosi sistema	1	2	3	4
6. YouTube ar kita vaizdo įrašų dalinimosi sistema	1	2	3	4
7. Del.icio.us ar kita nuorodų dalinimosi sistema	1	2	3	4
8. Library 2.0	1	2	3	4

28. Kuriais nors iš išvardintų būdų esate prisidėjusi prie viešos interneto prieigos lankytojų mokymo naudoti kompiuteriu ir internetu? (ŽYMĖKITE JUMS TINKANČIUS ATSAKYMŲ VARIANTUS)

1. Esu prisidėjusi (-ęs) prie tokių mokymų organizavimo
2. Esu parengusi (-ęs) medžiagą (ar dalį medžiagos) mokymams
3. Esu parengusi (-ęs) mokymų programą
4. Esu vedusi (-ęs) mokymus (ar dalį mokymų)
5. Esu konsultavusi (-ęs) mokymų programų rengėjus
6. Kita (PARAŠYKITE) _____
7. Nei vienu iš šių būdų

29. Jūsų nuomone, per 2009m. nurodytų paslaugų Jūsų bibliotekoje teikimas pablogėjo, nepakito ar pagerėjo? (ŽYMĖKITE APIE KIEKVIENĄ PASLAUGĄ, KIEKVIENOJE EILUTĖJE PO VIENĄ ATSAKYMA)

	Paslaugos	Pablogėjo	Nepakito	Pagerėjo	Nežinau
1	Knygų asortimento atnaujinimas	1	2	3	4
2	Kitokių leidinių (CD, DVD) įvairovė	1	2	3	4
3	Periodinės spaudos įvairovė	1	2	3	4
4	Duomenų bazių įvairovė	1	2	3	4
5	Organizuojamų renginių (parodos, susitikimai, mokymai) įvairovė	1	2	3	4
6	Organizuojamų renginių (parodos, susitikimai, mokymai) kokybė	1	2	3	4
7	IT technikos gausa	1	2	3	4
8	IT technikos kokybė	1	2	3	4
9	Programinės įrangos gausa	1	2	3	4
10	Programinės įrangos kokybė	1	2	3	4
11	Galimybė gauti patarimą ar pagalbą naudojantis kompiuteriu ar internetu iš darbuotojų	1	2	3	4
12	Bendra atmosfera	1	2	3	4
13	Kita (nurodykite)	1	2	3	4

30. Kuris teiginys iš išvardintų teiginių porų, Jūsų manymu, labiau tinka bibliotekai, kaip įstaigai, apskritai? (KIEKVIENOJE EILUTĖJE PO VIENĄ ATSAKYMA)

	Labiausiai bibliotekai tinka teiginys kairėje	Bibliotekai šiek tiek labiau tinka teiginys kairėje	Bibliotekai šiek tiek labiau tinka teiginys dešinėje	Labiausiai bibliotekai tinka teiginys dešinėje	
Biblioteka yra populiari vieta leisti laiką	1	2	3	4	Biblioteka yra nepopuliari vieta leisti laiką
Biblioteka yra madinga vieta leisti laiką	1	2	3	4	Biblioteka yra nemadinga vieta leisti laiką
Biblioteka yra šiuolaikiška	1	2	3	4	Biblioteka yra senamadiška
Biblioteka yra vieta bendrauti su kitais žmonėmis, draugais	1	2	3	4	Biblioteka yra vieta pabūti vienam
Biblioteka aprūpinta naujausia įranga	1	2	3	4	Bibliotekoje įranga pasenusi
Biblioteka yra bendruomeninio gyvenimo centras	1	2	3	4	Biblioteka nėra bendruomeninio gyvenimo centras
Biblioteka yra labiau skirta jaunimui	1	2	3	4	Biblioteka yra labiau skirta vyresnio amžiaus žmonėms

Bibliotekoje yra smagu leisti laiką	1	2	3	4	Bibliotekoje yra nuobodu leisti laiką
Bibliotekoje yra gera atmosfera	1	2	3	4	Bibliotekoje yra bloga atmosfera
Bibliotekose yra nuolat diegiamos naujovės	1	2	3	4	Bibliotekose naujovės nėra diegiamos, arba diegiamos lėtai
Biblioteka labiau skirta akademikams, studentams	1	2	3	4	Biblioteka yra skirta visiems norintiems
Bibliotekose dirba aukštos kvalifikacijos darbuotojai	1	2	3	4	Bibliotekose dirba žemos kvalifikacijos darbuotojai
Bibliotekininkai yra geri pagalbininkai lankytojui	1	2	3	4	Bibliotekininkai yra blogi pagalbininkai lankytojui
Bibliotekininkai yra linksmi ir mandagūs	1	2	3	4	Bibliotekininkai yra niūrūs ir nemandagūs
Bibliotekos teikia daug įvairių paslaugų	1	2	3	4	Bibliotekos tik išduoda knygas ar leidžia skaityti jas ar spaudą bibliotekoje

Pabaigai keletas klausimų apie Jus

- D1. Jūsų lytis:** 1. Moteris 2. Vyras
- D2. Jūsų amžius (ĮRAŠYKITE SKAIČIŲ):** _____ metų
- D3. Jūsų užimamos pareigos (ĮRAŠYKITE):** _____
- D4. Jūs dirbate:** VIENAS ATSAKYMAS
1. Centrinėje bibliotekoje mieste
 2. Apskritis bibliotekoje
 3. Centrinės bibliotekos filiale/struktūriniame padalinyje mieste
 4. Centrinės bibliotekos filiale/struktūriniame padalinyje kaime
- D5. Kurioje savivaldybėje yra biblioteka/filialas, kuriame dirbate:**
- D6. Kurioje apskrityje yra biblioteka filialas, kuriame dirbate:**
1. Alytaus
 2. Kauno
 3. Klaipėdos
 4. Marijampolės
 5. Panevėžio
 6. Šiaulių
 7. Tauragės
 8. Telšių
 9. Utenos
 10. Vilniaus

Dėkojame už sugaištą laiką!

APKLAUSĖJO VARDAS, PAVARDĖ _____ KODAS _____

Patvirtinu, kad anketą užpildė tinkamas respondentas.

Apklausėjo parašas _____ Interviu data _____

Dėkojame už atsakymus!